KADİR MISIROĞLU

Uzunca Sevindik

Bu Bir Sebil Yayınıdır

-UZUNCA SEVİNDİK-

(Târihî Roman)

SEBİL YAYINLARI Nu: **250**
DİZGİ: **Sebil**
BASKI-CİLD: **İhlas Gazetecilik A.Ş.**
KAPAK: **Tuncay Bahadır**
YAYINA HAZIRLAYAN: **Ali İhsan Bahadır**

©Copyright **SEBİL YAYINEVİ**
ISBN 978-975-7480-22-3

BİRİNCİ BASIM - 1972

İSTANBUL
2019

KADİR MISIROĞLU

UZUNCA SEVİNDİK

(Târihî Roman)

YEDİNCİ BASIM

SEBİL YAYINEVİ
Tunusbağı cad. Nu: 2/10 Doğancılar
ÜSKÜDAR-İSTANBUL
Tel: 0216 553 51 51
www.sebilyayinevi.com

MÜELLİFİN (YAZARIN) YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- OSMANLI TÂRİHİ c.III (2017)
- BENDEN TARİHE HABERLER (2016)
- ÖZLÜ SÖZLER (2016)
- CHP'NİN GÜNAH GALERİSİNDEN SAYFALAR (2015)
- ERMENİ MESELESİ VE ZULÜMLER (2015)
- OSMANLI TÂRİHİ c.II (2013)
- OSMANLI TÂRİHİ c.I (2013)
- PİRÎ REİS (Târihî Roman) (2012)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C.III (2012)
- ZORAKİ ÂSİ, ŞEHZÂDE BÂYEZİD (Târihî Roman) (2012)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. II (2011)
- MİMAR SİNAN (Târihî Roman) (2011)
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. II (2010)
- TARİHTEN GÜNÜMÜZE TAHRİF HAREKETLERİ, C. I (2010)
- MUHTASAR İSLÂM TARİHİ, C. I (2009)
- SOKOLLU MEHMED PAŞA (Târihî Roman) (2009)
- BARBAROS HAYREDDİN PAŞA (Târihî Roman) (2009)
- İSLÂM DÜNYA GÖRÜŞÜ (2008)
- MAKBUL VE MAKTUL İBRAHİM PAŞA (Târihî Roman) (2008)
- VELİ BÂYEZİD'İN BEDDUÂSI (Târihî Roman) (2008)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN ABDÜLHAMİD (2007)
- MALKOÇOĞLU KARDEŞLER (Târihî Roman) (2007)
- CEM SULTAN'IN PAPAĞANI (Târihî Roman) (2006)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN ABDÜLAZİZ (2006)
- ZAĞANOS PAŞA (Târihî Roman) (2006)
- BİR MAZLÛM PADİŞAH SULTAN VAHİDEDDİN (2005)
- HAYAT FELSEFESİ YAHUD YAŞAMAK SANATI (2005)
- DÜZMECE MUSTAFA (Târihî Roman) (2005)
- KAVUKLU İHTİLÂLCİ (Târihî Roman) (2005)
- İTHAFLI FIKRALAR (2005)
- FİLİSTİN DRAMI'NIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ (2004)
- GURBET İÇİNDE GURBET (2004)
- ÜÇ HİLÂFETÇİ ŞAHSİYET (1995)
- AŞIKLAR ÖLMEZ!.. (1994)
- GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. I (Hâtırât) (1993)
- GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. II (Hâtırât) (1995)
- BİN UYDURMA KELİMEYİ BOYKOT (1993)
- İSLÂM YAZISINA DÂİR (1993)
- ÜSTÂD NECİP FÂZIL'A DÂİR (1993)
- GEÇMİŞİ VE GELECEĞİ İLE HİLÂFET (1993)
- CEMRE (Şiir) (1992)
- HİCRET (Hâtırât) (1990)
- İSLÂMCI GENÇLİĞİN EL KİTABI (1981)
- KANLI DÜĞÜN (Târihî Roman) (1972)
- UZUNCA SEVİNDİK (Târihî Roman) (1973)
- KIRIK KILIÇ (Târihî Roman) (1973)
- ALİ ŞÜKRÜ BEY (1978)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. I (1965)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. II (1974)
- LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. III (1977)
- OSMANOĞULLARI'NIN DRAMI (1974)
- MUSUL MES'ELESİ ve IRAK TÜRKLERİ (1972)
- PERİLİ KÖŞK (Masal) (1972)
- OF LALA (Masal) (1972)
- MOSKOF MEZÂLİMİ (1970)
- AMERİKA'DA ZENCİ MÜSLÜMANLIK HAREKETİ (1967)
- KURTULUŞ SAVAŞI'NDA SARIKLI MÜCÂHİDLER (1967)
- YUNAN MEZÂLİMİ (TÜRK'ÜN SİYAH KİTABI) (1966)
- MACAR İHTİLÂLİ (1966)

İTHAF:

Necib rûhunun mâsumâne ve çocuksu tezâhürleriyle, gelecek nesillerin iman, ahlâk ve cihad gayretinde hamleli ve muvaffak olacaklarına dâir ümîd ve inancımı takviye eden sevgili

MEHMED FÂTİH SARAÇ'a

din ve vatan yolunda büyük ve şerefli hizmetlere nâiliyeti husûsundaki en hâlisâne temennilerimle...

Kadir Mısıroğlu

1972

(Eskişehir Askerî Cezâevi)

Üstâd
KADİR MISIROĞLU'nun
Kaleminden
Târihî Romanlar Serisi

1- KANLI DÜĞÜN
2- UZUNCA SEVİNDİK
3- KIRIK KILIÇ
4- KAVUKLU İHTİLÂLCİ
5- DÜZMECE MUSTAFA
6- ZAĞANOS PAŞA
7- CEM SULTAN'IN PAPAĞANI
8- MALKOÇOĞLU KARDEŞLER
-BÂLÎ BEY VE YAHYA PAŞA-
9- VELÎ BÂYEZİD'İN BEDDUÂSI
10-MAKBUL VE MAKTUL İBRAHİM PAŞA
11- BARBAROS HAYREDDİN PAŞA
12- SOKOLLU MEHMED PAŞA
13- MİMAR SİNAN
14- ZORAKİ ASİ
15- PİRİ REİS

İÇİNDEKİLER

DEMİRCİ ALİ USTA 9
FAYDASIZ ÖĞÜTLER 29
BOZ ATLI BAŞBUĞ 45
BİNBİR GECE MASALLARI GİBİ 55
TUHAF BİR GÖNÜLLÜ 77
GÂZİ ŞÂHİN 71

I
DEMİRCİ ALİ USTA

Demirci **Ali Usta,** "Çimeni Kalesi" halkının âdeta sevgilisiydi. Burada oturanların ekseriyeti hıristiyan olduğu halde O'nu sevip saymayan yoktu. Dükkânına gelen müşterilerin hepsine de hiçbir fark gözetmeksizin gayet iyi davranır, verdikleri paranın kendisine helâl olması için, siparişleri dikkat ve itinâ ile hazırlardı. Evlerin ekmek bıçaklarıyla tarlaların çapalanmasında kullanılan çapalardan tutun da orduya katılan gönüllülerin kılıç ve kamalarına kadar kale halkının demircilikle ilgili bütün işlerini o görürdü.

Her sabah erkenden kalkıp mahallenin küçük mescidine gider ve namazını dâima cemaatle kılardı. Namazdan sonra doğruca dükkânına gelir ve kepenklerini Besmele ile açarak işine koyulurdu, önce etrafı güzelce süpürür, sonra da körüğünü çalıştırarak ocağını yakardı.

Ali Usta, temizliğe son derecede düşkündü. Demircilik gibi kirli paslı malzemelerle uğraşmayı gerektiren bir mesleği olduğu halde O'nun üzerinde hiç kimse en ufak bir leke göremezdi. Çünkü daha işe başlamadan elbiselerini değiştirir, önüne de ocaktan sıçrayacak kıvılcımlara karşı tabakalanmış bir ceylân derisini peştemal gibi kuşanırdı.

Dükkânı kara taştan yapılmış âdeta dört duvar bir barakaydı. Ocaktan çıkan dumanların kolayca yol bulup dışarı çıkabilmesi için çatısı da kasden gayrimuntazam yapılmıştı. Zâten ocakta devamlı olarak ateş yandığından rüzgâr ve soğuğun içeriye girmesinin de hiçbir mahzuru yoktu. Yüksek tavandaki direkler ve duvarların yukarı kısımları ocaktan çıkan dumanların te'siriyle zamanla islenmiş siyahlaşmıştı.

Gelip giden müşterilerin siparişlerini almaları için birkaç dakika beklemeleri îcab ettiğinde onları oturtmak için dükkânın bir kenarına kiraz ağacından kesilmiş ve tabure gibi kullanılan kütükler konulmuştu. Bunların üzerine, minder yerine temiz ve yumuşacık kuzu postları atılmıştı. Bu kütüklerden bir tanesi de sehpa gibi kullanılıyordu.

Ali Usta, çayı pek çok severdi. Körüğün ocağından alınan ateşlerle kaynatılan bir semâverde dâima taze çay bulunurdu. Körüğü kullanan çırak, beklemesi gereken müşterilere büyük bardaklarla limonlu birer çay koyar, onlar bir kenarda bu çayı içinceye kadar **Ali Usta** da elindeki işi tamamlardı. Bu esnada müşterilerin sordukları suallere dâima kısa kısa ve açık ifadeli cevaplar verirdi. Son derece az konuşur ve daha ziyâde misafirlerini dinlerdi. Zâten eski Türkler'in hemen hepsi de gayet az konuşur, fakat çok iş görürlerdi.

Müşteriler umumiyetle O'nun çalışkanlığından, işini temiz yaptığından ve kazancının helâl olduğundan bahsederlerdi. O, bütün bu iltifatlara karşı sâdece, te-

miz ve beyaz dişlerini hafifçe meydana çıkaran tatlı bir tebessümle mukabele ederdi. Hakikaten mesleğinin tam ehliydi. On yaşında bir çocukken çırak olarak başladığı bu mesleğe tam yarım yüzyıl emek vermişti.

Babası şehit olunca, fakir düşen annesi, bu biricik oğlunu on yaşına basar basmaz okumakta olduğu mahalle mektebinden alarak bir demircinin yanına çırak vermişti. Ustasını dâima rahmetle anan **Ali Usta**, altmış yaşına vardığı halde hâlâ bir delikanlı gibi sabahtan akşama kadar çalışıyordu. Ne yapsın, kale halkının kendisine çok ihtiyacı vardı. Gerçi, birkaç çocuğu, çırak olarak yanına alıp bu mesleği öğretmişti. Fakat, onlar, henüz demire, ustaları kadar iyi su veremiyorlardı.

Demire su vermek diye, onu kızgın bir kor haline gelinceye kadar ocakta tuttuktan sonra aniden soğuk suya batırarak "çelik" haline getirmeye denirdi. Bu yüzden kılıç ve hançer yaptıracak olanlar, O'nun dükkânına gelirlerdi. Hakikaten **Ali Usta**'nın yaptığı kılıçlar her tarafta meşhur olmuştu.

Hiç kimsenin hatırını kırmaz, işini bir hizmet ve ibâdet kabul ederek gece gündüz çalışırdı. Gerçi yaşı epeyce ilerlemiş ve sakalları bir hayli ağarmıştı. Fakat vücûdu gayet gürbüz, sıhhati ise mükemmeldi. Ağzında bir tek bile çürük diş yoktu. Sabahtan akşama kadar çekiç sallar, örsün üzerine konulmuş kızgın demirlere şekil vererek bunlardan keskin kılıçlar, eğri hançerler meydana getirmeye çalışırdı.

Bir gün yine örsün üzerindeki kızgın bir demiri dövüyordu. Kollarını sıvamış, karşısındaki çırağın fırlamasın diye uzun saplı bir kerpetinle tutmakta olduğu nar gibi kırmızı bir demire elindeki ağır çekici "takk!.. takk!.. takk!.." diye ahenkli bir şekilde vuruyordu. Dükkânının önünde birinin belirdiğini farketti. Elindeki işi bırakmadan başını hafifçe çevirip bakınca bunun, mahalle mescidinin imamı **Ferhad Efendi** olduğunu

gördü. Güler bir yüzle kendisine bakıyordu. Bir iki dakikadan beri O'nu seyrediyor ve içinden, ağır çekicin sıcak demire her inip kalkışında çıkardığı sese uyarak:

"- Al... lah!.. Al... lah!.. Al... lah!.." diye mırıldanıyordu:

Dükkândan taşıp çarşıya yayılan bu çekiç sesi, O'na Allah'ın zikredilişi gibi gelmişti.

O'nun:

"- Selâmünaleykûm komşu, kolay gelsin!.." diyerek adımını dükkândan içeri attığını gören **Ali Usta,** elindeki çekici bırakarak, bir çiviye asılı duran havluyu almış, yüzünün terlerini siliyordu ki; **Ferhad Efendi:**

"- Yoo!. Ben sizi işinizden alıkoymaya gelmedim. Siz çalışmanıza devam edin!.. Ben şu kenarcıkta bir iki dakika otururum. Biraz hoş beş ederiz, sonra kalkıp giderim!.." dedi.

Ali Usta itiraz etmek istediyse de hoca efendi kabul etmedi. Kiraz kütüklerinin üzerindeki kuzu postlarını silkeleyip tozlarını almak isteyen çırağa; "Zahmet etme!.." der gibi bir işaret ederek kütüklerden birine ilişti ve:

"- Hadi bakalım, siz işinize devam edin!.." dedi.

Başka zaman olsa, **Ali Usta** bu itiraza aldırış etmeyerek işini mutlaka bırakırdı. Çünkü **Ferhad Efendi,** O'nun dükkânına yılda ancak bir veya iki defa uğrayan kıymetli bir misafirdi. Hem de sözü sohbeti dinlenir, son derece ahlâklı ve bilgili bir kimseydi. Üstelik de **Ali Usta**'nın biricik oğlu **Sevindik**'in hocasıydı. Fakat o gün elinde ikindiye kadar mutlaka yetiştirilmesi gereken kılıç ve hançerler vardı. Bunlar, kale halkından olup gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na katılacak bâzı gençlere aitti. **Ali Usta**, aldığı siparişleri dâima söz verdiği gün ve saatte teslim ederdi.

Ferhad Efendi hem mahalle mescidinin imamı

ve hem de bu mescidin bitişiğindeki "Sıbyan Mektebi" denilen ilk mektebin hocasıydı. Uzun ve nar çiçeği rengindeki cübbesi, beyaz ve iyi taranmış sakalı ve yeşil sarığı ile heybetli ve nûrânî bir görünüşü vardı. Namaz vakitleri dışındaki zamanını burada mahallenin küçük çocuklarını okutmakla geçirirdi. Talebelerinden biri de **Ali Usta**'nın oğlu **Sevindik**'ti.

Sevindik, on oniki yaşlarındaydı. Cılız, fakat yaşına göre oldukça uzun boyluydu. Bu yüzden arkadaşları O'na **"Uzunca Sevindik"** derlerdi. Son derecede zeki ve terbiyeli bir çocuktu. Bir müddetten beri Kur'an-ı Kerim'i ezberlemeye çalışıyordu. Yâni yakında "hâfız" olacaktı. Sesi de gayet güzeldi. Daha şimdiden bazı vakitlerde mahalle mescidinde müezzinlik eder, kendisini dinleyenleri hayran bırakırdı. **Ali Usta**, yetim büyümüş, bu yüzden de lâyıkıyla okuyamamıştı. Oğlunun Kur'an-ı Kerim'den bâzı parçaları ahenkli bir şekilde okuduğunu gördükçe sevinip iftihar ediyordu. Hele, komşuların, çocuğun başını okşayarak:

"- Maşallah!.. Maşallah!.. Nazar, göz değmesin, Allah anasına babasına bağışlasın!.." dediklerini görüp işittikçe içi içine sığmazdı.

Ferhad Efendi, **Ali Usta**'nın dükkânına geldiği gün, günlerden Perşembe'ydi. Eskiden resmî hafta tatili "Pazar" değil de "Cuma" günüydü. O gün mektepler ve her taraf kapalı olur ve herkes camilere koşardı. Perşembe günleri de şimdiki Cumartesi günleri gibi öğleden sonra tatil olurdu. Bu yüzden **Ali Usta**, oğlunun hocası olan **Ferhad Efendi**'nin önce sırf kendisini ziyaret için tatilden istifâde ederek dükkânına geldiğini sanmıştı. Fakat, sohbet yavaş yavaş ilerleyip de söz **Uzunca Sevindik**'e intikal edince, içini bir endişe kapladı. Acaba, **Sevindik** mektepte bir yaramazlık yapmış da hocası onu şikâyete mi gelmişti?!.

Ferhad Efendi, bir taraftan önüne konan sıcak

limonlu çayı yudumluyor, diğer taraftan da hem kendisini dinleyip ve hem de işine devam eden **Ali Usta**'ya okuttuğu çocukların durumunu anlatıyordu. Söz **Uzunca Sevindik**'e gelince:

"- Son günlerde biraz..." diye söze başlamıştı ki; **Ali Usta** atılarak:

"- Son günlerde derslerine gereği gibi çalışmıyor mu yoksa, Efendi Hazretleri!.." diye sordu.

Ferhad Efendi:

"- Hayır!.." dedi. "Derslerine çalışmıyor değil de mektebe pek geç geliyor. O, derslerinin hakkından çok çalışmadan da gelebilir. Maşallah çok zeki!.. Fakat birçok kereler, geç gelmesi, üzerinde durulması gerekli bir durum değil mi?!. Acaba nerede vakit geçirdiğinden haberiniz var mı diye soracaktım" dedi.

Ali Usta, elindeki acele yetiştirilecek işi unutmuş, çekicini bir tarafa bırakarak **Ferhad Efendi**'nin yanına çömelmişti. Merak ve alâka ile onu dinliyordu.

"- Hayır!.." dedi. "Bizim hiçbir şeyden haberimiz yok. Anası her gün ayni saatte azığını hazırlayıp eline veriyor, cüz kesesini de boynuna takarak onu mektebe gönderiyor. Biz onun mektebe gitmeyerek vaktini şurada burada geçirdiğini nereden bilelim?!."

Ferhad Efendi:

"- Şurada burada değil!.." dedi.

Ali Usta:

"- Ya nerede Efendi Hazretleri?!." diye sordu.

"- **Fâzıl Bey**'in yanında!.."

"- **Fâzıl Bey**'in yanında mı?!."

"- Evet!.."

"- Peki ama bu nasıl olur?!. **Fâzıl Bey** O'nun akranı değil ki; oyun oynuyorlar diyelim!.. **Fâzıl Bey**, seksenlik bir ihtiyar!.. Benim oğlum O'nun yanında ne yapar?!."

Hakikaten **Fâzıl Bey**, yetmiş seksen yaşını çok-

tan aşmış eski bir silâhşordu. İkinci Osmanlı Pâdişâhı **Orhan Gâzi**'nin büyük oğlu **Süleyman Paşa** ile "Çanakkale Boğazı"ndan bir sal üzerinde "Rumeli" denilen Avrupa yakasına ilk geçenlerdendi. Bu Rumeli'ye geçişte önlerine ilk çıkan "Çimeni Kalesi"ni fethedenlerden birisi de O'ydu. Birçok harplere katılmış, pek çok yararlıklar göstermişti. Fakat en son iştirak ettiği harblerin birinde yediği ağır bir kılıç darbesi sonunda sağ kolunu kaybetmişti. Bu kahraman asker tek kolla da birçok savaşlara katılmış ve yeni yeni parlak başarılar elde etmişti. Gerçekten sağ kolunu kaybedince, kılıcını sol eliyle de ayni maharetle kullanabilmeye kısa zamanda alışmış ve yine o eski kahraman olduğunu göstermişti. Fakat son senelerde artık bir hayli yaşlandığı için O'na, ömrünün geri kalan kısmını ibâdetle geçirmesi tavsiye edilmişti. O, bu teklifi şiddetle reddetmiş ve şehid oluncaya kadar savaş meydanlarından ayrılmaya asla niyetli olmadığını bildirmişti.

Fakat bir gün gelip de, kendilerini zaferden zafere koşturan kahraman başbuğları **Süleyman Paşa**'nın atının ayağı köstebek yuvasına batmış, at tökezlemiş, o mübârek gâzi yere düşmüş ve başını taşa çarpmasıyla şehîd olmuştu. Osmanlılar'ın "Rumeli" dedikleri Avrupa yakasındaki fetihlerin öncüsü olan bu emsalsiz kahramanın böyle vakıtsizce, fecî bir kazaya kurban giderek ortadan kaybolması sonunda **Fâzıl Bey**, derin bir kedere kapılarak bir kenara çekilme kararını almıştı.

İşte o zaman savaşlarda elde ettiği ganimetlerle vakıflar ve çeşitli hayır müesseseleri kurarak, kendisine, zar zor ancak geçinebilecek bir kısım para ayırıp bununla ilk göz ağrısı olan Çimeni Kalesi'ne gelip yerleşmişti. Çoluk çocuğu olmadığından burada yapayalnız yaşıyordu. Kale halkının kendisine hududsuz bir hürmet ve sevgisi vardı. Evinden dışarıya pek seyrek

çıkardı. Fakat şöyle bir dolaşmaya çıksa, bütün geçtiği yollardaki insanlar bu tek kollu ihtiyar kahramanı selâmlamak için hürmetle ayağa kalkarlardı.

Ali Usta, böyle mübarek bir gaziden oğluna hiçbir zarar gelmeyeceğini düşünüyor, fakat O'nun yaşlı başlı kimselerle görüşmek için mahalle kahvesine bile gelmeyen bir kimse olduğu halde **Sevindik** gibi torunu yerindeki küçük bir çocukla her gün ne bulup konuştuğunu merak ediyordu. Sonra hadi **Sevindik** yaşı icâbı iyi düşünemiyor, peki ya bu güngörmüş koca Gâzi, hâfızlığa çalışan bir çocuğu niçin mektebinden, dersinden alıkoyuyor da:

"- Hadi, yavrum!.. Mektebe geç kaldın. Seni beklerler. Bak, Allah kelâmını ezberliyorsun. Dersini ihmal etme!.." demiyordu.

Ali Usta, bu düşüncesini açıklayınca, **Ferhad Efendi**:

"- **Ali Usta**, kardeşim!.. Sen herhalde **Gâzi Fâzıl Bey**'i yakında hiç görmemişsin!.. Şimdi o da âdeta bir çocuk olmuş! Çeşit çeşit şâhinler yetiştiriyor. Onları terbiye ediyor. Sonra o yaşta ata binip şahinle ava gidiyor. O tek kolu ve ihtiyar haliyle atın üzerine bir sıçrayışı var ki, görmelisin!.. Sanki yirmi yaşında bir delikanlı! Tek eliyle hem atının yularını tutuyor ve hem de onu havada, göğsü hizasında yumruk yapıp tutarak üzerine şâhini konduruyor. Bilirsin, O'nun evi bize çok yakındır. O'nu böyle ava giderken gördükçe canım sıkılıyordu. Nihayet geçen gün dayanamayıp söylendim:
"- Gâzi Hazretleri!.. Bu iş size yakışmıyor. Sizin artık tamamen ibâdetle meşgul olacağınız zamandır. Avcılık hayırlı bir iş değildir. Bu şâhinle avlayacağınız kuşların yuvalarında analarının getireceği yiyecekleri bekleyen yavrular olur. Akşam olup da anaları dönmeyince feryadı basarlar. Günâh olur!.. Gelin bu avcılıktan vazgeçin!" dedim. Bana ne cevap verdiğini tahmin edebilir

misin?!."

"- Hoca Efendi!.." dedi. "Benim her gün hiç olmazsa birkaç saatçik ata binmeden yaşayabilmeme imkân yoktur. Benim asıl maksadım avcılık değil, biraz ata binip kır ve bayırlarda şöyle bir parça dolaşabilmektir. Sizin anlayacağınız benim için av bir bahanedir. Avcılığın söylediğiniz mahzurları da vardır, biliyorum, ama elimde değil!.. Evde duramıyorum!.."

"- Ben bilmiyorum ama, görenler söylüyorlar ki, evi, rengârenk şâhinlerle doluymuş. Onları besliyor, çoğaltıyor ve terbiye ediyormuş."

Ali Usta:

"- Acaba bizim çocuk bu kuşlara mı merak sardı da mektebe gitmeyip orada vakit geçiriyor hocam!" diye bir sual sorunca **Ferhad Efendi**:

"- Hayır!.." dedi. "Ben de önceleri öyle sanmıştım. Fakat **Sevindik** bir gün mektebe geç gelince merak ettim. Talebelerimin en zekilerinden birisini gönderip baktırdım. Çocuk oraya vardığında **Gâzi Fâzıl Bey, Sevindik**'e heyecanlı heyecanlı birtakım eski savaş hikâyeleri anlatmaktaymış. Gerçi odanın içi birçok şâhinle de doluymuş. Fakat onlara bakan bile yokmuş... **Sevindik**'le ihtiyar Gâzi başbaşa sohbete dalmışlarmış! Gönderdiğim, çocuk böyle gelip anlattı. Bence, **Sevindik**, aynı zamanda kuşlara da merak sarmış olabilir, ama asıl sebep bu savaş hikâyeleri olsa gerektir! Çünkü böyle olmasa, vaktin geçtiğini **Sevindik** farketmese bile Gâzi Hazretleri farkeder ve senin de doğru olarak düşündüğün gibi,

"- Hadi yavrum, kalk artık!.. Geciktin. Hocan seni bekler. Bak Allah kelâmını ezberliyorsun. Yakında hâfız olacaksın. Bu şeref her kula nasib olmaz!.. Dersin aksamasın!" diyeceğinden eminim. Fakat söz eski savaş, hikâyelerinden açılınca tahmin ederim ki, o da kendini kaybediyor ve zamanın bir hayli geçtiğini farkedemi-

yor" dedi ve sonra ilâve etti:

"- Doğrusunu isterseniz. Gâzî Hazretleri'nin **Sevindik**'e anlattıkları muhakkak ki; çok güzel şeylerdir. Din için savaşmayı kim istemez! Bizler gibi Allah yolunda savaşamayanlar bile, hiç olmazsa o hizmeti gören mübarek gâzilerin kahramanlıklarını, dâima dinlemek ve bu sûretle gönüllerimizin pasını bir parça silmek istemez miyiz!..

Fakat şu var ki, **Sevindik** henüz daha çocuk denecek bir yaştadır. Yoksa Gâzi Hazretleri, uzun boyuna bakarak O'nu yetişmiş bir delikanlı mı zannediyor bilmem ki?! Sonra şurada sâdece bir altı ay daha dişini sıkıp sabrederek dersine çalışsa Kur'an-ı Kerim'i tamamen ezberlemiş olacak! Ondan sonra O'nun yiğit bir islâm savaşçısı olmasını, ben de isterim. Atalarımız "Demir tavında döğülür!" dememişler mi?! Şimdi onun başladığı hâfızlığı bitirmesi gereken bir zamandır. Bir kere at sırtına çıktı mı, bir daha inmez!.. Ondan sonra artık hudud boylarında at koşturur. Varsın olsun, buna hepimiz de memnun oluruz, ama bu işi yapacağı zamana daha var. Biraz daha büyümesi, güçlenip kuvvetlenmesi gerek. Bu işi o zaman yapar. Fakat hâfızlığı şimdi tamamlamazsa bir daha bu iş için kolay kolay zaman bulamaz! Benim, O'nun bu savaş hikâyelerine merak sarmasına itirazım sâdece zaman itibâriyledir. Yoksa Allah yolunda savaş yani cihad her müslümana farz yâni Allah'ın emridir! Böyle bir şeyi önlemeye hangi Müslümanın vicdanı razı olur!.."

Ali Usta, **Ferhad Efendi**'yi can kulağıyla dinlemiş ve O'na son derecede hak vermişti.

"- Ben" dedi. "Hoca Efendi Hazretleri, yetim büyüdüm. Bu yüzden fazla okuyamadım. Namazda okunan sûre ve duâları güçlükle öğrenebildim. Oğlumun okumasını, Kur'an-ı Kerim'i ezberlemesini can ve gönülden öyle arzu ediyorum ki; anlatamam! Hatırlar-

sınız O'nu size ilk getirdiğim zaman "Eti sizin, kemiği benim!" demiştim. Gerçi sizin gibi mübarek bir hoca efendinin çocukları dövmeyeceğini, onları tatlılıkla yola getirip okutacağını biliyordum. Fakat usûldendir ya, hep böyle söylerler. O'nun okumasını pek çok arzu ettiğim için, oğlum yeter ki okusun diye uygun göreceğiniz, her tedbiri almakta, serbest bulunduğunuzu ifâde edebilmek için böyle söylemiştim. Bakın işte O'nun okumasında akla gelemeyecek bir güçlükle karşılaştık. Bunun için aklınıza gelebilecek her tedbiri almakta serbestsiniz!.."

Sonra şu samimi sözlere şunları ilâve etti:

"- Gerçi, bir tek evlâdım olmasına rağmen, O'nun da aile ocağını terkederek Allah yolunda savaşa gitmesinden asla yüksünmem. Bundan ancak ve ancak iftihar hissi duyarım. Fakat sizin de pek güzel ifâde buyurduğunuz gibi şimdi O'nun okuma zamanı!.. Her şeyin bir sırası var değil mi?!."

Ali Usta, belki daha da devam edecekti. Fakat **Ferhad Efendi** O'nun **Sevindik**'i azarlamasından ve belki de dövmesinden korktuğu için sözünü kesti ve bir tedbir olarak:

"- Dayakla çocuk yola gelmez **Ali Usta**..." dedi. "Belki sâdece arsız olur!... Üstelik **Sevindik** son derecede akıllı bir çocuktur. O'nu elbirliğiyle fakat mutlaka tatlı dil ve iyi muamele ile bu hatâdan kurtarabiliriz!.."

Sonra ilâve etti:

"- Bahsi değiştirmiş olmayayım ama, acaba bu çocuğa niçin "**Sevindik**" gibi hiç.duyulmadık bir isim verdiniz?!. Bilirsiniz ki; bir babanın evlâdına karşı üç esaslı vazifesi vardır. Bunların birincisi O'na güzel bir isim takmaktır. Meselâ peygamber adı!.. Çünkü her peygamber, Âhiret'te yâni öteki Dünya'da kendi ismini taşıyanlara şefaat edecektir. Yâni Allah'tan o kulunun

bağışlanmasını isteyecektir. Babanın evlâdına karşı ikinci vazifesi O'nu güzelce okutup terbiye ederek ona Allah'ın emirlerini öğretmektir. Üçüncü vazifesi de zamanı gelince evlâdını evlendirmektir.

Bu vazifeleri hakkıyle ifâ etmeyenler Âhiret'te çocuklarından bucak bucak kaçarlar. Çünkü çocuklar babalarından davacı olacaklar!.. Siz çocuğunuzun okumasını, Allah'ın emirlerini öğrenmesini istiyorsunuz. Bunun için elden gelen her gayreti sarfediyorsunuz. Bu çok güzel, ama ilk vazifeniz O'na güzel bir peygamber adı takmaktı. Acaba bunu neden yapmadınız?!. Bu, benim birçok kereler aklıma geldi ama bir fırsatını bulup size soramadım."

Bu sual karşısında **Ali Usta**'nın yeşil ve bâdemî, iri gözleri buğulanıp nemlendi. İmam Efendi, sanki O'nun bir iç sızısını tazelemişti. Bir müddet dalgın dalgın düşündü. Belli ki pek bir şey anlatmak istemiyordu. Halbuki **Ferhad Efendi**, bu suali pek de ehemmiyet vererek sormamıştı. Buna rağmen **Ali Usta**'nın böylesine hüzünlenmesi merakını uyandırmıştı.

"- Hele bir anlat bakalım. Oğlun için neden bu ismi seçtin?!. Zararı yok, istersen kısaca söyle!.." dedi.

Ali Usta, dükkânına kırk yılda bir gelen bu mübarek hoca efendinin ısrarını kırmanın doğru olmayacağını düşünerek anlatmaya başladı:

"- Ben" dedi, "evvelce de söylemiş olduğum gibi yetim büyüdüm. Babam şehid olmuş, anam genç yaşta dul kalmıştı. Ben, o zaman henüz, dört yaşında idim. Babamı hiç hatırlayamıyorum.

Anam gururuna son derecede düşkün bir kadındı. Akrabalarımız ve bâzı komşular O'na kendileriyle birlikte oturmasını teklif etmişler. O, kabul etmemiş! Çeşitli yardımlarda bulunmak istemişler yine kabul etmemiş... Hattâ kendi babasının teklifini bile reddederek doğup büyüdüğü eve bile dönmemiş. Çünkü de-

dem dayılarımla birlikte oturuyormuş. Tabiî onların da çocukları vardı. Anam:

"- Oraya yerleşirsem, dayıları kendi çocuklarını okşayıp severken benim oğlum yetimliğini daha ziyâde hissederek mahzun olur. Ben bağrıma taş basar, evlâdımı kimseye muhtaç olmadan büyütürüm!" demiş.

Aynı düşüncelerle kendisine yapılan evlenme tekliflerini de reddetmiş. Babamı pek çok seviyormuş.

"- Ben O'nu nasıl unutur da başka erkeğe varırım. Hem de ne olur ne olmaz bakarsınız el oğlu benim biricik yavruma belki bir üvey baba olarak sert davranır. O'nun ezilmesine, yetimlik çekmesine ben imkânı yok dayanamam!" diyormuş. Hakikaten beni çok sever, babamdan kalma kıymetli bir hâtıra sayar ve incitmekten korkardı...

Sözü uzatmayalım, annem bana ve gururuna son derecede düşkün bir kadındı. Babamdan kalan iki odalı küçücük evimizin eski düzenini bozmadı. Her şeyi babamın yerleştirdiği gibi muhafaza etti. Beni komşulara bırakarak gündelik ücretle çalışmaya giderdi. Hasılı çalışıp çabaladı. Beni hiç kimseye muhtaç olmadan büyüttü.

Komşularımızdan geniş tarlaları olan gayet zengin bir **Ahmed Ağa** vardı. Anam ekseriya onların işlerinde çalışırdı. Haftada iki gün de bu **Ahmed Ağa**'ların konaklarına gider, ortalığı süpürür ve biriken kirli çamaşırları yıkardı. Yedi sekiz yaşlarına vardıktan sonra beni de yanında götürmeye başlamıştı.

Ahmed Ağa'nın benim yaşlarımda **Ayşe** adında çok güzel bir kızı vardı. Anam konağın işlerini görürken biz de onunla oynardık. Çok iyi anlaşıyorduk. Çok şirin ve iyi huylu bir kızdı. Hiç kavga etmezdik. Zamanla âdeta ben de, o evin bir çocuğu olmuştum. **Ayşe**'ye her ne alınsa aynısından mutlaka bana da alınırdı.

Allah rahmet eylesin **Ahmed Ağa**, çok iyi bir

insandı, mektep çağım gelince beni okutmak istedi. Anam kabul etmedi. Gururuna son derece düşkün olan zavallı kadın, hiç kimseye karşı bir minnet borcu altına girmek istemiyordu. Basit dinî bilgileri akşamdan akşama bana kendi ağzından öğretiyordu. Sonra az bir müddet mahalle mektebine devam ettim.

On yaşına basınca anam beni buradan alarak bir demircinin yanına çırak verdi. Artık anamla **Ahmed Ağa**'ların konağına ancak tatil olan Cuma günleri gidebiliyordum.

Böyle tatil günlerinden birinde konakta **Ayşe**'nin ablasının nişanı oldu. Büyük nişan merasimi tertip edilmişti. Bu düğünü ben de **Ayşe** ile bir kenara saklanarak seyretmiştim. O vakit henüz on, oniki yaşlarında bir çocuk olduğum için kadınların arasında bulunabiliyordum. Hiç kimse benden kaçmaz ve yüzünü de örtmezdi. **Ayşe**'nin ablasına yüzük takılışı çok hoşuma gitmişti. Bunun bir bağlılığı ifâde ettiğini anlamıştım. Ertesi hafta hiç kimseye bir şey danışmadan evvelce harçlığımdan artırarak biriktirdiğim paramla iki tane gümüş yüzük satın aldım. Bunları cebime koyarak anamla birlikte yine **Ahmed Ağa**'nın konağına gitmiştim.

Anam konağın işlerini görürken biz yine her zamanki gibi bahçede **Ayşe**'yle oynuyorduk. Bir ara O'nu bileğinden yakalayarak:

"- Gel, bu hafta da biz nişanlanalım!." dedim.

Zavallı **Ayşecik** bu teklifin mânasını anlamamıştı. Gerçi, ben de bunun ne demek olduğunu tam manasıyla bilmiyordum, yâ!.. Çocukluk işte!.. Nişanlanmayı oyun sanmıştım. Uzatmayalım, cebimden hazırlayıp getirdiğim yüzükleri çıkardım. Ablasının düğününde gördüğüm gibi "Besmele" çekerek birini O'nun parmağına, diğerini de kendi parmağıma geçirdim. Bu hareketim ve parmağına taktığım gümüş yüzük çok

hoşuna gitmişti. Hoplayıp zıplamaya başlamıştı.

"- Hadi, şimdi de seyisi gözetleyip ahırdan iki at çıkarıp, etrafta biraz dolaşıp gelelim!.." dedim.

O, ata binmekten korkuyor ve bir türlü razı olmak istemiyordu.

"- Korkma!.. Atları gayet yavaş süreriz!.." dedim.

Yine razı olmuyordu. Pek çok ısrar ettim. Nihayet beni kırmamak için:

"- Peki!." dedi.

Seyisi gözetleyerek ahırdan iki yağız at çözüp çıkardım. Hayvanlardan birini yüksekçe bir taşın kenarına çekerek önce O'nu bindirdim. Diğerine de kendim bindim. Tam atları kırbaçlayıp harekete geçeceğimiz sırada uzaktan seyisin çok iyi tanıdığımız sesi duyuldu:

"- Hey durun bakayım!. Kimden izin aldınız?!."

Adamcağız bağırıp çağırarak bize doğru koşuyordu. Kimbilir, düşer de bir yerimizi kırarız diye korkmuştu. Fakat onun bağırıp çağırması asıl **Ayşe**'yi korkutmuştu. Kızcağız heyecana kapıldı. At da seyisinin sesini tanıyınca kişneyerek şaha kalktı. Bu sırada seyisin, kendisini çok sert olan babasına şikâyet etmesinden endişe duyan **Ayşe,** heyecan ve korkudan titremeye başlamıştı. Atın yularını sıkı tutamamış olacak ki şaha kalkmış olan atın üzerinden yere yuvarlandı. O'nun bu âni düşüşü karşısında ben, hiçbir şey yapamamıştım. Başı taşa gelmiş, temiz ve kırmızı kanı etrafa fışkırmaya başlamıştı. Seyis onu kaptığı gibi konağa koştu.

Bu sırada ben de saklanacak bir delik arıyordum. Allah için, bana hiç kimse kötü bir söz söylemedi. Fakat bunun da bir sebebi varmış. Sonradan öğrendiğime göre zavallı **Ayşecik** seyisin kolları arasında konağa götürülürken henüz bayılmadan:

"- **Ali**'nin hiçbir kabahati yok!.. O'nu ben kandır-

dım. Atları ahırdan ben çıkardım. Sakın onu dövmeyin! demiş ve sonra da bayılmış..."

Ali Usta, sözlerinin bu noktasına gelince gözleri yaşla dolmuştu. **Ferhad Efendi** de O'nun eski bir iç yarasını tazelediği için âdeta pişman olmuştu. Çırak, hem ustası ve hem de misafirin önünde duran ve içmeyi unuttukları için soğumuş bulunan çayları dökerek bardakları, kaynayan semâverden tekrar doldurdu. **Ali Usta**, dumanı tüten taze çayını bir iki yudumlayıp gözlerinin yaşını sildikten sonra şöyle devam etti:

"- Şüphesiz anam da bana çok kızmıştı. Fakat hiçbir şey söylemedi. Eşyalarını topladı, evimize döndük. O gece gözüme uyku girmedi. Feci bir kazaya sebep olduğum için, içim sızlıyordu.

O hafta anam, **Ahmed Ağa**ların konağına hemen her gün giderek **Ayşecik**'i yokladı. Fakat ben bunu bildiğim halde akşamları O'na bu hususta herhangi bir şey sormaya hem korkuyor ve hem de utanıyordum. **Ayşe**'nin parmağına taktığım gümüş yüzükte adım yazılı olduğu için yarı oyun, yarı ciddî yaptığımız bir işin öğrenilmiş olmasından endişe ediyordum.

Hafta tatili olan Cuma gününü dört gözle bekliyordum. O gün anamla birlikte her ne bahasına olursa olsun, konağa gitmeye karar vermiştim. Fakat Perşembe günü öğleden sonra eve döndüğümde anamın gözlerini, ağlamaktan kızarmış gördüm. Acaba, neye üzülüp ağlamıştı?! Bunun sebebini merak ediyor, durumu ben bir şey sormadan O'nun kendiliğinden izah etmesini bekliyordum. Fakat o da hiçbir şey söyleyeceğe benzemiyordu. Nihayet dayanamayıp sordum. Önce hiçbir şey olmadığını, sâdece biraz babamı hatırlayıp üzüldüğünü söyledi. Fakat inanmadım. Gerçi, bazı zamanlar babamı hatırlayıp böyle ağladığı da olurdu. Fakat bunu bana söylemesi şöyle dursun, hissettirmekten bile son derecede çekinirdi. Bu yüzden doğruyu söylemesi için

kendisini sıkıştırdım. Nihayet ağlamasının hakikî sebebini açıkladı:

"- **Ayşecik** bu gece ölmüş!" dedi! O anda ne olduğumu hatırlamıyorum. Sanki ayaklarımın altında ne varsa kayıyordu. Ben de ağlamaya başlamıştım. Bu esnada utanç ve heyecandan ellerimle yüzümü, kapamıştım. Anam, parmağımdaki yüzüğü gördü. Son derecede zeki ve anlayışlı bir kadındı. Beni okşayıp teselli etmeye çalışırken yavaşça parmağımdaki yüzüğü çıkarıp avucuna aldı. Hiç şüphesiz bunun bir aynısını da **Ayşe**'nin parmağında görmüştü. Çünkü hasta yatağında O'na hep kendisi hizmet etmişti. Babası hoca olduğu için az çok okuma yazma da bilirdi. Yüzükteki **"Ayşe"** yazısını da pek tabiî okumuştu. Bana hiçbir şey belli etmedi. Zâten ben kendimi kaybetmiştim. Onun parmağımdaki yüzüğü çıkarıp eline alışından sonraki hareketleri hatırlayamıyordum.

Sonradan öğrendiğime göre **Ayşecik**'in seyisin kucağındayken söylediği sözler, son sözleri olmuş!.. Bayıldıktan sonra bir daha ayılamamış... Baygın ve dalmış yatarken de aynı sözleri birkaç kere daha tekrarlamış. Konağa çağrılan hekimler, çocukcağızın derdine bir çâre bulamamışlar. Altı gün baygın bir vaziyette ölümle pençeleştikten sonra gözlerini bu âleme bir daha açmamak üzere yummuş...

Bu hâdisenin acısı, benim yüreğimden hâlâ çıkmamıştır. Aradan yıllar geçip de evlenme çağım gelince, komşular anamı sıkıştırır olmuşlar. Onlar:

"- Oğlunu neden evlendirmiyorsun?!. Vakti geldi geçiyor!.." dedikçe O da:

"- Kendisi bilir!.. Ben O'nun işine karışmam!.." diyerek kestirip atarmış. Hakikaten bana bir kerecik bile "Evlen!" dememiş ve bu hususta ısrar etmemişti. Zeki kadın, bana bu bahsi açsa içimdeki bir yaraya dokunmuş gibi derin bir acı duyacağımı gayet iyi biliyordu.

Aradan yıllar geçti. Ben gençliğimi bekâr olarak tüketmiş, nerdeyse ihtiyarlığa yaklaşmıştım. Bir gün anam hastalandı, ölürse benim yalnız kalıp perişan olacağımı düşünmüş olacak ki, beni yatağının kenarına oturttu ve:

"- Oğlum!.." dedi. "Hayat yalnız olmaz!.. Allah erkek ve kadını birbirine muhtaç olarak yaratmıştır. Benim yaşım geldi geçti. Gözlerimi bir yumarsam, sen hayatta yapayalnız kalacaksın. Ben yalnızlığın ne olduğunu çok iyi bilirim. Babanın şehid olmasından sonra gözyaşlarımı içime akıtarak ne ızdıraplı günler geçirdim. Sen o vakit çok küçüktün, o günleri hatırlayamazsın!.. O'nun için sana vasiyet ediyorum. Ben ölürsem, arkamdan derhal evlen!.. Eski olanları artık unut!.. Ölenle, ölünmez!.. Bak, bugüne kadar, evlenmen için sana hiçbir ısrarda bulunmadım. Amma, benim vefatımdan sonra hemen evlenmezsen analık hakkımı sana helâl etmem!." dedi.

Kendisini teselliye çalıştım. İnşallah kısa zamanda iyileşerek yataktan kalkacağını, kendisiyle birlikte pek çok iyi günler geçireceğimizi söyledim. Fakat o, beni dinlemedi. Ümitsiz bir şekilde başını iki yana salladıktan sonra tekrar:

"- Vasiyetimi yerine getirmezsen analık hakkımı sana helâl etmem!.. Bunu iyi bil!.." diye mırıldandı ve gözlerini kapayarak kendi âlemine daldı.

Hakikaten aradan bir hafta geçmeden zavallı anam hayata gözlerini yumdu. Artık çaresiz olarak **Ayşe**'yi unutmaya çalışarak anamın vasiyetini yerine getirmek üzere teşebbüse geçtim. Ben o zaman kırk iki yaşındaydım. Eşe dosta haber salıp bana uygun, namuslu bir kadın aramaya başladım. Bazı aile dostlarının tavsiyeleriyle şimdiki hanımımla evlendim. Evlendikten sonra da gelip bu kaleye yerleştim. Şu dükkânı açarak çalışmaya koyuldum. Hamdolsun, işlerim

ve aile huzurum, mükemmeldi.

Fakat aradan yedi yıl geçtiği halde hiçbir çocuğumuz olmuyordu. Gerçi hanımdan çok memnundum. O da benden son derecede memnundu. Ancak hiçbir çocuğumuzun olmaması her ikimizi de pek çok üzüyordu.

Nihayet evliliğimizin yedinci yılı tamamlanırken bir oğlumuz oldu. Allah, ettiğimiz duaları, kestiğimiz kurbanları kabul etmişti. Karı-koca, tarif edemeyeceğim derecede sevindik. Bu sevincimizi hep hatırlayalım ve Allah'a karşı şükür borcumuzu ödemeye gayret edelim diye O'nun adını **"Sevindik"** koyduk. Gerçi, göbek adı olarak da kendisine **"Abdullah"** adını vermiştik. **Abdullah** benim babamın adıydı. Babamı hatırlatıp ızdırabımı tazelediği için O'nu bu adla hayatta bir defa bile çağıramadım. Benden işiten herkes de O'nu **Sevindik,** diye çağırdı. Böylece adı **Sevindik** olarak yayıldı. Şimdi işitiyorum ki, ince ve uzun boylu olduğu için arkadaşları mektepte kendisine **"Uzunca Sevindik"** diyorlarmış!..

İşte Hoca Efendi Hazretleri, oğlumun adının **"Sevindik"** konulmasının sebepleri ve bunun hikâyesi!.. Çok başınızı ağırttık ama..."

O'nun sözünü tamamlamasına fırsat vermeyen **Ferhad Efendi**:

"- Estağfirullah, **Ali Usta**!.. Estağfirullah!. Başınızdan geçenleri cidden büyük bir alâka ile dinledim. Fakat sizi bir hayli de yordum" derken bir taraftan da köstekli saatini çıkarmış bakıyordu:

"- Ooo!. Vakit bir hayli ilerlemiş!.. Neredeyse ikindi ezanı okunacak! Benim camie yetişmem gerek. Cemaat imamsız olmaz!.. Hadi bana müsaade, inşallah yine görüşürüz!.." diyerek kalktı.

Ali Usta, atılarak:

"- Aman Hocam!.. Hani **Sevindik**'in derslerine

muntazam devam etmesi için alınacak tedbirleri görüşecektik?!" dedi.

Ferhad Efendi yavaş yavaş dükkândan dışarı çıkarken:

"- Ha!.. Evet!.. O şimdilik çok basit bir iş!.. Anası, kendisini, "bir daha **Gâzi Fâzıl Bey**'e uğrayıp da mektebe gecikirsen, babana söylerim!.." diyerek korkutsun!.. İlk olarak bu tedbir kâfidir. Eğer bundan bir netice alınmazsa o vakit başka tedbirler düşünürüz!.. O akıllı bir çocuktur, kolay düzelir, sen merak etme!.. Hadi Allahaısmarladık!.." diyerek dükkândan çıkıp camiin yolunu tuttu.

Arkasından bakakalan **Ali Usta**, anlattığı gençlik ve çocukluk günlerinin acı hatıralarıyla hâlâ yaş dolu olan gözlerinin nemini siliyordu!.

II
FAYDASIZ ÖĞÜTLER

Ali Usta'nın evi, etrafı kalın ve yüksek duvarlarla çevrilmiş bir meyva bahçesinin ortasında iki katlı şirin bir ahşap binaydı. Alt kat, mutfak, helâ hamam ve kiler denilen erzak koymaya mahsus bir odayla gündelik olarak oturmaya mahsus diğer bir odadan ibaretti. Üst kat, bir salon ve üç odaydı. Odaların kapıları, ortaya yerleştirilmiş olan bu salona açılırdı. Binanın her köşesine bir oda yerleştirilmiş, dördüncü köşe ise merdiven boşluğuna bırakılmıştı. Odaların biri **Ali Usta** ile hanımının, diğeri ise **Sevindik**'in yatak odası olarak kullanılıyordu. Üçüncü oda, âniden gelebilecek bir misafir için dâima dayalı döşeli olarak hazır bulundurulurdu. Bu şirin ev bu haliyle âdeta küçük bir konağı andırıyordu.

Misâfirlerle salonda oturulur, yemek de burada yenirdi. Yemek, eski Türklerin sofa dedikleri bu salo-

nun ortasında yere serilen temiz bir örtünün üzerinde yenirdi. Bu örtünün etrâfına dâire şeklinde dizilerek kalın ve yumuşacık minderlere oturan misafirler, yere serilen temiz örtünün uçlarını peçete gibi dizlerinin üzerine alırlardı.

Yemek yendikten sonra kahveler, salonu çepeçevre kuşatan sedirlerde içilirdi. Sedir bugünkü alçak koltuklara benzerdi. Üzerleri, kilim veya halıyla döşeli olurdu. Mevsim kışsa, bu geniş salon, ortaya konan büyük bir bakır mangalla ısıtılırdı.

Ali Usta, misafiri olmadığı zamanlar, yemeğini çoluk çocuğuyla birlikte alt kattaki gündelik oturma odasında yerdi. Sofraya eller güzelce yıkandıktan sonra oturulur ve yemeğe "Besmele" ile başlanırdı.

Eski Türk evlerinde baba, âdeta taçsız bir kral gibiydi. O yemeğe başlamadan kimse başlamaz, o "Âmin!.." deyip sofra duasını yapmadan hiç kimse yemeğin başından kalkamazdı. Yemek ortaya konan tek kabdan yenir, fakat hiç kimse kaşığını başkasının önüne daldırmazdı. Sofrada mecburî sözler dışında hiçbir şey konuşulmaz ve ağız şapırdatılarak yemek yenmezdi. Sofra duasından sonra önce baba, sonra da diğerleri musluğa giderek ellerini temizce yıkar, sonra da geçip sedirde otururdu.

Evin hanımıyla çocukların babaya karşı saygı ve sevgileri sonsuzdu. Evde dâima ciddî, fakat sıkıcı olmayan bir manevî hava mevcud olurdu. Baba sokak kapısında gözükünce küçükler koşuşarak elindeki paket veya zenbili alır ve O'nu güler bir yüzle karşılarlardı. Ne gelirse iyi karşılanır ve kendisine teşekkür edilirdi. O eve geldiği zaman ev halkından evde olmayan kimse olmazdı. Zaten ondan izin almadan ev halkından hiç kimse kapıdan dışarı adım atmazdı. Hasılı Müslüman Türk evleri, içinde barınanlar arasında karşılıklı ve samimî bir sevgi ve saygının hâkim olduğu

huzur ve saadet dolu bir yuvaydı.

Ali Usta da böyle bir Türk evinin mes'ud bir aile reisiydi. Akşam namazı yaklaşınca işlerini toparlar, dükkânını kapatarak evinin yolunu tutardı. Yolu üstündeki mahalle mescidinde akşam namazını kıldıktan sonra evine gelirdi. Evi, sokak kapısından girilince rengârenk çiçekler ve çeşitli meyva ağaçlarıyla donanmış bir bahçenin içindeydi. Daha sokak kapısının tokmağını vuruşundan O'nun geldiği belli olurdu.

Bu sıcak ve huzur dolu yuvaya her akşam güler bir yüzle ve gönlü ferah olarak dönen **Ali Usta, Sevindik**'in hocası **Ferhad Efendi** ile konuştuğu günün akşamı gayet üzüntülü görünüyordu. Daha elindekini alırken bunu fark etmiş olan zeki, temiz yüzlü ve iyi huylu hanımı O'na hiçbir şey sormaya cesaret edememiş, sözü kendisinin açmasını beklemişti. Fakat **Ali Usta** herhangi bir şey söyleyeceğe benzemiyordu. Yemek çoktan yenmiş vakit bir hayli ilerlemişti. **Ali Usta** ekseri akşamlar yatsı namazını da cemaatle kılmak için mahalle mescidine giderdi. Fakat bu akşam evde kalmaya niyetli gözüküyordu. Kehribar tesbihini eline almış, sedire bağdaş kurup oturmuştu. Şakırdata şakırdata tesbih çekiyordu.

Ali Usta'nın karısı **Arife Hanım** çok tertipli ve temizliğe son derecede düşkün bir kadındı. Yerde bir mindere oturmuş, bir hasır sepet içinde yanına aldığı birtakım çamaşırların söküklerini dikiyor, onları tamir ediyordu. **Sevindik** ise, bir köşede sedef kakmalı, rahlesinin başına diz üstü oturmuş, ertesi günkü dersini, hazırlamaya çalışıyordu. Gerçi **Ali Usta**'nın evinde de her Türk evi gibi gürültü ve lüzumsuz konuşmalar olmazdı. Fakat bu kadar sessiz olduğu da şimdiye kadar hiç görülmemişti. Beyinin bir şeyler düşünmekte olduğunu daha ilk anda farketmiş olan evin hanımı, bunu O'na bir türlü soramıyordu. Bir hayli zaman böy-

le geçti. Nihayet sabrı tükenen **Arife Hanım** merakını gidermek için:

"- Efendi!" dedi. "Yorgun musun, yoksa bir şeye mi canın sıkıldı?!."

Bu sual üzerine **Sevindik**'in merakı uyanmış, başını, okumakta olduğu Kur'an-ı Kerim'den kaldırarak dikkat ve alâka ile babasına bakmıştı. O'nun vereceği cevabı bekliyordu. Bu hâli gören **Ali Usta:**

"- Hayır hanım, hiçbir şeye üzülmedim. Hamdolsun, üzülecek neyimiz var!.. Dükkânın işleri ağır, üstelik ben de artık epey yaşlandım. Eskisi gibi çekiç sallamaya gücüm yetmiyor. Bayağı yoruluyorum!" dedi.

Hanımı O'nu tasdik eder gibi başını sallayarak:

"- Allah güç kuvvet versin! Allah razı olsun!.. Bizi rahat yaşatmak için bu yaşta ateş karşısında çekiç sallıyorsun!.." dedi.

Ali Usta, itiraz etti:

"- Hayır, hanım, hayır!.. Yalnız sizi rahat yaşatmak için değil!.. Biliyorsun ki ekseriya kılıç, kalkan ve hançer gibi savaş âletleri yapıyorum. Allah yolunda savaşanların silâhlarını yapıp onlara yetiştirmek de Allah yolunda savaş gibi mukaddes bir hizmettir!.. Ben de onlarla savaşmış gibi sevâb kazanıyorum. Onun için bu kadar çok çalışıyorum. Yoksa sırf geçim için olsa bu yaşta kendimi böylesine yormama ne lüzum olurdu!.."

Arife Hanım:

"- Çok doğru efendi!.. Çok doğru..." derken, **Ali Usta** göz ucuyla **Sevindik**'i süzüyordu. Babasının konuşması O'nun çok hoşuna gitmiş olacaktı ki, âdeti olmadığı şekilde sırıtıyordu. Bu durumu gören **Ali Usta**, **Ferhad Efendi**'nin söylediklerinde bir mübâlâğa payı olmadığını derhal kavramıştı. Savaşı veya **Gazi Fâzıl Bey**'i kötülemenin çocukta kötü bir te'sir uyandıracağını düşündü. Hem o koca Gâzi'nin veya mukaddes savaş-

ların aleyhinde nasıl konuşabilirdi. Hiçbir Müslümanın vicdanı buna razı olamazdı. "En iyisi önce biraz avcılığı kötüleyeyim! Bakalım bu öğütler O'nun **Gâzi Fâzıl Bey**'den biraz olsun soğuyup uzaklaşmasını sağlayacak mı?!" diye düşündü. Bu düşünceyle sözlerine şöyle devam etti:

"- Dükkânda pek çok yoruluyorum. Cuma tatilinden istifâde ederek arada bir ava gitsem, belki biraz hava alır, dinlenirim, diye düşündüm. Bu maksadla dükkândan çıkmış bir yayla biraz da ok satın almaya gidiyordum."

Bu sırada **Sevindik**'in yüzündeki memnuniyet ifâdesi son haddine varmıştı. O'nu dikkatle takip eden **Ali Usta:**

"- Fakat..." diye sözüne devam etti. "Yolda çarşı câmiinin imamı, **Molla Feyyaz Efendi**'ye rastladım.

"- Hayrola **Ali Usta!..** Böyle acele acele nereye giriyorsun?" diye yolumu kesip sorunca ona karar ve düşüncelerimi anlattım. Beni pek çok ayıplayarak avcılığı bir hayli kötüledi. Ayak üstü avcılığa ve hayvanlara dâir öylesine merak verici şeyler anlattı ki, sonunda O'na hak vererek bu işten tamamiyle vaz geçtim."

Bütün bu anlatılanları can kulağıyla dinleyen **Sevindik**'i göz ucuyla süzen **Ali Usta,** O'nun, vardığı bu karardan memnun olmadığını anlamıştı. Fakat dikkatle dinlemesi karşısında O'na bakmayarak ve sırf hanımına söylüyormuş gibi davranarak sözlerine devam etti;

"- İstersen sana O'nun avcılık ve hayvanlar hakkında anlattıklarından bir iki şey nakledeyim!" dedi.

Ali Usta'nın bu bahsi açmaktan maksadının ne olduğunu bilmeyen **Arife Hanım**:

"- Ya, yâ!.. Çok iyi olur!.." diye karşılık verince **Ali Usta** anlatmaya başladı:

"- Hayvanlarda da sevgi, nefret, kin gütmek ve

intikam almak gibi insanlardakine benzer hisler varmış. Bir gün köylünün biri evinin önündeki tarlasını kazarken çapası, bir yılan yuvasına rastlamış. Yuvada dört beş tane yılan yumurtası varmış. Kırılmasınlar diye onları bir kenara çekip itina ile yerleştirmiş.

Aradan az bir müddet geçince yumurtaların anası olan yılan bir yerden çıkıp gelmiş. Köylü "bakalım ne yapacak diye?" bir kenara çekilip saklanarak onu gözetlemeye koyulmuş. Hayvan bir sağa, bir sola başvurmuş. Yumurtalarını göremeyince doğru, köylünün küçük evine yollanmış. Köylü de arkasından koşmuş. Hayvan eve dalmış. Köylü onu pencereden seyrediyormuş. Çünkü içeri girmeye korkmuş. Yılan evin mutfağında kaynamakta olan sütün kokusunu alınca kazanın başına geçip bütün zehrini içine akıtmış. Bu hali gören zavallı köylünün gözleri faltaşı gibi açılmış.

Yılan, zehrini köylünün kaynamakta olan sütünün içine akıttıktan sonra tekrar tarlaya gelip yumurtalarını bir kere daha aramaya koyulmuş. Epey bir müddet etrafı araştırdıktan sonra köylünün kırılmasınlar diye altlarına ot serip bir kenara yerleştirdiği yumurtalarını bulmuş. Bulunca tekrar aynı yollardan evin mutfağına dönerek içine zehir akıttığı sütün hepsini içmiş!.. Demek ki yılan, önce yumurtalarını yok ettiğini sandığı köylüden intikam almak için onun sütünün içine zehir akıtmış. Fakat sonra yumurtalarını bulunca köylünün bir kabahati olmadığını anlamış. Bu yüzden adamcağız zehirlenmesin diye gidip zehirli sütün hepsini de kendisi içmiş. Böylece de hatasını tamir etmiş."

Hikâye bitince heyecanlanan **Arife Hanım**:

"- Aman Allah'ım!. Bak hele!.. Yılan der de geçeriz. Bakın hayvana!.. Sanki aklı başında bir insan!" dedi.

"- Yâ, ya!., öyle!.." diyerek hanımını tasdik eden **Ali Usta** başka bir hikâyeye geçti:

"- Oduncunun biri de dağda odun topluyormuş. Bakmış ki; bir ayı yakınındaki bir ağacın altına uzanmış, inleyip duruyor.

Yanına yaklaşınca hayvancağızın ayağına kocaman bir dikenin batmış olduğunu görmüş. Derhal bu dikeni çıkararak ayının ızdırabını dindirmiş. Hayvan neş'eli sesler çıkararak oradan uzaklaşmış...

Biraz sonra topladığı odunların yanına dönen oduncu, oraya petek petek bal bırakılmış olduğunu görmüş. Çünkü bazı arılar ormanlarda kuytu yerler bulur, oralara bal yığarlarmış. Böyle bir yerden topladığı petekleri oduncuya getiren ayı, kendisine yaptığı iyiliğe bir karşılık vermek istemiş.

Bununla beraber avcılık hiç de iyi bir şey değilmiş. Vurulan bir avın yuvasında kendisini bekleyen yavruları olabilir, akşam olup da anaları veya babalarının dönmemesi üzerine feryadı basarlarmış. Cenâb-ı Hak onların bu feryâdı üzerine avcıya mutlaka bir belâ verirmiş.

Avcının biri, bir tilkiyi bir hayli kovaladıktan sonra avlamış. Halbuki zavallı hayvancağızın yuvasında kendisini bekleyen küçük yavruları varmış. Bunlar, her akşamüzeri analarının kendilerine getireceği yiyecekleri dört gözle beklerlermiş. O akşam avcı tarafından bir okla avlanan anaları yuvaya dönmeyince zavallı yavrucuklar aç kalmışlar. Feryâda başlamışlar. Bu feryâdlar Cenâb-ı Hakk'a dokunmuş. O sırada evine dönmekte olan avcı, bir dağın eteğinden geçiyormuş. Dağın tepesinden âniden bir çığ kopmuş. Avcının üzerine yuvarlanarak onu karların içinde boğmuş.

Canını yaktığı hayvanların bedduâlarıyla bazı avcıların başına böyle belâlar sık sık gelirmiş. O kadar ki, bir insan kendisini rüyada bir avcı olarak görse, o gün mutlaka elinde olmayarak bir kalp kırar, bir günah işler veyahud da bir ziyana uğrarmış. Rüyada avlandığını

görmek böyle tâbir olunurmuş. Bundan da avcılığın hayırlı bir iş olmadığı belliymiş. Nasıl olsun ki; hiç kan dökmek, can yakmak hayırlı bir iş olabilir mi ki?!."

Ali Usta, Çarşı Câmii'nin imamı **Molla Feyyaz Efendi**'den duyduklarım diyerek bildiklerini anlatmaya daha da devam edecekti. Fakat sözlerinin bu noktasına gelince, mahalle mescidinden okunan yatsı ezanının, insanın içini ürpertiyle dolduran sesi duyulunca:

"- Aziz Allah!.. Aziz Allah!.." diyerek sustu.

Hakikaten bir Müslümanın, elinde ne kadar acele bir iş olursa olsun, ezan sesini duyunca onu ve konuşmayı bırakarak ezanı dinlemesi ve içinden müezzinin söylediklerini tekrarlaması gerekir. Bu, yüce peygamberimizin emirlerinden biridir. Fakat ezan sesi ilk duyulduğunda yüksek sesle "Aziz Allah!.. Aziz Allah!.." denmesi gereklidir. **Ali Usta** da böyle yapmıştı.

Ezanın okunması bitince **Ali Usta** ayağa kalkıp musluğun başına geçerek abdest aldı. Ondan sonra **Sevindik**'le **Arife Hanım** da abdestlerini alıp **Ali Usta**'nın arkasında namaza durdular. **Ali Usta**'nın mahalle mescidine gitmediği akşamlar, yatsı namazı evde cemaatle kılınırdı. İmamlığı **Ali Usta**, müezzinliği de **Sevindik** yapardı. Fakat **Sevindik** bu akşam müezzinlik ederken okuduğu her şeyi şaşırıyordu. Ne okuduğunun âdeta farkında bile değildi. Halbuki şimdiye kadar hiçbir zaman böyle okurken şaşırdığı görülmemişti.

Bu akşam zihni, babasının namazdan önce anlattığı hikâyelerle en son olarak söylediği sözlere takılmıştı. Evet, hele onun söylediği şu son cümle **Sevindik**'in zihnini tamamen alt üst etmişti: "Hiç kan dökmek, can yakmak hayırlı bir iş olabilir mi ki?!.." Bu söz onu perişan etmişti. Öyle ya, hayran olduğu **Gâzi Fâzıl Bey**, anlattığı bütün savaşlarda muhakkak ki çok kan dökmüş ve can yakmıştı. Üstelik şimdi de çarşı camii ima-

mı **Molla Feyyaz Efendi**'nin "Hayırsız bir iş" addettiği avcılığı yapıyordu. Peki, o koca gâzi kötü bir insan mıydı?!. Hayır, olamazdı. Ya, o binbir gece masalları gibi anlatmakla bitiremediği şanlı şerefli savaşlar da hep, birer hayırsız iş miydiler? Öyle ya, hepsinde de kan dökülüyor, can yakılıyordu.

Babasının sözleri kendisine doğru görünüyor, fakat bu sözleri doğru kabul edince de **Gâzi Fâzıl Bey**'in bütün ömründe yaptıklarını hatalı kabul etmek gerekiyordu. **Sevindik**, buna karar veremiyor ve işin içinden bir türlü çıkamıyordu.

Yatsı namazından sonra dâima herkes kendi yatak odasına çekilirdi. Halbuki bu akşam **Ali Usta**, tekrar sedirdeki yerine geçip oturmuştu. O'nu gören **Sevindik** de tam rahlesinin başına geçiyordu ki,

"- Hadi oğlum, sen git yat!.. Allah rahatlık versin!.." dedi. O da derhal anne ve babasının elini öperek:

"- Allah rahatlık versin efendim!" diyerek odasına çekildi. Annesi ve babası pek de âdetleri olmadığı şekilde biraz daha oturmaya niyetli gözüküyorlardı. Acaba babası aynı hikâyeleri anlatmaya devam mı edecekti? Eğer böyleyse kendisini niçin yatmaya göndermişlerdi?!. **Sevindik** anne ve babasının bu hareketlerindeki maksadı çözemiyordu. Zaten babasından dinledikleri zihnini karmakarışık etmişti.

Halbuki **Ali Usta** da oturma odasında **Arife Hanım**'a o gün **Sevindik**'in hocasıyla arasında geçen konuşmaları naklediyordu. Kadıncağız da işte o anda kocasının kederli görünüşünün sebebini anlıyor ve O'nun bu hikâyeleri niçin anlattığını kavrıyordu. Karı koca o akşam **Sevindik**'in derslerini ihmal etmemesi için gerekli tedbirler üzerinde saatlerce konuştular. Nihayet şu karara vardılar.

Arife hanım, Sevindik'in **Gâzi Fâzıl Bey**'in ya-

nında vakit, geçirerek derse geç gittiğini kendisi tesadüfen öğrenmiş gibi görünerek O'nu ilk fırsatta:

"- Baban duyarsa kıyameti koparır!.. Aman ha..." diye korkutacak ve sonra güzel söz ve tatlı öğütlerle yola getirmeye çalışacaktı!..

Ertesi gün **Sevindik**'i mektebe göndermek üzere giyindirip, boynuna cüz kesesini asan **Arife Hanım**, O'na daha ilk günden tenbihte bulunmayı uygun görmedi. Babasının konuşmasının üzerinden biraz zaman geçerse daha iyi olur diye düşündü. Yoksa o hikâyelerin bu maksad için anlatıldığını kavrayarak işi inada döker düşüncesiyle içinden:

"- Hele bir kaç gün geçsin!.. Durumu ben kendim tesâdüfen öğrenmişim gibi bir hikâye uydurur ve onu vesile edinerek öğütte bulunurum!" diye söylendi. Arkasından "Âyete'l kürsî" okuyarak oğlunu yola koydu.

Sevindik ise, yol boyunca hep babasının söylediklerini düşünüyor, eski bir savaşçı ve şimdi de avcı olarak mutlaka çok kan dökmüş ve can yakmış olan **Gâzi Fâzıl Bey**'in kötü bir insan olup olmayacağı hakkında zihninden geçen çeşitli düşünceleri tartıp dökerek bir sonuca varmaya çalışıyordu.

Gâzi Fâzıl Bey'in evi, mahalle mescidine giden yolun üzerindeydi. Bugün oraya uğramakla uğramamak arasında bocalayan ve bir karara varamayan **Sevindik**, ihtiyar Gâzi'nin evi önüne varınca elinde olmadan duraklamıştı. Acaba içeri girse miydi?

Henüz bir karara varmamıştı ki, içerden gelen tatlı bir sesle ürperdi. **Gâzi Fâzıl Bey**, yüksek sesle Kur'an-ı Kerim okuyordu. **Sevindik** biraz dinleyince bunun "Fetih Sûresi" olduğunu anlamakta gecikmedi. Artık dayanamadı. İçeriye daldı. Çünkü **Gâzi Fâzıl Bey**'in kapısı hiçbir zaman içerden kapalı olmazdı. Dış kapı, ipini çekince açılırdı. Kendi evi gibi ezbere bildiği yerlerden geçerek ihtiyar Gâzi'nin Kur'an oku-

duğu odaya geldi. Sessizce bir kenardaki bir mindere ilişti. Çünkü Kur'an okumakta olan bir kimseye selâm verilmeyeceğini biliyordu, ihtiyar Gâzi O'nu görmüş, okumasına ara vermeden O'nu hafif bir tebessüm ve yumuşak bir baş işaretiyle karşılamıştı.

Gâzi Fâzıl Bey, gümüş kakmalı bir rahlenin üzerine açılmış, iri yazılı büyük boy bir Kur'an-ı Kerim'in önünde diz üstü oturmuş, kesik kolunu rahlenin bir kanadına, elini de alnına dayamıştı. Hafifçe geriye kaymış olan kavuğunun altından başının açık kısmı saçsız gözüküyordu. Uzun, gür ve beyaz sakalları ise, önündeki Kur'an-ı Kerim'e değiyordu. Sırtında koyu yeşil renkte bol bir gecelik entari vardı. Pencerelerden odaya tatlı bir bahar güneşi doluyordu. Buruşuk fakat, iri kemikli sol elinin parmaklarıyla okuduğu sayfayı çevirirken O'nu seyretmekte olan **Sevindik**'in gözünde yerde otururken bile çömelmiş bir kaplan gibi heybetli gözüküyordu.

Kur'an-ı Kerim'in okunması bitince, **Gâzi Fâzıl Bey**, oturmakta olduğu yer minderinden sedire geçip oturmak için kalkarken koşup elini hürmetle öpen **Sevindik**'in başını okşayarak O'na hayır dualar etti. **Sevindik** Kur'an-ı Kerim ve rahleyi kaldırarak yerlerine koydu. Kur'an-ı Kerim'i hem eline aldığında ve hem de yerine koyarken tekrar tekrar öpüp başına götürmüştü.

Gâzi Fâzıl Bey'in karşısında bir yer minderine geçip oturduğu zaman, yol boyunca zihnini işgal eden sıkıntılı düşüncelerden kurtulmuş, bambaşka bir âleme dalmıştı. Fakat biraz sonra içerki odadan belki de yem isteyen şahinlerin acı feryadı yükselince her şeyi yeniden hatırladı. İhtiyar Gâzi'ye bu bahsi açıp "kan dökmek ve can yakmak" hakkında ne düşündüğünü öğrenmek merakına kapıldı. Artık ihtiyar Gâzi'yi can kulağıyla dinliyor ve sözü bu meseleye getirmeye ya-

rıyacak bir sual sormaya müsâid bir ânı kolluyordu.

Nihayet Gâzi, kuşlarından, onların insanı eğlendirip dinlendirdiğinden bahsettikten sonra:

"- Mahalle kahvesine gidip şunun bunun dedikodusunu yapmaktansa kimseye bir zararı olmayan şu masum kuşlarla oyalanmak daha hayırlı değil mi?!" diye sorunca **Sevindik** beklediği ânın geldiğine hükmederek bütün cesaretini topladı ve:

"- Fakat Gâzi Hazretleri!.. Diyorlar ki, kan dökmek ve can yakmak iyi bir şey değildir!.. Halbuki savaşta da avcılıkta da kan dökülüp, can yakılmıyor mu?" diyerek mes'eleyi ortaya attı.

Sevindik bu sözleri âdeta kekeleyerek söylemiş ve bunları babasından duymuş bulunduğunu ilâveye cesaret edememişti. Fakat, az sonra ihtiyar Gâzi'nin verdiği cevapları dinledikçe ferahlamış, ferahladıkça açılmış ve cesareti artıp babasından dinlediklerini, bütün o garip hikâyelere kadar en ince teferruatıyla, nakletmişti. Neticede bu güngörmüş ihtiyar Gâzi, O'nu ikna etmiş ve rahata kavuşturmuştu.

O gün derse hergünkünden daha geç giden **Sevindik**, öğrendiklerini tekrar tekrar zihninden geçiriyor ve inanıp bağlandığı bir insanın doğru yolda olduğunu bir kere daha kavramaktan doğan hududsuz bir neş'e içinde yüzüyordu. Çünkü her itirazına mantıklı bir cevap almış ve ikna olmuştu. O gün ihtiyar Gâzi O'na demişti ki:

"- Oğlum!.. Kan dökmek ve can yakmak kötü bir şeydir, diyenler elbette çok haklıdırlar. Fakat bu sözün küçük bir eksikliği var. O da şudur ki, kan dökmek ve can yakmak keyif için veya hükmetmek gibi nefsâni arzuları tatmin maksadıyla olursa elbette pek kötü bir şeydir. Amma "hak" ve "adalet" için olursa hem lüzumlu ve faydalı ve hem de böyle olduğu için Cenâbı Hakk'ın emrine uygundur. Meselâ; adam öldüren,

öldürülür, veya hırsızlık edenin kolu kesilir!.. Bunlar Allah'ın emirleri değil mi?!.

Sonra, savaşlar da sırf bir üstünlük elde etmek için yapılırsa, elbette bunlarda da kan dökmek ve can yakmak hata ve günah olur. Ama Allah'ı kabul etmeyen veya ona iftira eden veyahud da durup dururken güzel vatanımıza saldıran kâfirler ve düşmanlara karşı, onların sebepsiz yere barışı bozmaları gibi haklı sebeplerle girişilen savaşlarda kadın ve çocuklara dokunmamak şartıyla düşman "Aman!" dileyene kadar kan dökmek ve can yakmak din, devlet ve millete hizmettir. Bunun aksini kim iddia edebilir. O düşmana karşı savaşıyorsun ki, sen onu öldürmezsen o seni öldürecek! Bu durumda kan dökmek ve can yakmaktan çekinmek doğru olur mu?!.

Avcılığa gelince, elbette ki hayvanlara merhametli davranmak gerektir. Fakat bu, insanların onlardan faydalanmaması için bir sebep teşkil edemez. Ata binmeyi, ona eziyet etmek kabul etmiyoruz. Niçin?!. Koyunları kesip yemeyi de hainlik saymıyoruz. Çünkü Allah bütün bu âlemi, varlıkların en şereflisi olan insanların faydalanması için yaratmıştır. Günah olan hayvanları faydalanmak için değil de, sırf keyif için öldürmektir. Ayrıca öldürürken hayvana eziyet etmek de doğru değildir. Bunun için yavrulama mevsiminde avlanmak hatadır. Ben de zâten o mevsimde ava çıkmam!.. Anlattığın hikâyede tilkiyi vuran avcı, çığ altında kalıp ölmüş diyorsun! Bu, uydurma bir hikâye olsa gerektir. Çünkü çığ kışın olur. Tilki ise kışın yavrulamaz ki ortalık çığ kopacak kadar karla dolu olan bir zamanda yuvasında kendisini bekleyen yavruları bulunabilsin!..

Zararsız bir hayvan olan ayının ayağına batmış bir dikeni çıkarmak elbette ki, hayırlı bir harekettir. Fakat insanlar için zararlı olan yılanın öldürülmemesi doğru değildir. Ama böyle yapılırsa o da intikam alma-

ya kalkışacakmış... Varsın kalkışsın!.. Madem zararlıdır. Onunla mücâdeleyi göze almak gerek!.. İnsanoğlu zekâsı sayesinde kendinden kuvvetli olan hayvanları da alt edebilir. Elverir ki Allah'ın kendisine verdiği zekâyı kullansın!.. Bir de tembellik etmeyip çalışsın! Bu takdirde yenemeyeceği engel yoktur!..

Bütün bu söylediklerime rağmen avcılık, belki, yine de pek hayırlı bir iş değildir! Gerçi savaş için bir nevi tâlim gibidir. İnsan avlanırken ok atmaya, nişan almaya alışır. Fakat meselâ kuş avcılığı yapan birini düşün! Avladığı kuşun etinden ne çıkar değil mi? Bu kadarcık bir et için can yakmaya değer mi? Fakat unutma ki hayırsız işler sıraya konsa avcılık en başta değil de belki en sonda yer alır. Gerçi bâzı yüksek ruhlu insanlar vardır ki, onlar en küçük hata ve günâhlardan bile korunabildikleri için avcılık da imkânı yok yapmazlar. Hattâ onlar, bir haksızlık karşısında zâlime de mazlum kadar acırlar. Niçin mi, diyeceksin!.. Zâlim olmanın günahkarlığından korunamadığı ve aşağılaştığı için!.. Ayrıca Âhiret'te zarar göreceği için!. Ama böyle kimseler pek azdır. Çünkü böyle hareket etmek herkesin harcı değildir.

Ben avcılığı, kahvehanelerde oturup dedikoduya dalmaktan çok daha hafif bir hata ve günah sayıyorum. Üstelik kırlarda, bayırlarda dolaşırken Cenab-ı Hakk'ın yarattığı binbir çeşit güzelliği seyrederek imanımı bir kat daha kuvvetlendiriyorum..."

Sevindik yaşından umulandan daha zeki ve anlayışlı bir çocuktu. **Gâzi Fâzıl Bey**'in bu söylediklerinin mânasını çok iyi kavramıştı.

Ali Usta daha sonraki akşamlar da aynı mahiyette birçok konuşmalar yaptı. Fakat **Gâzi Fazıl Bey**'in **Sevindik**'in gönlündeki sevgisini asla sarsamadı. Her gün, eskisi gibi mektebe geç gitmeye devam ediyordu. Bütün öğütler boşa gidiyordu.

Nihayet bir sabah annesi **Arife Hanım**:

"- Oğlum!.. Artık kendine gel!.. Baban senin **Gâzi Fâzıl Bey**'den savaş hikâyeleri dinlemekle vakit geçirerek mektebine geç kaldığını duyarsa bu işin sonu fena biter! Aklını başına topla!" deyince şu cevabı aldı:

"- Anneciğim, haklısın ama, ben derse geç gitmekle bir şey kaybetmiyorum ki!.. Eskiden de günde yarım sahife ezberliyordum. Şimdi de yarım sahife ezberliyorum. Değişen bir şey yok!. İnanmazsanız hocama sorunuz!.."

Hakikaten **Sevindik** sırf zekâsı sayesinde aradaki açığı kapatıyor ve derslerini aksatmıyordu. Fakat şu farkla ki; eskiden ilerde bir din âlimi olmak gayesiyle okuyordu. Şimdi bu gaye **Gâzi Fâzıl Bey** gibi din yolunda kelle koltukta savaşan bir asker ve kumandan olmaya doğru yavaş yavaş değişmekteydi.

Annesi, **Sevindik**'in bu haklı cevabı karşısında ne diyeceğini şaşırmıştı. Artık **Sevindik**'e hiçbir sözün kâr etmeyeceğini anlamıştı. Bunca söyledikleri birer faydasız ve tutulmayan öğüt olarak kalmaktan öteye geçememişti. Bunu düşünerek heyecanlanan **Arife Hanım** her sabah oğlunun arkasından okuyup üflediği "Âyete'l-kürsî"yi okumayı da unutmuştu. Çünkü yetim büyüdüğü için okuyamayan, bu yüzden de okumaya duyduğu hasreti, oğlunun mükemmel bir sûrette okuduğunu görerek dindirmek ümidiyle çırpınan **Ali Usta**'nın duyacağı üzüntüyü kendi kalbinde hissediyordu. O da, **Sevindik**'in **Gâzi Fâzıl Bey**'e duyduğu alâka yüzünden başladığı hâfızlığı bitiremeyeceğini sanıyordu. Halbuki **Sevindik** önce başladığı işi bitirecek yani hâfız olacak ondan sonra da din ve vatan yolunda hizmet için ortaya atılarak daha pek büyük işler görecekti!..

Oğlunun kendisine verdiği bu cevap karşısında

gözleri dolan **Arife Hanım** sanki, ilerde olacak hâdiseleri biliyormuş gibi **Sevindik**'i birden yağız bir at üstünde hayal ederek O'nun cılız, fakat çevik kollarıyla kâfirlere kılıç salladığını görür gibi olmuş, bir gâzi veya şehîd anası olacağını düşünerek göğsü kabarmıştı!..

III
BOZ ATLI BAŞBUĞ

Sevindik bir gün mektepten eve dönüyordu. Vakit ikindi sıralarıydı. Yolun genişçe bir yerinde bir grup çocuk çelik-çomak oynuyorlardı. Zamanımızda yollarda top oynayıp gelip geçeni rahatsız eden yaramaz çocuklar gibi onlar da yolu doldurmuşlardı. Kıyafetlerinden bu çocukların bir kısmının müslüman, diğer bir kısmının ise hıristiyan oldukları açıkça belli oluyordu.

Çimeni Kalesi'nde iki mahalle vardı. Bunlardan "Kaleönü" adı verilen mahallede Müslümanlar, "Galinos" denilen diğerinde ise Hıristiyanlar otururlardı. Hıristiyanlarla Müslümanlar gayet iyi anlaşırlardı. Aralarında en küçük bir geçimsizlik çıkmazdı. Türkler, kalenin sâhib ve hâkimi oldukları halde komşuları olan kale Hıristiyanlarına hâkimiyetlerini âdeta hiç hissettirmeden onlarla gül gibi geçinip giderlerdi. Onların dil, din ve an'anelerine asla karışmazlardı. Bir Müslüman ile bir Hıristiyan arasında herhangi bir anlaşmazlık çıksa, mahkemeler kat'iyyen taraf tutmazlardı. Kim haklıysa, hakkını mutlaka alırdı. İster hıristiyan olsun, ister müslüman!.. Bu, verilecek kararda asla bir rol oynamazdı.

Müslüman ve hıristiyan çocukları da büyükleri gibi birbirleri ile son derecede iyi anlaşırlardı. Bugün mahalleler arasında yapılan futbol maçları gibi o zamanda

da müslüman ve hıristiyan mahallenin çocukları aralarında mahalle mahalleye çeşitli oyunlar tertip ederlerdi. Bunun için bazan Kaleönü Mahallesi'nin müslüman çocukları toplanıp Galinos Mahallesi'ne giderler, bazan da hıristiyan çocukları onların mahallelerine gelirlerdi.

İşte yine böyle bir gündü. Hıristiyan çocukları topluca Kaleönü Mahallesi'ne gelmişlerdi. İki taraf, aralarında "Çelik-Çomak" oynuyorlardı.

Bu oyun için, sağlam bir ağaçtan başparmak kalınlığında ve bir metre kadar uzunlukta bir sopa kesilirdi. Buna "çomak" denirdi. Sonra daha ince fakat vurunca kırılmaması için yine iyi cins bir ağaçtan bir karış kadar uzunlukta bir çubuk parçası kesilirdi. Buna da "çelik" denirdi.

Oyuna başlanırken çeliğe ortalama olarak çomakla hızla vurulup uzağa atılırdı. Başlangıç noktası olarak düzgün ve belirli bir taş seçilirdi. Bu taşa "emen" denirdi. Sonra o taştan çeliğin düştüğü yere kadar çomakla; "bir çelik", bir de "çomak" diyerek mesafe ölçülürdü. Fakat çeliği uzağa fırlatan bu mesafeyi ölçmeden önce karşısındakine:

"- Çelik mi, çomak mı?" diye sorardı. O çelik veya çomak der, ölçme ondan sonra başlardı. Bu ölçme sonunda çomak, çeliğe değdiği yani mesafe tamamen ölçüldüğü an sıra çelik sözündeyse, çelik diyen, yok çomak sözündeyse çomak diyen oyuna başlardı. Bu suretle oyuna başlamak hakkını elde eden çocuğa "ebe" denirdi.

Ebe, çomakla, havaya attığı çeliğe ortalayıp bütün gücüyle vurur ve onu uzaklara atardı. Karşı taraf bu çeliği düştüğü yerden gidip alarak oradan eliyle ve emen denen taşı nişan alarak atardı. Taşa değdirebilir veya bir çomak boyundan daha kısa bir mesafeyle taşa yakın düşürebilirse, çomağı o eline almak hakkını elde eder ve ebe olurdu. Eğer çeliği bu kadar yakına düşüremezse -ki, ekseriya böyle olurdu- o tak-

dirde ebe elindeki çomakla bir ayağını üzerine bastığı taştan başlayarak çeliğe kadar çomağıyla bir, iki üç... diye aradaki mesafeyi ölçer ve o kadar sayı kazanırdı. Böylece bütün oyuncular sıralarını savdıkları anda oyun biter, en çok sayı alan şahıs veya taraf kazanmış olurdu.

Çelik-çomak oyunu birbirine az çok benzeyen çeşitli şekillerde oynanırdı. O gün Galinos Mahallesi'nin hıristiyan çocukları ile Kaleönü Mahallesi'nin müslüman çocukları arasında oynanmakta olan çelik-çomak, bu oyunun yukarıda izah ettiğimiz ve adına " Alay çeliği" denen şekliydi.

Sevindik onların yanlarından geçerken, gelişi güzel fırlatılmakta olan çelik kendisine isabet eder korkusuyla yolun kenarından ve duvar dibinden yürüyordu. Fakat aksilik bu ya, o sakin sakin yürürken, başındaki küçük keçe külaha çarparak onu yolun toz ve toprakları üstüne fırlatan çeliğin hızlı ve âni çarpışıyla irkilerek elinde olmadan hırsla bağırdı:

"- Ulan çeliğinizi dikkatli atsanıza!. Burası oyun yeri midir?!. Benim bildiğim bu oyun geniş meydanlıklarda oynanır. Böyle dapdaracık yollarda değil!. Başka oyun oynayacak bir yer bulamadınız mı?. Sizin yüzünüzden bu sokaktan kimse geçmeyecek mi?!."

"Ulan" sözü **Sevindik** gibi Kur'an hocasına giden terbiyeli bir çocuğun ağzından nasılsa çıkmıştı. Çok korkup heyecanlandığı için olacak. Yoksa, o hiçbir zaman böyle kaba ve çirkin bir kelime kullanmazdı. Çeliğin, keçe külâhını başından uçurması üzerine ânî bir sûrette irkilince ne söylediğini farkedememişti.

Çeliği atan, **Dimitri** adında cüsseli bir hıristiyan çocuktu. Özür dileyecek yerde küstahlaştı ve:

"- Hadi canim, çok konuşma!.. Yoluna git!.. Bir yerine her hangi bir şey olmadı ya!.. Kasden mi, yaptık sanki... Amma da çok konuşuyorsun!.." diye bağırdı.

Yaşça ve vücudça diğer bütün çocuklardan daha

güçlü görünen **Dimitri**, ihtimal ki, bileğine güvendiği için özür dileyecek yerde böyle küstahça cevap vermeye cür'et ediyordu.

Gerçi **Sevindik** uzun boylu olmasına rağmen son derecede cılızdı. Fakat **Gâzi Bey**'den savaş hikâyeleri dinleye dinleye kendini âdeta yetişmiş bir cengâver sanıyordu. Üstelik de haksız olduğu halde meydan okumaya kalkışan bu çocuk bir hıristiyandı. Ona haddini bildirmek gerektiğini düşünerek aceleyle boynundaki cüz kesesini çıkardı. Çünkü bunun içinde Kur'an-ı Kerim vardı. Kavga esnasında yere düşerse çok büyük bir hürmetsizlik olurdu. O'nu öpüp başına götürmeyi ihmal etmeden yol kenarındaki duvarın üzerine bıraktı. Yerden keçe külahını alıp tozlarını şöyle bir silkeledikten sonra başına koydu. Külahı hafifçe arkaya yıktı. Yumruklarını sıkarak **Dimitri**'ye doğru ilerledi. **Dimitri** de yerinden kıpırdamayarak, onun yanına gelmesini bekliyordu.

Sevindik hasmının yanına gelir gelmez çevik bir hareketle O'nun yakalarını eline geçirip sarsarak:

"- Şuna bakın!.. Hem suçlu, hem güçlü!.. Ne o, meydan mı okuyorsun?!." diye bağırdı.

Bütün çocuklar onların etrafında toplanmış, işi yatıştırmak istiyorlardı. Müslüman çocuklar kendi mahallelerinde böyle bir kavganın çıkmasını misafirseverliğe uygun bulmayarak arzu etmiyor, hıristiyan çocuklar da kendi arkadaşlarının aşikâr haksızlığı karşısında işi, daha fazla büyümeden yatıştırmak istiyorlardı.

Dimitri, **Sevindik**'in bileklerini tutup şöyle bir silkelenerek O'nun ince parmaklarıyla kavradığı yakasını kurtarmak istedi. Fakat **Sevindik**'in ince, cılız parmakları umduğundan da kuvvetliydi. Bir yandan yakasını kurtarmaya çalışıyor diğer yandan da:

"- Bırak yakamı da çek, git işine!. Kabadayılığını başkasına gösterirsin!.." diye bağırıyordu.

Sevindik:

"- Şuna bakın!.. Kabadayılığı başkasına gösterirmişim!.. Sana mı kabadayılık göstermeye kalkışacağım!.. Sen, herhalde benim bir türk olduğumu bilmiyorsun!.. Aklını başına topla!.." dedi.

Kavgayı, bir türk - rum mes'elesi hâline getiren bu söz, işi yatıştırmaya çalışan diğer çocuklar arasında da münakaşa, karışıklık ve dalgalanmalara sebep oldu. Çünkü **Dimitri**, **Sevindik**'e alaylı bir şekilde:

"- Siz Türkler, hep kabadayı insanlarsınız, biliriz..." diye cevap vermişti.

Bütün çocukların birbirine karışan münakaşa, gürültü ve bağırtmalarının üzerine, hâlâ hasmının yakasını bırakmayarak onu silkeleyen **Sevindik** ile **Dimitri** arasında bağrışarak söylenen şu sözler yükseldi ve hepsinin dikkat ve alâkasını çekti:

"- Türkleri beğenemedin demek! Öyleyse söyle bakayım; şu kalenin adı nedir?"

"- Çimeni Kalesi!.."

"- Çimeni Kalesi otuz yıl evvel kimindi?"

"- Bizimdi!."

"- Siz kimlersiniz?"

"- Bizanslılar!.."

"- Şimdi kimindir?"

Dimitri, bu suallerin maksadını kavramıştı. Onun için:

"- Fakat unutma ki, sizin babalarınız bu kaleyi müdafaasız yakalayarak zaptetmişlerdir!.." dedi.

Hakikaten Çimeni Kalesi müdafaasız yakalanmış ve hiç kimsenin burnu bile kanamadan kolayca zaptedilmişti. Türkler, Çanakkale Boğazı'nın dar bir yerinden Avrupa yakasına geçtiklerinde önlerine ilk olarak bu kale çıkmıştı. Kale halkı, Türkler'le aralarındaki denizi hesap ederek hiçbir düşman baskınına uğramak endişesi taşımıyordu. Kalelerinin kapısını kapıyarak surlar dışındaki tarlalarına çalışmaya gitmişlerdi. O güne kadar kale burçlarından aşağıya dökülen çöpler, sur-

ların önünde bir tepe teşkil etmişti. Bu tepeye tırmanarak kaleye dolan Türkler, bahçelerinde çalışmakta olan kale Hıristiyanlarına haber göndererek Çimeni'nin zaptedilmiş olduğunu derhal gelip teslim olmalarını, böyle yaptıkları takdirde hiç kimsenin canına ve malına dokunulmayacağını bildirmişlerdi. Bizans'ın ağır vergilerinden bıkmış ve üstelik Türklerin üstün ahlâk ve adaletlerini çoktan işitmiş olan kale halkı, bu teklifi seve seve kabul ederek Türk idaresi altına girmişti. Kale de bu suretle Türklerin olmuştu.

Şimdi **Dimitri**, bu tarihî gerçeği ifâde etmek istiyordu. **Sevindik** O'nun bu cevabına daha fazla içerleyerek:

"- Gâvur oğlu gâvur!.. Sanki sizin babalarınız burasını müdafaa etselerdi, babalarımız mağlûb olup geri mi döneceklerdi?!.." diye bağırdı.

Dimitri:

"- Orası belli değil!.." diye karşılık verince daha fazla öfkelenen **Sevindik:**

"- Peki öyleyse!.. Size müsâade ediyoruz. Denemesi bedâvâ!.. Dilediğiniz bir günü seçin!.. Siz Hıristiyan çocukları kaleyi müdafaa edin!.. Biz Müslüman çocukları da onu fethe gelelim. Bakalım ne olacak!.." diye bir teklif ileri sürdü.

Bu fikir her iki grup çocuğa da cazip geldi. **Sevindik**, artık **Dimitri**'nin yakasını bırakmıştı. İki taraf da birer sözcü seçti. Sözcüler aralarında görüşerek savaşın yer ve zamanıyla diğer şartlarını şöyle tespit ettiler:

Savaş gelecek Perşembe günü ikindi vakti kalenin kırmızı kuşaklı burcu önünde yapılacaktır. Hıristiyan çocuklar burcun üstünde bulunacaklar Müslüman çocuklar ise burcun önündeki hendeklerde mevzilenecekler. Burcun en yüksek noktasından verilecek bir işâret üzerine savaş başlayacak. Tahtadan yapılmış olmak şartıyla her türlü silâh serbesttir. Başka cins

silâh kullanmak yasaktır. Savaş başlamadan sözcüler hakem sıfatıyla silâh kontrolü yapacaklardır.

Büyüklerin görüp, savaşa mâni olmamaları için nispeten tenha bir yerde olan kırmızı kuşaklı burç savaş yeri olarak seçilmiştir. Önceden gidip burada incelemeler yapmak iki tarafça da serbesttir. Yalnız büyüklere en küçük bir haber sızdırmamaya son derecede dikkat edilecektir! Tahtadan yapılmış kılıç, kama gibi silâhlar veya yumrukla her türlü vuruşma serbesttir. Taş atmak yasak edilmiştir!.. Aman dileyen taraf savaşı kaybeder. Neticeyi hakemler ilân edeceklerdir.

Kararlarını böylece açıklayan sözcüler bunları söyledikten sonra:

"- Haydi bakalım!.. Şimdi her iki tarafında gerekli hazırlıkları yapmaya başlaması için dağılıyoruz!.." diye bağırdılar.

Çocuklar birer ikişer uzaklaşırken **Sevindik** de duvarın üzerine bıraktığı cüz kesesini alarak öpüp çaprazlama boynuna geçirdikten sonra evinin yolunu tuttu!..

Perşembe günü ikindi vakti kırmızı kuşaklı, burcun önüne toplanan çocuklar, müslüman ve hıristiyan olarak iki takım teşkil ettiler. Her takım kendine bir kumandan seçti. Müslüman çocuklar **Sevindik**'i, Hıristiyan çocuklar ise **Dimitri**'yi kumandan seçtiler. Hakemler silâh kontrolü yaptılar. Anlaşmaya aykırı düşen bir silâh getiren yoktu. Silâhların hepsi de kılıç, kama ve ok gibi tahtadan yapılmış şeylerdi.

Hıristiyan çocukları, rakiplerinin sekiz, on metre yüksekliğindeki bu burca nasıl tırmanabileceklerine akıl erdiremiyorlardı. Bunun için tahta merdivenler getirebilirlerdi. Görünürlerde ise böyle bir şey yoktu. Halbuki **Sevindik** bu hu susta çok güzel bir çâre düşünmüştü. Şöyle ki; müslüman çocukların hepsi de âdet olduğu üzere bellerine üstten bir yün kuşak sararlardı. **Sevindik**'in emriyle bu kuşakların altına gö-

zükmeyecek şekilde ince, uzun ve gayet sağlam birer ip sarmışlardı. Bunların ucu halka yapılarak burca fırlatılacaktı!..

Dimitri de bunu tahmin ederek, Müslüman çocuklar burca tırmanmak için ip kullandıkları takdirde bu ipleri kesmek için keskin bir bıçak hazır etmişti. Fakat bıçak bulundurmak anlaşmaya aykırı olduğundan bunu daha önce gidip gizlice burcun üzerinde bir taşın altına saklamıştı.

Silâhların kontrolü bitince iki tarafça sayım yapıldı. Rum çocukları otuz dört, Türk çocukları ise yirmi iki kişiydiler. Fakat sayı farkına aldırış eden yoktu.

Bu iş de bitince, hakemler burcun en yüksek noktasına çıkarak yerlerini aldılar. Müslüman çocuklar surun önündeki hendeklerde sipere yatmışlardı. Hıristiyan çocukları da mazgal deliklerinin arkasına saklandılar. Perşembe günleri öğleden sonra resmî tatil olduğu için herkes evine çekilmişti. Etrafta kimsecikler yoktu.

Nihayet hakemler, ellerindeki kırmızı bir kumaşı bayrak gibi havaya kaldırarak savaşa başlama işaretini verdiler. Türk çocukları:

"- Allah!.. Allah!.. Allah!.. diye bağrışarak siperlerden fırlayıp kaleye karşı hücuma geçtiler. Hıristiyan çocuklar ise:

"- Hurra!.. Hurra!.." diye bağrışıyorlardı.

İki taraf birbirini ok yağmuruna tutmuştu. Fakat Hıristiyan çocukları mazgal deliklerinin arkasına saklanarak ok atıyorlardı. Müslüman çocukları ise açıktaydı. Bu yüzden hıristiyan çocuklarına pek de ok isabet ettirilemiyordu. Bunu gören Sevindik,

"- İpleri çıkar!.. Burca fırlat!.. Kılıç çek!.. Tırmanmaya başla!" kumandasını verdi.

Türk çocukları kuşaklarının altından bellerine sardıkları ipleri çözüp çıkararak evvelce halka haline getirilmiş uçlarından bunları kale burcuna fırlattılar. Bir

iki fırlatışta mazgal başlarına geçen iplere tutunarak burca doğru yükselmeye başladılar.

Bu hali gören **Dimitri**, daha önceden bir taşın altına sakladığı bıçağı hatırladı. Onu alıp getirmek için sakladığı yere koştu. Eğer Türk çocukları tâ tepeye yükseldiği bir sırada ipleri kesmeye muvaffak olursa, hepsinin de surların dibindeki kayalar üzerine düşerek parça parça olacakları muhakkaktı. Fakat buna zaman kalmadı. Şöyle ki; **Sevindik**, arkadaşlarının iplerinin halkasını mazgal başlarına geçirmeye muvaffak olup olmadıklarını kontrol için biraz gecikmişti. Sağa sola gerekli emirleri verdikten sonra o da ipini fırlatmış ve buna tutunarak kale bedeninden yukarıya doğru yükselmeye başlamıştı. Çocukların hepsinde de heyecan son haddine varmıştı. Neredeyse burcun üstüne çıkmak üzereydiler. **Dimitri** de elindeki bıçakla geriye dönmüş ve düşmana burca çıkmadan yetişmişti. **Sevindik**, ise tırmanmaya arkadaşlarından, daha sonra başladığı için ipte henüz dört beş metre kadar yükselmiş bulunuyordu. Birden kendisine doğru yıldırım hızıyla gelen bir atın nal seslerini duyarak başını çevirip baktı. Boz bir atın sırtında kılıcını sıyırmış bir Türk kahramanının kendisine doğru hızla yaklaşmakta olduğunu gördü. Dikkatle bakınca bunun **Gâzi Fâzıl Bey**'in kendisine anlattığı savaşların şanlı kumandanı "Boz Atlı Başbuğ" olduğunu anladı. Evet, O'nu tanımıştı. O, hiç şüphesiz Türklerin "Rumeli" denilen Avrupa yakasına geçen ilk ordularının kumandanı **Süleyman Paşa**'ydı. Fakat O, fecî bir kaza neticesinde ölmemiş miydi?!. **Sevindik** hiç şüphesiz bir hayal görüyordu. Fakat heyecandan, bunu düşünecek halde değildi. Yıldırım sür'atiyle yanına varan ve hiç durmadan yoluna devam eden, Boz Atlı Başbuğ, tam **Sevindik**'in yanına gelince atının üstünde ayağa kalkarak keskin ve parıltılı kılıcını havaya kaldırıp.

"- Dayanın arslanlarım!.. Göreyim sizi!.. Ataları-

nızdan geri kalmayarak beni şâd edin!.." diye bağırarak bir şimşek sür'atiyle uzaklaşmıştı. İşte ne olmuşsa o an olmuş. **Sevindik**'in ipi kavramış ince uzun parmaklan çözülerek kendisini burcun dibindeki sert kayaların üzerinde bulmuştu.

Hakemler durumu görmüş ve derhal düdük çalarak bir kaza olduğunu bildirerek savaşı durdurmuşlardı. İplerden sür'atle kayan çocuklar **Sevindik**'in başına toplanmışlardı. O, yerde baygın yatıyordu. Hıristiyan çocukları ise korkarak birer ikişer sağa sola dağılarak savuşmaya başlamışlardı.

Bağıra çağıra oraya yetişmiş olan mahalle bekçisi **Bekir Efendi,** yerde kanlar içinde baygın yatan **Sevindik**'i görünce eğilip yüzüne baktı. O'nu tanımıştı. Alnından al kanlar akıyor ve derin derin inliyordu. **Bekir Efendi:**

"- Eyvah!.. Eyvah!.. Zavallı **Ali Usta**'nın gözünün bebeği gibi koruduğu bir tek evlâdı vardı. Bakın O'na da neler olmuş!.. Ah, **Sevindik,** ah!.. Acaba nasıl oldu da sen de bu yaramaz sokak çocuklarına uydun!.." diye söylendi.

Bekir Efendi, mahallenin emektar bir bekçisiydi. Bütün mahalle halkı tarafından son derecede sevilen babayânî bir ihtiyardı. Küçük büyük hemen herkesin dâima hizmet ve yardımına canla başla koşardı.

Sevindik'i al kanlar içinde yatarken görünce âdeta aklı başından uçtu. Heyecan ve telâşla eğilip O'nu yerden kolları üzerine alarak **Ali Usta**'nın evine yollandı. Çocuk hâlâ baygındı. Başından kan akıyor ve derin derin inliyordu. Yolda bir ara gözlerini açan **Sevindik,** bir iki kere:

"- Bırakın beni!.. Boz Atlı Başbuğ'un ardından gideceğim!.." diye bağırmış, sonra yine dalmıştı. Öyle ki artık iniltisi bile kesilmişti. Zavallı çocuk bayılmıştı!..

IV
BİNBİR GECE MASALLARI GİBİ

Mahalle bekçisi **Bekir Efendi**, **Sevindik**'i, kolları bacakları sarkık vaziyette kucağında taşıyarak bahçe kapısından içeriye daldığı zaman **Arife Hanım**, avluda çamaşır yıkıyordu. Birdenbire **Sevindik**'i bekçinin kolları arasında başından kanlar akarken görünce, oğlunun öldüğüne hükmederek bir çığlık attı ve bayıldı. Bekçi ne yapacağını şaşırmıştı. Bereket versin ki; **Arife Hanım**'ın çığlığını duyan komşu kadınlar derhal koşup gelmişlerdi. Bunlardan birisi, ne yapacağını bilemeyerek hâlâ **Sevindik**'i kolları arasında tutan emektar bekçinin elinden çocuğu kaptığı gibi odasına çıkarıp yatırdı. Diğeri de **Arife Hanım**'ın alnını ve avuçlarını gül suyu ile ovarak O'nu ayıltmaya çalışıyordu. Kadıncağız gözlerini açar açmaz telâş ve heyecanla:

"- Öldü mü?.. **Sevindikciğim** öldü mü?" diye

sormuş, ne yazık ki; aldığı cevâbı duyamadan tekrar bayılmıştı. Gerçekten, Sevindik ölmemişti. Kadınlardan biri nabzını yoklamış, bir diğeri de kulağını çocuğun göğsüne dayıyarak kalbinin atışlarını dinlemişti. **Sevindik** solgun yüzüyle ölü gibi görünüşüne rağmen yaşıyordu.

Bütün komşu çocukları avluda toplaşmış duyduklarını heyecanlı heyecanlı birbirlerine anlatıyorlardı. Onlardan birisi **Ali Usta**'nın dükkânına koşturuldu. Adamcağızı heyecanlandırmamak için, bu çocuğa, **Ali Usta**'ya **Sevindik**'in hafif bir kaza geçirdiği için derhal eve gelmesini söylemesi tenbihlenmişti. Komşu kadınlardan bir kısmı ıslak bir bezle **Sevindik**'in kanlarını silerken diğer bir kısmı da artık ayılmış ve kendine gelmeye başlamış olan **Arife Hanım**'ı teselli etmeye çalışıyorlardı.

Ali Usta, soluya soluya ve beyaz bir mendille terlerini silerek sokak kapısından içeri girdiği zaman, **Sevindik**'i eve getirmiş olan mahalle bekçisi, bahçe kapısının önünde duruyordu. Belki kendisine bir hizmet düşer diye oradan ayrılmamıştı. **Ali Usta** telâştan O'nu görmemiş doğruca çocuğunun yattığı odaya koşmuştu. Müslüman kadınların, komşu bile olsalar bütün erkeklerden kaçmaları ve onlara gözükmemeleri dinî bir emir olduğu halde heyecandan buna dikkat eden olmamıştı. İyi ki evde erkek olmadığı halde alışkanlık icabı başları sıkı sıkıya örtülüydü. **Sevindik**'in yattığı yatağın başucuna varan **Ali Usta** telâşla:

"- Nesi var?.. Nasıl oldu?!. Nasıl oldu?!." diye soruyordu. Komşu kadınlardan yaşlı bir hanım mahalle bekçisinden duyduklarını nakletti. **Ali Usta** anlatılanları dinledikçe öfkeli öfkeli başını iki yana sallıyordu. İhtiyar komşu kadın, daha fazlasını bekçiden öğrenebileceğini söyleyince **Ali Usta**:

"- Bana **Bekir Efendi**'yi çağırın!.." dedi.

Kadınlardan biri:

"- Bekçi gitmedi. Avluda bekliyor!.." deyince **Ali Usta** avluya çıktı. Mahalle bekçisi O'nun selâmını hürmetle aldıktan sonra sorulan suallere sakin sakin gereken cevapları verdi.

Çocuğu kırmızı kuşaklı burcun dibindeki kayaların üzerinde ne vaziyette bulduğunu, sonra onu nasıl kucağına alıp eve getirdiğini bir bir anlattı. Bunları dinleyen **Ali Usta** başını sallayarak:

"- Ah şu **Gâzi Fâzıl Bey**, ah!.. Bu çocuğu hep O'nun anlattığı savaş hikâyeleri azdırdı!.." diye söylendi.

Fakat üzülüp dövünecek zaman değildi. Bir şeyler yapmak gerekirdi. Acaba **Sevindik**'in yaraları ağır mıydı?!. Bir yeri çıkmış veya kırılmış mıydı?!. Bunları düşünen **Ali Usta**, bekçiye, dönerek:

"- Acaba şimdi ne yapsak, **Bekir Efendi**!.." dedi.

Bekçi, O'nun **Gâzi Fâzıl Bey**'e kızdığını anlamıştı. Fakat yine de düşüncesini olduğu gibi söylemekten geri kalmadı.

"- Bey" dedi. "Benim tahminime göre az veya çok bir yeri kırılmış veya incinmiş olabilir. Çünkü **Sevindik Bey** epeyce bir mesafeden gayet sert taş ve kayalıklar üzerine düşmüştür. Belki siz kendisine kızıyorsunuz ama bildiğime göre kalemizde **Gâzi Fâzıl Bey**'den başka bu gibi kırık ve çıkık işlerinden anlayan bir kimse yoktur. O'nu çağırsak da çocuğa bir baksa!" dedi.

Ali Usta, **Gâzi Fâzıl Bey**'in adını duyunca öfkeyle bağırdı:

"- O'nu istemem!.. Bu çocuğu baştan çıkaran o değil mi?"

Fakat **Bekçi Bekir Efendi**, fikrinde ısrar ediyor

ve bu işten anlayan başka birini bilmediğini söylüyordu. Münakaşa edecek zaman değildi. **Ali Usta**, istemeye istemeye **Gâzi Fâzıl Bey**'in çağırılmasına razı oldu.

Aradan beş on dakika geçmemişti ki, sokak kapısının önünde Bekçi'nin yardımıyla atından inen ihtiyar Gâzi, tek kollu, uzun ve heybetli vücudu ile evin avlusuna gelmiş bulunuyordu. Kırışıklıklar içindeki nurlu yüzü, aldığı haberden duyduğu üzüntüyle bir kat daha kırışıp gamlanmıştı. Sakin ve vakur, fakat son derecede kederli gözüküyordu.

Ali Usta, bu ihtiyar Gâzi'ye duyduğu hınç ve öfkeyi belli etmemeye çalışarak O'nun yavaş bir sesle verdiği selâmı almış, sonra da önüne düşerek **Sevindik**'in yattığı odaya çıkarmıştı.

Artık şaşkınlıkları nispeten geçmiş bulunan komşu kadınlar da, odayı boşaltıp seslerini keserek evin içinde âdeta sır olmuşlardı. Avlu, heyecanla bekleşen mahalle çocukları ve **Sevindik**'in arkadaşlarıyla doluydu.

Gâzi Fâzıl Bey, **Ali Usta**'ya çocuğun gömleğini sıyırarak vücudunu açmasını istemiş sonra da tek eliyle O'nun sırtı ve kaburga kemiklerini iyice yoklamıştı. **Ali Usta** O'nun hüzün dolu yüzüne bakarak bir mânâ çıkarmaya çalışıyor ve ne söyleyeceğini bekliyordu. Muâyene bitince:

"- Endişe edecek bir şey yok!.. Hamdolsun, kemiklerde hiçbir kırılma olmamış... Sâdece kaburga kemikleri biraz incinmiş. Dikkat ettinizse elimi oralara değdirdiğim zaman yavrucak derin derin inliyordu. Merak etmeyin!.. Siz bana şimdi, güzel bir koç bulup getirin!.. Birkaç güne kadar inşallah hiçbir şeyi kalmayacak!.." dedi.

Ali Usta, ihtiyar Gâzi'nin koçu ne yapacağını an-

layamamıştı. Fakat derhal **Bekçi Bekir Efendi**'yi çarşıya koşturarak bir koç getirtti.

Avluda bir avuç okunmuş tuz, yedirildikten ve gözleri beyaz bir bez ile bağlandıktan sonra tekbirlerle kurban edilen koçun eti mahallenin fakirlerine dağıtılmış, postu ise, Bekçiyle **Ali Usta** tarafından ihtiyar Gâzi'nin tarif ettiği şekilde hiç soğutulmadan **Sevindik**'in vücuduna iyice sarılmıştı.

İhtiyar Gazi:

"- Yirmi dört saat bu posta sarılı olarak yatarsa bir şeyciği kalmaz!.. Fakat her şeye rağmen yine de devamlı olarak başında beklemek lâzım!.. Bir müddet sonra ayılır!.. Sonra belki tekrar dalar. Dalgın zamanlarında ihtimal ki, bazı şeyler sayıklar. Endişe etmemek gerek!.." deyince bekçi atılarak:

"- Evet Gazi Hazretleri!.. Demin, siz gelmeden sokak kapısının önünde durmuş, **Ali Usta**'yı bekliyordum. Şuracıkta, kendi aralarında konuşan iki komşu kadınının; Zavallıcığa galiba **Hızır** görünmüş!. "Bırakın beni!.. Boz atlı Başbuğ'un ardından gideceğim!.." diye sayıklayıp durduğunu söylediklerini işittim. Hem ben kendisini taşların üzerinde inlerken bulup kucağıma aldığım zaman da aynı şeyi birkaç kere söylemiş ve sonra bayılmıştı" dedi.

Bu sözleri dinleyen ihtiyar Gâzi, artık göz yaşlarını tutamayarak ağlamaya başladı. Bu hali gören **Ali Usta** ve Bekçi hayrete kapıldılar. Öyle ya, muhakkak ki pek çok sevdiği **Sevindik**'in zâten solgun olan yüzünü kireç gibi bembeyaz bir halde gören bu ihtiyar silâhşor bu ana kadar kendini tutarak teessürünü belli etmediği halde şimdi Bekçi'nin bu sözleri karşısında göz yaşlarını neden zaptedememişti. Bunun bir sebebi olmalıydı. O ana kadar herkesin kendisini teselli etmeye çalıştığı **Ali Usta** kendi derdini unutarak **Gâzi Fâzıl**

Bey'i teselliye başlamıştı. Fakat O'nun teselli bulacağı yoktu. Çocuk gibi hüngür hüngür ağlamaya devam ediyordu.

Ali Usta dayanamayıp sordu:

"- Hayrola, Gâzi Hazretleri!.. Niçin böyle ağlıyorsunuz?!. Bu, Boz Atlı Başbuğ kimdir?!. Niçin **Sevindik** O'nun arkasından gideceğim diye sayıklıyor?!."

İhtiyar Gâzi, tek elinde tuttuğu mendili ile göz yaşlarını kurulamaya çalışarak yürekten bir,

"- Ah!.." çekti ve mırıldanır gibi bir sesle:

"- O, bizim kahraman Başbuğumuz **Süleyman Paşa**'dır. Şimdiye kadar böyle birçok çocuğa görünmüştür. O'nun fecî bir kaza neticesinde şehîd olmasından sonra giriştiğimiz savaşlarda aldığımız esirler de ordumuzun en önünde boz bir ata binmiş ve tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş kahraman bir savaşçı gördüklerini ve O'nun aman vermez hücumlarına dayanamayarak yenildiklerini söylemişlerdir. Tarifleri tıpı tıpına bizim o mübarek kumandanımıza uyuyordu. Demek ki, bu yavrucak da O'nu görmüş!.. İnşallah bu da O'nun gibi büyük bir kumandan olur!" dedi.

Gâzi Fâzıl Bey'in, bu sözleri söyledikten sonra dumanlanan gözleri bir noktaya takılıp kalmıştı. Şimdi O, eski günlerin heyecanlı savaşlarını yeniden yaşıyormuşcasına apayrı bir âleme dalmıştı.

O sırada, **Sevindik**'in geçirdiği kazayı öğrenen ve ekserisi **Ali Usta**'nın arkadaşı bulunan komşuların bir çoğu da hem bir "Geçmiş olsun!" demek ve hem de kendilerine düşecek bir hizmet olup olmadığını öğrenmek üzere oraya gelmiş bulunuyorlardı. Hastanın yanında konuşulmasının O'nu rahatsız edebileceğini düşünerek hep birlikte sofaya geçip sedirlerde yer almışlardı. Hastanın yattığı odanın geniş ve çift kanatlı kapısı da bu sofaya açılıyordu. Onu açık bırakmış ol-

duklarından oturdukları yerden içeride baygın yatan **Sevindik**'i görebiliyorlardı. Hastanın odası kalabalıklaşınca, orasını boşaltarak hep birlikte sofaya geçmek için yapılan teklifi hiç duymamış gibi daldığı derin düşünce ve hayallere devam eden **Gâzi Fâzıl Bey**, hastanın yanında kalmıştı. Nihayet ihtiyar bir komşu, O'nu çeşitli rica ve tesellilerle râzı ederek **Sevindik**'in yatağının kenarından güçlükle ayırıp sofaya getirmiş ve sedirin baş köşesine oturtmuştu.

Ali Usta, önce oğlunu baştan çıkaran bir kimse diye kızdığı bu ihtiyar Gâzi'ye şimdi O'nun **Sevindik** için kendisinden fazla üzülmüş olduğunu görünce bir sevgi ve yakınlık duymaya başlamıştı.

Eski Türkler, bir mecliste en yaşlı kimse konuşmadıkça veya o bir şey sormak suretiyle izin vermedikçe ağızlarını açmaz, o büyüğün konuşmasını beklerlerdi. Bu mecliste ise en yaşlı insan **Gâzi Fâzıl Bey**'di. O ise hiçbir şey söylemiyor, dalgın dalgın önüne bakıyordu. Epeyce bir müddet böyle geçti. Odaya ağır ve kasvetli bir hava hâkim olmuştu. Bunu dağıtmak isteyen yaşlı bir komşu:

"- Gâzi Hazretleri!.." dedi. "Bizlere biraz, çocuğun hayalini gördüğü kahraman başbuğumuz **Süleyman Paşa**'dan bahsetmez misiniz?!." dedi.

Gâzi Fâzıl Bey, sanki bu teklifi hiç duymamıştı. Son derecede sakin ve dalgın görünüyordu. Öne eğik başını kaldırarak tek eliyle heybetli sakalını sıvazladıktan sonra:

"- Ah!.. Ah!.." diye içini çekti.

Bu defa aynı teklifi bir kere de **Ali Usta** tekrarladı. Çünkü doğrusu o da oğlunun sayıkladığı Boz Atlı Başbuğ'un kim olduğunu ve neler yapmış bulunduğunu merak etmeye başlamıştı. Teklif bu suretle bir ısrar halini alınca ihtiyar Gâzi kendisini bir şeyler anlatmaya

mecbur hissetti ve iniltiye benzer bir sesle:

"- Beyler!.." dedi. "O yüce başbuğun kim olduğunu ve kazandığı savaşları anlatmaya kalksam "Binbir Gece Masalları" gibi bitip tükenmek bilmez!.."

Bunun üzerine komşulardan birisi:

"- Nasıl olsa hastanın sabaha kadar beklenmesi lâzım!. Üstelik yarın da tatil. İşe güce gidecek değiliz ya!. Yarın ibâdet etmekten başka hiçbir işimiz yok!.. Malûmdur ki; hastaların hizmet ve ziyaretlerinde bulunmak da bir nevi ibadettir. Eğer sizi yormuş olmayacaksak, içinde yaşadığınız o şanlı savaşları biraz olsun anlatmanız ricasında bulunabilir miyiz?!" dedi.

Bu ısrara diğer komşular da katıldılar. Böylece umûmî bir istek karşısında kalan **Gâzi Fâzıl Bey**, anlatmaya başladı ve:

"- Efendiler!.." dedi. "Devletimizin çekirdeğini teşkil eden Kayı Han Aşireti, Selçuklu Hükümdarı tarafından Söğüt Yaylası'na yerleştirilmişti. Türkistan'ın Manam Bölgesi'nden kalkarak puta tapınan Moğolların akınlarına karşı vuruşa vuruşa Anadolu'ya gelmişlerdi. Anadolu o zaman Konya'da oturan Selçuklu Hükümdarı'nın ülkesi idi. Söğüt Yaylası'na yerleştirilen Kâyı Han Aşireti'nin reisi, **Ertuğrul Gâzi** idi. Burası Bizans'la Selçukluların hududunda bulunuyordu. Selçuklular böyle hudud boylarındaki beyliklere "uç beyliği" derlerdi.

Bizanslılar, uç beyliklerini rahat bırakmaz, fırsat buldukça onlara hücum ederlerdi. Bu arada Kayı Han Aşireti'ne de taarruz eden Bizans'ın civar kale muhafızları, her defasında yenilmiş ve bu suretle birçok Bizans kalesi Türklerin eline geçmişti. Kayı Han Aşireti, Söğüt'e geldiği zaman ancak dört yüz atlı çıkarabilecek kadar kalabalıktı. Fakat bunlar, Moğollar önünde Batıya doğru çekilirken, vuruşa vuruşa geriledikleri için

pek çok savaş tecrübesi kazanmış olan cesur insanlardı. Son derece de ahlâklıydılar. Bu yüzden "Tekfur" adı verilen Bizans kale muhafızları, Kayı Han Aşireti'ne karşı giriştikleri her savaştan mağlûp çıkmış ve birçok arazilerini kaybetmişlerdi. Öyle ki, **Ertuğrul Gâzi**'nin yüz yıla yaklaşan ömrü nihayet bulup da vefat ettiği sırada aşiret, büyükçe bir beylik haline gelmişti.

O'nun yerine aşiret reisliğine küçük oğlu **Osman Gâzi**, geçmiştir. İşte devletimizin kurucusu bu mübarek insandır. Bizanslılar, Kayı Han Aşireti'ni O'nun zamanında da rahat bırakmamışlar her vesileyle savaş açmışlardır. Fakat bu savaşlar da evvelkiler gibi, Osmanlı Beyliği'nin her seferinde biraz daha büyümesine yardım etmiştir.

1251 yılında doğan **Osman Gâzi**, 1299 yılında istiklâlini ilân ederek padişah olmuştur. Çünkü bu tarihte Konya'daki Selçuklu Devleti, batmaya yüz tutmuş ve Müslümanları düşman hücumlarından koruyamayacak bir hâle gelmişti.

Osman Gâzi, yirmi altı yıl padişahlık yaptıktan sonra yetmiş beş yaşında hayata gözlerini yumarken, Türk askerleri Bursa'yı ele geçirmek üzere bulunuyorlardı. Devletin hududları bu kadar genişlemişti. Gayet sâde döşenmiş bir çadırın içinde son nefesini vermek üzereyken oğlu **Orhan Gâzi**'yi yanına çağırarak şu vasiyeti yapmıştı:

"- Oğlum!.. Zâlim olma!.. Âlemi adaletinle şenlendir!.. Mal ve askerlerinin çokluğuna güvenerek gurura kapılma!.. Nerede bir ilim adamı bulunduğunu işitirsen ona hürmet ve alâka göster!.. Din adamlarından yüz çevirme!.. Çünkü Allah'ın emirlerini bize bildiren onlardır. Bizim dâvamız, gayesiz, kuru bir kavga, sonunda dünyayı ele geçirmek yâni cihangirlik değildir. Allah'ın dinini yaymak ve korumaktır!.." Sonra da çadı-

rın aralık kapısından uzakta gözüken gümüşlü bir kubbeyi işaret ederek:

"- İnşallah yarın bu mübarek şehri fethederek her tarafta ezan okutmaya muvaffak olacaksınız!.. O zaman beni de şu gümüşlü kubbenin altına gömersiniz!.."

Hakikaten ertesi gün Bursa fethedilmiş, fakat **Osman Gâzi Hazretleri** de çok sevdiği Allah'ına kavuşmuştu. Büyük bir merasimle vasiyet ettiği gümüşlü kubbenin altına gömüldü.

O'nun yerine küçük oğlu **Orhan Gâzi**, padişah oldu. Yeni padişahın **Alâüddin Paşa** adında bir ağabeysi vardı. Bazı kimseler, yaşça daha büyük olan **Alâüddin Paşa**'nın Padişah olmasını istemişti. Fakat o, kabul etmedi. Çünkü savaştan ziyâde ilmi seviyordu. Gerçekten de büyük bir âlimdi. Fakat kendisi pâdişâh olmadı diye darılıp küsecek yerde küçük kardeşinin en sâdık bir yardımcısı oldu. Uzun yıllar **Orhan Gâzi**'nin vezirliğini yaparak devlet işlerinde mükemmel bir düzen kuran da bu mübarek zattır.

Bir gün Pâdişâh olan kardeşinin huzuruna çıkarak vezirlikten afvedilmesini istedi. Padişah, O'nun yardımından mahrum kalmak istemiyordu. Kendisine, vezirliğe devam etmesi için ısrar etti. **Alâüddin Paşa,** kabul etmedi ve vezirlikten ayrılmak isteyişinin sebebini şöyle izah etti:

"- Milletimizin ahlâkının son derecede yüksek olduğunu gösteren bir hâdiseye şâhid oldum. Bu bana gösterdi ki, benim artık devlet işleriyle uğraşmama lüzum kalmamıştır. Çünkü ahlâkı bu kadar sağlam ve yüksek olan bir millet ebediyyen yıkılmaz. Ben bundan sonra bütün vaktimi ilim ve ibâdete tahsis etmek istiyorum!." dedi ve şâhidi olduğu vak'ayı şöyle anlattı:

"- Dün benim başkanlık ettiğim divana iki kişi

geldi. Birbirlerinden davacıydılar. Biri diğerine bir tarla satmışmış. Satın alan bu tarlayı sürerken bir küp altın bulmuş. Bu altınlar pazarlığa dâhil olmadığı için, bunların kendisine helâl olmayacağına kani olmuş. Tarlayı satan adama giderek altınları kabul etmesini rica etmiş. Fakat o da tarlayı her şeyiyle birlikte sattığı için bunların kendisine helâl olmayacağını söyleyerek bu teklifi reddetmiş!.. Bu sûretle hiç birisi de kabul etmeyince altınlar ortada kalmış! Her ikisi de bunlar bana helâl olmaz, Allah'tan korkarım deyince aralarındaki anlaşmazlığı halletmek için iş bize aksetti. Divana gelip mes'eleyi anlattılar.

Doğrusu önce ben de bir karara varamadım. Madem hiç kimse sahip olmuyor, o halde bu altınlar hazinenin malı olsun diye düşündüm. Tam böyle bir karar vereceğim sırada hazine memurları itiraz ettiler ve böyle şüpheli bir paranın hazineye girmesinin doğru olmayacağını bildirdiler. Onlara da hak verdim. Bu defa da doğrusu ne karar vereceğimi şaşırdım. Fakat netice olarak anladım ki; halkı ve memurları böyle hazinelere tenezzül etmeyecek kadar ahlâklı olan bir memlekette benim devlet işlerine zaman harcamama lüzum ve ihtiyaç yoktur!.. O'nun için bir kenara çekilerek ömrümün geri kalanını ilim ve ibâdetle meşgul olarak geçirmek istiyorum!.." dedi.

Orhan Gâzi de ağabeysinin anlattığı bu hâdiseye karşı bir merak uyanmıştı. O'na netice olarak ne karara vardığını sordu. **Alâüddin Paşa:**

"- Bu tarlayı alan ve satan adamlardan birinin kızı, diğerinin de bir oğlu vardı. Yaptığım soruşturmaya göre her ikisi de birbirine denkti. Onları nikâhlayarak bu parayı da kendilerine düğün ve çeyiz masrafı olarak verdim. Böylece bu altınlar hakikatte hangisinin hakkı olursa olsun, onların evlâdlarına kalmış oldu ki bun-

dan da hiçbir mahzur doğmadı. İster kızın babasının olsun, isterse de oğlanın babasının olsun!.. Arada bir fark kalmadı. Haram olma tehlikesi önlenmiş oldu!.." diye cevap verdi.

Orhan Gâzi, ağabeysinin vardığı bu kararı son derecede beğendi. Kendisine vezirliğe devam etmesi için çok yalvardı. Fakat bu ısrar ve yalvarmalar hiçbir netice vermedi.

Alâüddin Paşa vezirlikten çekilince O'nun yerine bizim kahraman kumandanımız **Süleyman Paşa** getirildi. **Süleyman Paşa, Orhan Gâzi**'nin en büyük oğluydu. O güne kadar yapılan birçok savaşta ün almış bir yiğitti.

Kendisine, vezirlikle birlikte ordu başkumandanlığı da verildi. Devletin hududları bir yandan Ege Denizi, diğer yandan da Marmara sahillerine vardığı sırada başkumandan olan **Süleyman Paşa**'nın yanındaki ileri gelen kumandanlardan biri de bendim.

1357 yılında yâni bundan otuz, otuz beş sene önce bir gün **Süleyman Paşa,** bizleri yanına alarak Bursa'dan çıktı. Birkaç yüz atlıdan ibarettik. Bize ava çıkacağımızı söylemişti. Meğer, Pâdişâh babası, kendisine Çanakkale Boğazı'nın dar bir yerini bulup Avrupa yakasına geçmek üzere araştırma yapmak vazifesini vermiş imiş. Bizim bundan haberimiz yoktu. Önce Karesi'ye (Bugünkü Balıkesir) oradan da Boğaz'ın Anadolu yakasında bulunan Aydıncık'a geldik. Burada eski bir şehrin harabesi ve sûr yıkıntıları vardı.

Süleyman Paşa bizleri de yanına alarak bu harabelerin üzerine çıktı. Yüzünü deniz tarafına dönerek bir sûr yıkıntısının üzerine oturdu. Az bir zaman sonra derin derin düşüncelere dalmış bulunuyordu. O'nun bu kadar kederlendiğini hiç görmemiştik. Hepimiz de başkumandanımızı hayretle seyrediyor ve O'nu böyle

bir üzüntüye sevkeden düşüncenin ne olduğunu merak ediyorduk. Nihayet arkadaşlarımızdan birisi sevgili şehzâde kumandanımıza dert ve düşüncesinin ne olduğunu, niçin böyle dalgın durduğunu sormak cesaretini gösterdi. İşte o zaman Çanakkale Boğazı'ndan karşıya geçerek Rumeli'yi fethetmeye memur edilmiş olduğunu, fakat elinde hiçbir gemi yokken bu muazzam işi nasıl başarabileceğini düşündüğünü söyledi. Meğerse Bizans'ın ağır vergileri ve çeşitli zulümleri altında inleyen hıristiyan ahâli ve başlarındaki papazları, gelip kendilerini kurtarılmaları için devletimize gizlice bir çok kereler müracaat etmişlermiş!.

Kumandanımızın bu açıklaması bize büyük ve yeni bir fetih ufku açıyordu. Bu sebeple hepimizin yüzünde büyük bir sevinç dalgası belirdi. Fakat kabul etmek gerekti ki, bu iş hakikaten pek güçtü. Bütün arkadaşlarımız bu işi nasıl gerçekleştirebileceğimizi düşünürken Şehzâde:

"- Karşı yakaya asker geçirmek şöyle dursun, bir esir yakalayarak oraların durumu hakkında bilgi almak ve bir keşifte bulunmak üzere üç beş kişiyi karşıdan karşıya geçirebilecek bir sal dahi bulamıyorum!" dedi.

Bunun üzerine orada bulunanlardan **Aca Bey** ile ikimiz bir ilk hareket olmak üzere bu işi yapabileceğimizi söyleyerek canını sıkmaması ricasında bulunduk. O zaman her ikimiz de Bizanslılara karşı girişilmiş birçok savaşa iştirak ederek hem denizde ve hem de karada bir hayli şan, şöhret ve tecrûbe sahibi olmuş bulunuyorduk. Bu savaşların bir ikisinde Rumeli denilen Avrupa yakasına da geçmiş ve bu suretle o muhiti az çok tanımıştık. Bu yüzden bizler gibi tecrübeli kimselerin bu işi görmeyi üzerlerine almaları Şehzâdeyi biraz olsun teselli etmişti. Bizlere hayır dualar ederek muvaffakiyet temennisinde bulundu.

Aca Bey'le birlikte sahil boyunca bir hayli dolaşarak geçişe müsâid bir yer tespit etmeye çalıştık. Nihayet, Anadolu yakasındaki "Lapseki" ile Avrupa yakasındaki "Gelibolu" yakınında bulunan Çimeni Mevkii arasının geçiş için en müsait bir yer olduğunu tespit ettik. Fakat karşıya geçmek için basit bir tekne bile bulamıyorduk. Bizans gemileri de, Türklerin onları zaptetmesinden korkulduğu için Anadolu sahillerine yaklaşmıyorlardı.

Fakat bu güçlüğe de her ne bahasına olursa olsun, bir çâre bulmaya mecburduk. Çünkü başkumandanımıza söz vermiştik. **Aca Bey** ile başbaşa verip bir çare aradık. Nihayet ağaç kütüklerini yanyana getirip birbirleriyle sıkıca bağlayarak basit bir sal yaptık. Biz bu salı yapıncaya kadar akşam olmuş, ortalığı simsiyah bir karanlık kaplamıştı. Denizde ise, korkunç bir fırtına vardı. Fakat gecikmek olmazdı. Mecburen fırtınanın dinmesini beklemeden; ***"Bismillâhi Mecrâhâ ve mürsâhâ!.."*** dualarını okuyarak denize açıldık. Bu, **Nuh Peygamberin** gemiye binerken okuduğu duâ idi.

Biraz ilerleyince, salın üzerine patlayan ve gök gürültüsü gibi uğultular çıkaran minare boyu dalgalar aman vermemeye başlamıştı. Her şeye rağmen ilerlemeye çalışıyorduk. Böylece zifiri karanlıkta saatlerce yol aldık.

Birçok ümitsiz dakikalar geçirdikten ve çok kere karaya sağ salim çıkabileceğimiz ümidini kaybettikten sonra tıpkı **Hazreti Nuh**'un gemisi gibi ummadığımız bir anda sâlimen karaya vâsıl olduğumuzu gördük. Çünkü ortalık öylesine karanlıktı ki, kara ile deniz ayırdedilemiyordu. Ancak salımızın karaya vurmasiyle karşı sahile ulaştığımızı anlayabilmiştik!.

Mecbûren sabahı beklemeye koyulduk. Karaya

ayak bastığımız yer, şu bizim Çimeni Kalesi'nin civarı idi. Üstümüz başımız sırsıklamdı. Elbiselerimizin kurumasını beklemeden pusuya yattık. Sabahın çok erken bir saatiydi. Kale Hıristiyanlarından birisi o civardaki bağına çalışmaya gidiyordu. Aniden üzerine çullandık. Bağırmasına meydan vermemek için ağzını sıkıca kapattık. Kollarını sımsıkı bağladıktan sonra kendisini sahilde bıraktığımız sala taşıyarak tekrar denize açıldık.

Deniz, akşamki kadar fırtınalı değildi. Önümüzü de rahatlıkla görebiliyorduk. Bu yüzden kolayca Anadolu yakasına geçebildik. Getirdiğimiz esiri, Şehzâde **Süleyman Paşa**'nın huzûruna çıkarttık. Adam korkudan tir tir titriyordu. Şehzâde, O'na son derecede iyi davrandı. Üstelik büyük ihsanlarda da bulundu. Yavaş yavaş kendine gelen esir, bize Çimeni Kalesi'nin bütün iç durumunu anlattı. Fazladan olarak da karşıya asker geçirdiğimiz takdirde kalenin bizim elimize geçmesi için yardımcı olacağı vaadinde bulundu. Çünkü kale halkı Bizans'ın ağır vergilerinden ve adaletsizliklerinden bunalmıştı. Aksine olarak Türk idâresinin üstünlüklerini hayranlıkla işitiyor, öğreniyorlardı.

Bu durumdan son derecede memnun kalan Başbuğumuz **Süleyman Paşa**, bizimkinden daha büyük iki salın yapılmasını emretti. Akşama kadar sıkı bir çalışmayla sallar hazır edilmişti. Şansımızdan o gece rüzgâr dinmiş, hava da berraklaşmıştı. Gökyüzünde parlak bir ay vardı. Boğazın sularında parıldayan bir mehtap sanki bize nurdan bir yol çiziyordu.

Şehzâde, arkadaşlarının en yiğit ve tecrübeli olanlarını seçmişti. Bunlar kendisiyle birlikte tam seksen kişiydiler. Ben de bunlar arasında bulunuyordum. Kırkar kişilik iki grupa ayrılarak sallara bindik. Dualar, tespihler ve Peygamberimize salâvatlar getirerek denize açıldık. Kısa zamanda boğazı emniyetle geçerek

Gelibolu'nun yakınındaki bir tepeye çıktık. Burada abdest alıp Cenâb-ı Hakk'a şükran borcumuzu ödemek için iki rekât namaz kıldık!.. Bu yüzden orası şimdi "Namaz Tepesi" adıyla anılmaktadır.

Namazdan sonra, beraberimizde getirdiğimiz esiri önümüze katarak şu bizim oturduğumuz Çimeni Kalesi'nin yakınlarına geldik. Kalenin bir tarafından aşağıya dökülen çöpler, zamanla birikerek kale boyunca bir tepe teşkil etmişti. Oradan tırmanarak surlardan içeri girdik. O zaman hasat mevsimiydi. Bu yüzden halkın çoğu, civardaki tarlalarında çalışmaktaydılar. Hiçbir karşı koyma hareketiyle karşılaşmadan kaleyi kolayca elimize geçirmiş olduk.

Yanımızdaki esiri, bağ ve tarlalarında çalışmakta olan kale halkına göndererek, Çimeni'nin Türklerin eline geçtiğini, teslim olurlarsa hiç kimsenin canına ve malına dokunulmayacağım bildirdik.

Kale halkı Bizans'ın ağır vergileri altında ezilmekteydi. Üstelik her çeşit zulüm ve adaletsizliğe de sık sık uğruyordu. Bizim idâremizin ne derecede âdil olduğunu da duymuşlardı. Bunun için âdeta sevinerek kaleye döndüler ve bize teslim oldular. Hakikaten hiç kimsenin ne malına ve ne de canına dokunuldu.

Bu kale halkının birçok gemileri vardı. Şehzâde **Süleyman Paşa**, onların sahiplerini güzel sözler ve bol paralarla yola getirerek askerlerini karşıya geçirmek üzere Anadolu yakasına gönderdi. Bu gemiler, üç bin kişiden ibaret olan ordumuzu, üç gün içinde tamamen bu yakaya taşıdılar.

Çimeni Kalesi'ni kendisine merkez yapan başkumandanımız derhal yeni fetihler için hazırlıklara girişti. Daha Çimeni'yi alışımızın beşinci günüydü ki, **Aca Bey** ile beni, sâdece birkaç yüz askerle "İrşilonya Kalesi"nin fethine gönderdi.

Gece karanlığında bu kalenin surları dibine varmıştık. Kale gayet sağlam görünüyordu. Sabah olur da kuşatıldıklarını anlarlarsa, kolay kolay teslim olmazlar ve bizi bir hayli uğraştırırlar diye bu işi bir baskın şekline sokmaya karar verdik. Bir taraftan beraberimizde getirdiğimiz uzun demir çivileri, surların kalın gövdesine çaka çaka adetâ demirden bir merdiven yaptık. Bir kısmımız da kale burçlarına kemend atarak kaleye tırmandık. Nöbetçileri baskına uğratarak gık demeye fırsat vermeden öldürdük. Beraberimizde bir hayli davulcu getirmiştik. Kaleyi gece yarısı âniden davul zurna gürültüsüne boğduk. Heyecanla yataklarından fırlayan ahâlinin şaşkınlığından istifâde ederek kaleyi kolayca ele geçirdik.

Artık Rumeli'de giriştiğimiz fetihler, yıldırım sür'atiyle birbirini takip ediyor ve Bizans'ın bu bölgedeki büyük küçük kaleleri, birer birer elimize geçiyordu."

İhtiyar Gâzi, sözlerinin bu noktasına geldiği sırada alt kattan kadınların gönderdiği on yaşlarında bir çocuk merdiven başında gözüktü ve misâfirlerin yemeklerinin gönderilmesine müsaade istenildiğini bildirdi!..

Eski Türklerde bir evde hasta veya cenâze olursa, bütün komşular, o ev hanımının üzüntüden yemek pişirmeyi aklına getiremeyeceğini düşünerek oraya yemek gönderirlerdi. Üstelik, sırf kendi başlarına kalırlarsa yemek yemeyi bile ihmâl edeceklerini hesâb ederek kendileri de, onlarla birlikte sofraya oturur ve yemek yerlerdi.

O gün **Ali Usta**'nın evine de birçok komşudan yemek gelmişti. Bu âdeti çok iyi bilen **Gâzi Fâzıl Bey**, konuşmasını bu noktada keserek:

"- Beyler!.." dedi. "Baştan da söylediğim gibi bu

savaşlar bitip tükenmek bilmeyen "Binbir Gece Masalları" gibidir!.. Hem de epeyce yoruldum. Sözü burada bırakalım da yemek yensin!.. Belki acıkanlar olmuştur!.."

Dinleyenler, anlatılanların tadına doyamamışlardı. Sohbet devam etsin istiyorlardı. Fakat ihtiyar Gâzi'yi bir hayli yorduklarını düşünerek teklifi kabul ettiler.

Yemekten sonra biraz şurdan burdan sohbet edilmiş, sonra da cemaatle yatsı namazı kılınmıştı. Namazı müteâkiben tekrar sedirdeki yerlerine oturan misâfirlerin önlerine tepsiler içinde çeşitli meyvalar konulmuştu. Bir taraftan sohbet edilir, diğer taraftan da meyva yenirken misafirlerden biri **Gâzi Fâzıl Bey**'e dönerek:

"- Gâzi Hazretleri!.. Sizi pek çok yorduk. Afvınızı dileriz!.. Fakat pek çok da istifâde ettik. Allah râzı olsun!.. Rumeli'de geçen ve sizin de katıldığınız savaşların uzun uzun tafsilâtını dinlemeyi çok isterdik. Fakat sizi daha fazla yormaktan korktuğumuz için böyle bir ricâda bulunmuyoruz, ancak bize o büyük kumandanınız Şehzâde **Süleyman Paşa**'nın şehîd oluşunu kısaca olsun anlatamaz mısınız?! Bu ricâmızı da kabul etseniz de bu bahse ondan sonra nihâyet versek olmaz mı efendim?!." deyince ihtiyar Gâzi nemlenen gözlerini silerken titrek bir sesle:

"- Bana bu acıklı bahsi hiç anlattırmasanız çok iyi olur!" dedi.

Fakat hâlâ derin bir uykuya dalmış bulunan **Sevindik**'in birkaç kere o büyük kumandanın arkasından gideceğini sayıklaması herkeste bir merak uyandırmıştı. Şehzâde'nin hizmetlerini öğrenmek ve O'nun nasıl şehid olduğunu anlamak istiyorlardı. Çünkü **Gâzi Fâzıl Bey,** bir ara O'nun **"feci bir kaza sonucunda şehîd olduğunu"** söylemişti. Acaba bu fecî kaza ney-

di ve nasıl olmuştu?!.

Misafirlerin hepsi birden ısrar edince artık bu ısrarları reddedemeyen **Gâzi Fâzıl Bey** tekrar anlatmaya koyuldu.

"- Şehzâde **Süleyman Paşa** kumandasındaki Türk Ordusu Avrupa toprağında baş döndürücü bir sür'atle ilerliyor ve kâfir kalelerini birer birer ele geçirip her tarafta "Ezan" okutuyordu, öyle ki, Gümülcine'den tâ İstanbul surları dibindeki **"Çekmece"**ye kadar her taraf Müslüman Türklerin nal sesleriyle inliyordu!.. Hem Anadolu ve hem de Rumeli cihetlerinden kıskaca alınan Bizans, bu Türk ilerleyişi karşısında âciz kalmıştı.

Bu durumu gören **"Sırp"**, **"Bulgar"**ve **"Eflâk"** hükümetleri Bizans'a yardım için kuvvetlerini birleştirerek otuz bin kişilik müşterek bir **"Haçlı Ordusu"** teşkil etmişlerdi.

Bu sırada Şehzâde **Süleyman Paşa**, bizim Gümülcine dediğimiz **"Dimetoka"** üzerine bir sefer tertiplemiş bulunuyordu. Düşmanın bu hazırlığını öğrenince, O'nu, savaş şartları bakımından kendine daha uygun gördüğü bir yerde karşılamak maksadıyla Bolayır'a geldi.

O mübârek kumandan sanki şehîd olacağını biliyordu. Gerçekten üzerine ağır bir hüzün çökmüştü. Bir gün bizleri huzuruna çağırarak;

"- Sakın düşman ordusunun çokluğundan endişe etmeyin!.. Allah'ın takdiri ne ise, o olur!.. Belki ben yakında aranızdan ayrılırım!.. O takdirde beni buraya gömersiniz!.. Ben savaştan evvel ölürsem, sakın, düşmana karşı koymaktan vaz geçmeyin!.. Allah'ın lütfü ve Peygamberin rûhâniyetiyle bu mübarek ve mukaddes davada muvaffak olunacaktır!.." demişti.

Hepimiz, O'nun büyük bir üzüntü içinde olduğu-

nu ve bu üzüntü sebebiyle ölümü kendisine yakın hissettiğini anlamış ve O'nu elden geldiği kadar teselliye çalışmıştık.

Şehzâde **Süleyman Paşa**, benim gibi doğan beslemeyi ve onlarla ava çıkmayı pek çok severdi. Diyebilirim ki, bu merak bana O'ndan miras kalmıştır.

Bu üzüntülü günlerinin birinde bir sürek avı tertiplemişti. Bir ara önünde bir yaban kazı belirdi. Elindeki doğanı, yaban kazının ardından saldı ve atını mahmuzlayarak avını takibe koyuldu. Biz de beraberindeydik. Birden nasıl oldu bilinmez, O'nun bütün savaşlarda yıldırım gibi seğirten o boz atının ayağı bir köstebek yuvasına battı. Çukur derinceymiş ki, at tökezledi. O, son derecede çevik bir kumandandı. Tökezleyen atının üzerinden yere sıçradı. Fakat aksi bir tesadüfle mübârek başı yerde sivri bir taşa çarpmıştı. Bizler yetişmeye kalmadan "kelime-i şehâdet" getirerek rûhunu teslim etti!.. Allah rahmet eylesin!.."

İhtiyar Gâzi'nin ağzından bu son kelimeler âdeta bir inilti halinde çıkmıştı. Hıçkırık ve gözyaşlarını tutamıyordu. Misafirler de bu güngörmüş ihtiyar silâhşorun derdini tazeledikleri için üzülmüşlerdi. Onlar da ağlıyorlardı.

Bir müddet böylece odaya hıçkırıklar hâkim olmuştu. Hiç kimse kendinde güç, kuvvet bularak bahsi değiştiremiyordu. Bir müddet böyle geçti. Nihayet yine **Gâzi Fâzıl Bey**, kendini toparlayarak göz yaşlarını sildi ve kısık bir sesle:

"- Biz kumandanlar ve bütün askerler o şanlı Başbuğun bir gün gelip de ölebileceğini hayal dahi edememiştik. O, savaşlarda kaç kere ölüme meydan okumuştu!.. Fakat nihayet her fâni varlığın sonu budur!.. Kaderin hükmü yerine gelir!.. Müslüman olarak hepimizin ve bütün insanların hiç şüphesiz buna inancı

vardır. Böyle olduğu halde yine de bir müddet, O büyük kumandanın ölümünü hiç kimsenin havsalası almadı. Bu fecî hâdisenin te'siriyle artık İslâm fetihlerinin duracağı ve yakında kıyametin kopacağı sanılmıştı!..

Otuz bin kişilik müşterek **"Haçlı Ordusu"** ise, bu sırada üzerimize her an biraz daha yaklaşıyordu. Bazıları, öyle bir kumandanımız ortadan kalkınca artık asla muvaffak olamayacağımızı söylüyor ve bütün mevcudumuzla tekrar Anadolu yakasına geçmemizi tavsiye ediyorlardı. Bu görüş, ilk bakışta pek de haksız gözükmüyordu. Çünkü bizim bütün mevcudumuz düşmanın dörtte biri kadar bile yoktu.

Fakat Şehzâdenin vasiyeti hatırlatılınca herkesin aklı başına gelmiş ve vazifesini kavramıştı. Bunun üzerine sevgili başkumandanımızın mezarı başında toplanarak O'nun, keskin kılıcıyla kazandığı toprakları son nefesimize kadar koruyacağımıza and içtik!..

Birkaç gün sonra, Bolayır'a ulaşan Haçlı kuvvetlerini, sırtımızı emin bir tepeye vererek azimle karşıladık. O gün korkunç bir savaş oldu. Henüz ikindi olmamıştı ki, düşman askerlerinin kaçabilenleri kaçmış, kaçamayanları ise esir edilmişti.

Gerçekten umulmadık bir zafer kazanmıştık. Esirlere, bizden çok daha fazla oldukları halde niçin böyle birkaç saat içinde tarumar olup kaçtıklarını sorduğumuzda bize şu cevâbı verdiler:

"- Bizi siz mağlûp etmediniz!.. Ordunuzun önünde boz bir ata binmiş müthiş bir kumandan vardı. Her kılıç sallayışta bizden yüzlercesini yere seriyordu. O'nunla baş edemedik!.. Çünkü kendisine ne ok ve ne de kılıç işliyordu!.. O şimdi nerededir?! Doğrusu kendisini çok merak ediyoruz!.."

Bunun yüce başbuğumuz Şehzâde **Süleyman Paşa** olduğunda hiç kimsenin şüphesi yoktu!.. Esirle-

rin bu cevabını duyan gaziler, sıcak gözyaşlarını tutamıyor ve yüce kumandanlarının aziz ve temiz ruhuna "**Fâtihâ**"lar gönderiyorlardı!."

Tam **Gâzi Fâzıl Bey** sözlerini bu suretle sona erdirmişti ki, **Sevindik**'in yattığı odadan bir feryad yükseldi:

"- Bırakın beni!.. Boz Atlı Başbuğ'un ardından gideceğim!.."

Bu sözleri duyan misafirler ayağa fırlamış, içlerinden birkaçı ânî bir hareketle açık duran kapıdan içeri dalarak çocuğun yatağı başına koşmuşlardı. **Sevindik,** aynı dalgın ve derin uykusuna devam ediyordu. Demek yine sayıklamıştı. Misafirler birbirlerine bakıştılar. Tekrar sofaya döndüklerinde sedirdeki yerinden kalkmamış olan **Gâzi Fâzıl Bey**'in başını eğmiş tevekkül ve sükûnetle kehribar tespihini çekmekte olduğunu gördüler. İri iri gözyaşı damlaları beyaz ve heybetli sakalının üzerinde yuvarlanıyordu!..

V
TUHAF BİR GÖNÜLLÜ

Filibe Beylik Konağı'nın ağır ve çift kanatlı kapısı önünde nöbet tutan iki türk muhâfızı, içeri girmek isteyen çocuk denecek yaştaki bir askeri sual yağmuruna tutmuşlardı:

"- Yasak!.. Giremezsin!.. İçerde ne işin var?!."

"- Ben Paşa Hazretleri'nin kâtibiyim!.. Herhalde siz beni tanımıyorsunuz!.. Bırakın, gireceğim!.."

"- Hayır, giremezsin!.. Biz seni tanımıyoruz. Ne zamandan beri Paşa Hazretleri'nin kâtipliğini yapıyorsun? Biz buradaki askerlerin hepsini tanırız. Seni hiç görmedik!.."

"- Ben geleli henüz sâdece bir hafta oldu!"

Bu son cevap üzerine muhâfızlar birbirlerinin yüzlerine baktılar. Bu söz, hakikaten doğru olabilirdi. Bu muhâfızların her ikisi de kumandanlık kapısının nöbetini o gün devir almışlardı. Kendilerine burada nöbet sırası ancak on günde bir geliyordu. Fakat içeri girmek isteyen gencin orduda vazife almaya müsâid bir yaş ve vücûd olgunluğuna henüz erişmemiş gözükmesi onların şüphelerini artırıyordu.

Gerçekten de Filibe Kumandanı **İnce Balaban**

Bey'in kâtibi olduğunu söyleyen bu gencin, uzun boyuna rağmen çocuksu bir görünüşü vardı. Yüzüne bakan herkes O'nun henüz askere alınacak bir yaşa gelmediğine kolayca hükmederdi. Bu yüzden muhafızlar da haklı olarak ondan şüphe etmişlerdi. Suallerine devam ettiler:

"- Adın ne senin?"

"- Bana **Uzunca Sevindik** derler."

"- Orduya ne zaman katıldın?"

"- Bir hafta evvel."

Muhâfızlardan birisi elini azına götürerek hayretle:

"- Vay anasını!.. Şu çocuğun ne meziyeti varmış ki, bizim Paşa Hazretleri bunu kendisine kâtip olarak almış!.. Hem de orduya ayak attığı gün!.. Pes doğrusu!.."

Sevindik, bu sözleri duymazlıktan geldi. İçeriye girmek için acele ediyordu. Paşa kendisini çağırtmıştı. Münakaşaya tutuşup da gecikmek istemiyordu. Fakat kendisini bir çocuk olarak gören bu muhâfızları yola getirerek kolayca içeriye giremeyeceğini anlamış ve bir çâre düşünmeye başlamıştı. O anda iyi bir tesadüf eseri olarak içerden çıkmak üzere bulunan Paşa'nın yaveri kapının önünde belirdi. **Sevindik**'i görünce.

"- Nerede kaldın **Sevindik Bey**?.. Paşa Hazretleri seni bekliyor!.. İstanbul'a acele gönderilecek bir yazı var!.. Hadi koş!.." diyerek merdivenlerden inmeye başlayınca kenara çekilmiş ve esas vaziyete geçmiş olan muhâfızlar bir kere daha manâlı manâlı birbirlerine bakıştılar. **Sevindik** de artık onlara herhangi bir şey söylemek ihtiyacını hissetmeksizin aralarından içeriye süzülüverdi.

Muhâfızlardan biri, birçok savaşlara iştirak etmiş olan **Gâzi Ahmed** adında cesur bir askerdi. Diğeri ise Filibe Kumandanı **İnce Balaban Bey**'in adaşıydı. O da birçok savaşlara katılmış ve akıllara durgunluk verecek

derecede cesûrâne başarılar elde etmişti. Bu yüzden O'na "**Deli Balaban**" derlerdi. "Deli" gözünü budaktan sakınmaz, son derecede cesur mânasına kullanılan bir kelimeydi.

Deli Balaban, Paşa'nın kendisi gibi orduda yıllanmış, cesur ve tecrübeli askerler ortada dururken, tüysüz bir çocuğu kendisine kâtip atmasına içerlemişti. Çünkü bir zamanlar o da az çok medreseye devam etmişti. Paşa'nın söyleyeceklerini kendisinin de pekâla kâğıda, geçirebileceğine inanıyordu. Arkadaşına dönerek:

"- Görüyor musun, Gâzi!." dedi. "Bizim adaş, bizler gibi sadakat ve cesareti yıllar yılı denenmiş kimseler dururken tüysüz bir çocuğu daha orduya adımını attığı gün kendine kâtip olarak seçmiş!.. Acaba bu sarı benizli oğlanın ne meziyeti varmış bilmem ki!.. Atalarımız, "Mum dibine ışık vermez!.." diye ne güzel söylemişler!.."

Arkadaşı O'nun bu düşüncelerini beğenmemişti:

"- Yanlış düşünüyorsun!.." dedi. "Bu çocuk Paşa'ya kâtip olmuş, muhâfız olmamış ki!.. Kâtiplerin savaşa katılmadıklarını bilmiyor musun? Bir kâtip kuvvetli olmuş, cılız olmuş ne çıkar?.. Yazı yazmak için kuvvet lâzım değil ki!.."

Deli Balaban:

"- Hadi bu doğru diyelim!.. Fakat daha dün orduya katıldı. Kendisine nasıl güvenilebilmiş. Yazacağı yazılar ordunun bir sır teşkil eden harekâtına âit değil midir?!."

Diğer muhâfız:

"- Eee! Sen de kendi işine bak, birâder!.. Orasını Paşa Hazretleri kendisi bilir!.." diye karşılık verirken biraz önce dışarı çıkmış olan yaver, tekrar içeri girmek üzere merdivenlerde gözüktü. Muhâfızlar, seslerini kesip esas vaziyete geçtiler.

Sevindik'in orduya bir gönüllü olarak katıldığı ilk

günde Filibe gibi ehemmiyetli bir merkezin kumandanına kâtip olabilmesi, hakikaten kolay kolay olabilecek bir şey değildi. Çünkü O'nun henüz ordu ve askerlik hakkında en küçük bir tecrübesi bile yoktu. Üstelik de uzun boyuna rağmen son derecede cılız ve bir çocuk görünüşündeydi. Yaşı da ancak onbeş, onaltı kadardı. Fakat kumandanın O'nu bu vazifeye kabul etmesinin çok mühim bir sebebi vardı. O da şuydu:

İnce Balaban Bey, Türkler'in, kırkar kişilik iki grup halinde sallara binerek Çanakkale Boğazı'ndan Avrupa yakasına ilk olarak geçen seksen kahramanından biriydi. O zaman pek genç olmasına rağmen cesâret ve dirâyeti sâyesinde Şehzâde **Süleyman Paşa**'nın yakınları arasına girmeye muvaffak olabilmişti. Bu cesur ve kahraman kumandan, artık **Sevindik**'in doğduğu Çimeni Kalesi'ne çekilerek ömrünün son günlerini orada tek başına geçiren **Gâzi Fâzıl Bey**'in çok eski bir dostuydu. O'nu son derecede sever ve sayardı.

Sevindik geçirdiği o müthiş kazadan sonra birkaç ay yatakta yatmış, fakat iyi bir bakım ve tedâvi sâyesinde vücûdunda hiçbir ârıza kalmayacak şekilde tamamen iyileşmişti. İyileşir iyileşmez de **Gâzi Fâzıl Bey**'in tavsiyelerine uyarak başka hiçbir şeyle meşgul olmayıp sırf derslerine çalışmış ve bu sûretle altı ay gibi kısa bir müddet zarfında hâfızlığı bitirmişti. Çarşı Câmii'nde tertip edilen bir merasimde Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezbere okuyup bitirmişti.

Ali Usta O'nu medreseye göndererek bir din âlimi olarak yetiştirmeyi arzu etmişti. Fakat **Gâzi Fâzıl Bey**'in "çocukları ana ve babalarının arzu ve heveslerine göre değil, kendi kabiliyetlerine uygun olan mesleklere yönlendirmenin daha doğru olacağını, **Sevindik**'in ise, bir ilim adamı olmaya değil, büyük bir kumandan olmaya daha hevesli ve istidatlı olduğunu" söylemesi üzerine **Sevindik**'in hayatta yürüyeceği meslek yolu belli olmuştu. Çünkü **Ali Usta**, artık kendisiyle samimî

bir dost olduğu bu ihtiyar Gâzi'yi dinlemeyi ve O'nun tavsiyelerine uymayı kolayca kabul etmişti. Bunun üzerine **Sevindik** bir Rum mektebine gönderilerek ana dili gibi Rumca öğrenmek üzere iki sene daha okuturulmuştu. Bunu da **Gâzi Fâzıl Bey** tavsiye eylemişti. O, diyordu ki;

"- Etrafımız tamamen Bizanslılarla çevrili!.. Bizanslıların aslen rum yani grek olmamalarına rağmen Rumca konuştukları malûmdur. "Rum" sözü "Roma" kelimesinden geldiği ve "Bizans" da "Doğu Roma" demek olduğu halde, bizim tarafımızdan -yanlış olarak- Rumca, Yunanca'yı; Rum da Yunanlı'yı ifâde eder olmuştur!..

Her neyse, **Sevindik** inşallah büyük bir kumandan olacaktır. Bir Türk kumandanı, bu zamanda her şeyden önce iyi bir Rumca bilmelidir. Çünkü kaleler, silâh kuvvetinden çok zekâ kuvvetiyle alınabilir. **Sevindik** de böyle bir zamanda her şeyden önce Rumca bilmenin lüzum ve ehemmiyetini hissedecektir!.. Gerçi tercüman kullanabilir!.. Fakat öyle anlar gelir ki, bazı işleri sırf kendisinin yapması gerekli olur!.."

Sevindik, fikirlerine son derecede güvendiği **Gâzi Fâzıl Bey**'in bu tavsiyesine uyarak bir rum mektebine devam edip Rumlar'ın dil, din ve an'anelerini hâlis bir rum kadar mükemmel öğrenmişti.

Bu tahsil de tamamlanınca **Gâzi Fâzıl Bey**, eline bir mektup vererek O'nu, hiçbir ricasını kırmayacağından emin bulunduğu Filibe Kumandanı **İnce Balaban Bey**'e göndermişti. Bu mektupta **Sevindik**'in sıska vücuduna veya tüysüz yüzüne aldanılarak çocuk sanılmaması, her ne kadar yaşı küçükse de ilerde büyük bir kumandan olabilmek için her türlü vasıfları hâiz bulunduğu, bu sebeple karargâhta alıkonularak kumandanlar arasında bulundurulup onların tecrübelerinden istifâde ettirilmesi **İnce Balaban Bey**'den rica edilmekte ve her türlü te'minat verilmekteydi. Mektubun

sonunda da **Sevindik**'in ana dili gibi Rumca bildiği, yakalanacak esirlerin soruşturmalarında kendisinden istifâde olunabileceği ilâve edilmekteydi.

Bu mektubu kendisine gönderen **Gâzi Fâzıl Bey** gibi çok sevip saydığı bir kimse olmasa, **İnce Balaban Bey** de **Sevindik**'e hiç şüphesiz bir çocuk nazarıyla bakacaktı. Fakat o koca Gâzi böylesine methedince, **İnce Balaban Bey**, "Bu çocuk denecek yaştaki gençte mutlaka üstün bir kabiliyet olduğuna, inanmak mecbûriyetindeydi. Çünkü **Gâzi Fâzıl Bey**'in O'nu yakînen tanımasa böylesine hararetle kendisine tavsiye etmeyeceğini düşünmüştü.

İnce Balaban Bey, eski bir silâh arkadaşı tarafından kendisine hitâben yazılmış olan bu tavsiye mektubunu okuyup bitirince, karşısında O'nun cevabını beklemekte olan **Sevindik**'i tepeden tırnağa süzmüş ve sonra da derin bir düşünceye dalmıştı. Bu sıska vücudlu, çelimsiz ve çocuksu görünüşlü gence nasıl bir vazife vermenin uygun olacağını düşündüğü muhakkaktı. O, böyle düşünmekteyken yaveri içeri girerek:

"- Paşa Hazretleri!.." demişti. "Kâtip efendi, dün kendisine verdiğimiz mektubu hâlâ tercüme edememiş!.. Pek bu işin içinden çıkabilecek gibi gözükmüyor. Acaba ne emir buyurursunuz?!" deyince başını kaldırarak düşünceli düşünceli yaverine bakan **İnce Balaban Bey**, birden elinde tuttuğu mektubun son satırlarını hatırladı. O'na bir daha göz attı. Evet doğru hatırlamıştı. Orada o anda zihninden, kendisine uygun bir iş aramakta bulunduğu karşısındaki gencin ana dili gibi Rumca bildiği yazılıydı. Bunun üzerine **Sevindik**'e dönerek:

"- Siz Rumca da biliyormuşsunuz, öyle mi?!" diye sormuştu.

Sevindik, kendinden emin bir tarzda:

"- Evet Paşa Hazretleri!.. Tam iki yıl Rumca tahsil

ettim!" diye cevap verince Paşa'nın yüzünde açıkça bir memnûniyet ifâdesi belirmiş ve yaverine dönerek:

"- Bu efendiyi al, tercüme odasına götür! Sofya Tekfuru'na yazılan mektubu kendisine ver!.. Rumca'ya tercüme etsin. Bakalım nasıl yapacak!.. Becerebilirse, o kâtibi kıt'asındaki eski vazifesine gönderir, bunu O'nun yerine alıkoruz!" demişti.

Yaver selâm vermiş ve **Sevindik** arkasında olduğu halde oradan çıkmış ve tercüme odasına gelmişti.

Tercüme odasına vardıklarında orada bir masa üzerinde dağınık bir yığın kâğıtlara bir şeyler yazıp çizmeye çalışan kâtip efendi, ayağa kalkıp yaveri selâmlamıştı. Yaver, O'nun selâmına karşılık verip oturmasını söyledikten sonra:

"- Şu mektubun aslını ver bize bakalım!" demiş ve sonra da kâtibin uzattığı, yuvarlak rulo halinde kıvrılmış kâğıdı açıp **Sevindik**'e göstererek:

"- İşte mektup bu!.. Al şunu da güzel bir şekilde tercüme et bakalım!.." demişti.

O anda **Sevindik**'in içinde, birbiriyle çarpışan iki his ve düşünce belirmişti. Orduya, bir masa başında oturmak için katılmamıştı. Bir savaşçı olmak, kale bedenlerine tırmanmak ve düşman askerlerine saldırmak istiyordu. Acaba bu tercüme işini beceremeyeceğini söyleyerek özür dileseydi daha doğru olmaz mıydı?!. Rumca'yı, sadece her Türk kumandanı iyi Rumca bilmelidir dendiği için öğrenmişti.

Diğer taraftan da bu vazife, O'nun dâima büyük kumandanların yakınında bulunmasına ve bu sûretle savaş plânları hakkında bilgi ve görgü sahibi olmasını mümkün kılabilecekti. Bunu düşünen **Sevindik**, hiç olmazsa bir müddet için bu vazifede bulunmayı doğru bulmuş ve işe başlamıştı.

Aradan ancak yarım saat kadar bir vakit geçmişti ki, **İnce Balaban Bey**'in huzuruna çıkarak elinde tuttuğu bir kâğıdı uzatmış ve:

"- Buyurunuz Paşa Hazretleri!.." demişti.

Kumandan, bunun, iki gündür bitirilemeyen mektubun Rumca tercümesi olabileceğine ihtimal vermediğinden kendisine uzatılan kâğıdı alırken:

"- Bu nedir?!" diye sormuştu.

Sevindik gururla:

"- Yazdığınız mektubun Rumca'ya tercümesi, efendim!.." diye cevab vermişti.

Kumandan duyduklarına âdeta inanamamıştı. Fakat elindeki kâğıda şöyle bir göz atınca bunun gayet muntazam yazılmış, üzerinde silik ve çizikler bulunmayan Rumca bir mektup olduğunu hayretle görmüştü. İşte o andan itibaren **Sevindik**, Filibe Kumandanı **İnce Balaban Bey**'in bütün yazışmalarından haberdar olan ve O'nun Bizans tekfurlarına yazdığı mektupları tercüme eden bir sır kâtibi olmuştu.

Sevindik'in tercüme odasında vazifeye başladığından beri, iki ay kadar bir zaman geçmişti. Başta **İnce Balaban Bey** olmak üzere bütün âmirleri kendisinden son derecede memnundular. Verilen işi en mükemmel şekilde yapıyor ve zamanında teslim ediyordu.

Tercüme odasına ciddî bir resmî dâire havası kazandırmıştı. Eski tercümanın kıt'asına geri gönderilmesine mâni olmuş ve O'nu yanında bir yardımcı olarak alıkoymuştu. Tercümesi yapılacak metni eline alıyor ve hiçbir müsvedde yapmak lüzumunu hissetmeden onu kolayca Rumca'ya çeviriyordu. Bunun için bir taraftan Türkçesi'ni okuyor, diğer taraftan da okuduklarını sür'atle Rumca'ya çevirerek yardımcısına yazdırıyordu.

Sevindik'in yardımcısı **Şâkir** adında bir Anadolu çocuğuydu. Rumca'yı mektepde değil, Rum komşularından ağızdan kapma sûretiyle öğrenmişti. Bu yüzden, resmî yazışmalarda kullanılan tâbirlerin çoğundan hiçbir şey anlamıyordu. Bununla beraber son

derecede ahlâklı, zeki ve intizamlı bir genç olan **Şâkir Efendi**'nin inci gibi düzgün ve muntazam bir yazısı yardı. **Sevindik**, O'na çok kısa bir zamanda ısınmıştı. Kardeş gibi anlaşıyorlardı.

İleride mutlaka büyük bir kumandan olarak düşmanla savaşmayı, aklından çıkarmayan **Sevindik**, O'nu, kendisi ayrıldığı zaman bu hizmeti hakkıyle görebilecek şekilde yetiştirmeye canla başla çalışıyordu.

Tercüme odasının bir hayli işi vardı. Çünkü; Filibe, Avrupa kıt'asında ileri harekâta devam eden Türk Ordularının çok mühim bir karargâhı idi.

Şehzâde **Süleyman Paşa**'nın fecî bir kaza sonunda şehîd olmasının verdiği ızdıraba dayanamayan İkinci Pâdişâh **Orhan Gâzi**, çok kısa bir müddet sonra hayata gözlerini yummuştu. Sağlığında, kendisinden sonra yerine geçecek bir kimse olarak büyük oğlu **Süleyman Paşa**'yı düşünmüştü. Bu sebeple O'nu başkumandan yaptığı halde küçük oğlu Şehzâde **Murad**'ı valilik gibi geri hizmetlerde tutmuştu. Fakat **Süleyman Paşa**'nın umulmadık bir zamanda vefatı ve O'nun arkasından da **Orhan Gâzi**'nin hayata gözlerini yummaası, devletin başına hiçbir savaş tecrübesi bulunmayan Şehzâde **Murad**'ın **"I. Sultan Murad"** unvanı ile geçmesini zaruri kılmıştı.

Sultan Murad, tecrübesizliğine rağmen çok kısa bir zamanda babasının oğlu olduğunu göstermiş ve ağabeysi, **Süleyman Paşa**'nın Avrupa kıt'asında giriştiği fetihleri daha büyük bir sür'at ve kudretle devam ettirebilmişti.

Gerçekten O'nun tahta çıkışından çok az bir müddet sonra Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki sınırları, doğuda "İstanbul" surlarından, batıda bugünkü Yugoslavya'da bulunan "Manastır"a, kuzeyde ise "Niş Şehri"ni içine alarak bugünkü Romanya dolaylarına dayanmıştı.

Sınır boyları ekserisi Bizans'a tâbi olan Sırp, Bul-

gar ve Macar kale ve şehirleriyle doluydu. Bunlarla icâb eden yazışmalar, tâ Bizans hâkimiyetinden kalma bir alışkanlıkla Rumca yapılmaktaydı. Bu yüzden **Sevindik**'in masasının üzeri her gün yeni yeni tercüme edilecek evrakla dolup boşalıyordu. Bunlar, bazıları Rumca'dan Türkçe'ye bâzıları ise, Türkçe'den Rumca'ya tercümesi istenen resmî evraktı.

Sevindik, bir gün yine yardımcısı **Şâkir Efendi**'yi karşısına oturtarak tercümeye başlamak üzereydi. Eline aldığı bir kâğıt O'nun derin bir düşünceye dalmasına sebep olmuş ve yardımcısının, O'nun söyleyeceği tercümeyi yazmak için acele ettiğini, âdeta unutmuştu. **Sevindik**, elindeki kâğıdı tekrar tekrar okuyor ve arada bir gözlerini tavana dikip dalgın dalgın düşünüyor, sonra da tekrar okumaya başlıyordu.

Nihayet sabrı tükenen **Şâkir Efendi**:

"- Yazmayacak mıyız beyim?!. Bu kâğıtta sizi bu kadar düşündürecek ne var? Güç bir tercüme mi yoksa?" diye sorunca **Sevindik**, zihnini işgal eden karışık düşüncelerden sıyrılarak yardımcısına:

"- Yaz!.. Başlıyoruz!.." diyebilmişti.

Sevindik'in elinde tuttuğu kâğıt tercüme edilmesi gereken bir evrak değildi. Bu, **İnce Balaban Bey** tarafından sadrıazama yazılmış olan bir mektuptu. Tercüme odasına temize çekilmesi için gönderilmişti.

Bundan anlaşıldığına göre sadrıazam daha önce göndermiş, bulunduğu bir mektupla **İnce Balaban Bey**'den Sofya Kalesi'nin fethi için gerekli hazırlıklara girişmesini ve bu hususta etrafa hiçbir haber sızdırmamasını istemiş bulunuyordu.

İnce Balaban Bey, sadrıazama hitâben yazdığı ve temize çekilmek üzere tercüme odasına gönderdiği cevabında, Sofya Kalesi'nin surlarının çok sağlam ve dayanıklı olduğunu, kale dâhilinde ise burasının fethini imkânsız kılacak sayıda Bulgar askerinin mevcud bulunduğunu söylüyor ve bu kalenin alınmasının güç-

lüğünü anlatarak, eğer Sofya Kalesi üzerine yürümesi kendisine kat'î olarak emrediliyorsa bunun açıkça belirtilmesini, zira böylesine dayanıklı bir kaleyi almak için girişeceği bir harekât sonunda pek çok Türk askerinin şehîd olacağına muhakkak nazarıyla bakılması gerektiğini ve açıkça emredilmedikçe bu mes'ûliyeti üzerine alamayacağını bildiriyordu.

Fakat **İnce Balaban Bey**'in sadrıazama yazdığı bu mektubun sonunda **Sevindik**'in zihnini karıştıran ve O'nun birtakım hayallere dalmasına sebep olan bir nokta vardı. Şöyle ki:

İnce Balaban Bey, Sadrazam'a Sofya Kalesi'nin alınması için daha önce **Lala Şahin Paşa** kumandasında yapılan kuşatmayı hatırlattıktan sonra diyordu ki:

"- Kanaatimce Sofya Kalesi'nin bizim tarafımızdan silâh ve asker üstünlüğüne dayanılarak fethi son derecede güçtür. Böyle bir işe giriştiğimiz takdirde iyi yetişmiş pek çok kahraman askerlerimizin o kalenin sağlam surları önünde şehîd olacağı muhakkaktır. Kalede çok mükemmel bir asker olan bir kumandan vardır. Askerî bakımdan tehlikeli bir düşman olan bu kumandanın son derecede istifade edebileceğimiz bir zaafı olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Bu da şudur:

Kendisi şâhinle ava çıkmaya pek meraklıdır, birçok şâhin besler ve onları terbiye eder. Bunlarla sık sık ava çıkar. Zaman zaman da kovaladığı avların arkasına düşerek kalesinden bir hayli uzaklaşır. Birkaç kere bu şekilde bize âid olan sınır köylerine kadar geldiği haber alınmıştır. O'nu bu zaafından istifâde ederek ortadan kaldırmak mümkün olduğu takdirde kaledeki Bulgar askerlerinin, böyle bir kumandandan mahrum kalınca uzun zaman mukavemet edemeyecekleri kanaatindeyim. Çünkü edindiğimiz bilgilere göre kalede O'nun yerini doldurabilecek bir ikinci kumandan yoktur!.."

Şâhin terbiye etmeyi ve şâhinle ava çıkmayı tâ

Çimeni Kalesi'ndeki çocukluk yıllarında **Gâzi Fâzıl Bey**'den mükemmel bir sûrette öğrenmiş bulunan **Sevindik** bu satırları okuyunca nasıl olur da derin derin hayallere dalmazdı. Şimdiye kadar düşünüp arzu ettiği hep böyle hiç kimsenin göze alamayacağı bir işi görerek büyük bir başarı elde etmek değil miydi?! İçinden:

"- Galiba beklediğim fırsat umduğumdan da daha çabuk karşıma çıkacak" diye düşünen **Sevindik**, yardımcısına hiçbir şey hissettirmeden katî bir karara varmıştı. Acaba bu karar neydi? **Sevindik**'in bundan hiç kimseye bahsetmeye niyeti yoktu.

O gün geç vakte kadar ve daha hızlı olarak çalışıp elindeki bütün işleri bitirmişti. **İnce Balaban Bey, Sevindik**'in önüne koyduğu yığınla hazır evrakı görünce bu çalışkan kâtibini pek çok takdir etmiş ve sırtını sıvazlayarak O'na hayır dualar etmişti. Fakat ertesi gün akşama kadar dâireye gelmeyen **Sevindik**'i her tarafta da aratmış ve bulamamış olan **İnce Balaban Bey**, bu çalışkan sır kâtibinin bir gün içinde sır olup ortadan kaybolması karşısında hayret ve endişeye kapılmıştı, önce O'nun başına bir kaza gelmiş olabileceğini düşünerek bir hayli kederlenmişti. Ancak günler geçip de **Sevindik**'ten hiçbir haber çıkmadığını görünce O'nun ordudan firar etmiş bulunduğuna hükmetmekten başka bir çare kalmamıştı. Amma böyle zeki, çalışkan ve âmirleri tarafından son derecede sevilen bir gönüllü askerin niçin firar ettiğine bir türlü akıl ve sır erdirememişti. Üstelik **Gâzi Fâzıl Bey** gibi eski ve tecrübeli bir kumandan da O'nun son derecede güvenilebilecek kabiliyetli bir genç olduğunu bildirmemiş miydi!..

Bu muammayı bir türlü çözemeyen **İnce Balaban Bey, Sevindik**'in her bahsi geçtiği anda artık kır düşmeye başlamış sakallarını sıvazlayarak O'nun için:

"- Doğrusu pek tuhaf bir gönüllüydü!." diye söyleniyordu.

VI
GÂZİ ŞAHİN

Akşam karanlıkları bastırmak üzereydi. Sofya Kalesi'ne doğru elinde şâhini olduğu halde dört nala at koşturan bir avcıyı kale muhafızları güçlükle durdurmuşlar ve sual yağmuruna tutmuşlardı.

"- Dur!.. Kimsin sen? Kale bedenlerine kadar nasıl sokulabildin?"

"- Ben bir avcıyım. Kalenizi görmedim bile... Durdurmasanız belki de surlara çarpacaktım."

"- Ne avcısı?! Böyle dört nala ne kovalıyordun?"

"- Yaban ördeği... O'nu görmediniz mi?"

"- Hayır, biz böyle bir şey görmedik!"

Avcı yoluna devam etmek istiyormuş gibi bir hareket yaptı. Fakat atının yularını eline geçiren muhâfızlar, O'nun ilerlemesine engel olarak:

"- Dur bakalım! Bu akşam vakti kalemizin civârına bu kadar yaklaşan bir insan tekin olmasa gerek!.. Kimsin, nesin, hele bir anlayalım bakalım!.." dediler.

Avcı saf bir köylü tavrıyle:

"- Ha, sahi burası ne kalesi?!" diye sorunca, muhafızlardan birisi:

"- Ne kalesi olacak, Sofya Kalesi!.." dedi.

Avcı:

"- Vay anasına!.. Köyümden bu kadar uzaklaşmışım demek ha!.. Hiç farkına bile varmadım!.." diyerek saf bir köylü tavriyle muhafızlara bön bön baktı. Muhâfızlar, O'nun hakikaten yolunu şaşırmış bir avcı olduğuna inanmak istemiyorlardı. İçlerinden birisi:

"- Sen nerelisin?" diye sordu.

"- Tatar Pazarcığı köylerindenim." dedi ve sonra ilâve etti:

"- Farkına varmadan köyümden çok uzaklaşmışım. Benden size bir zarar gelmez. Gidecek çok yolum var, bırakın beni!.."

Hakikâtte ise muhâfızların kendisini serbest bırakmalarını değil de yakalayıp kaleye götürmelerini yürekten arzu ediyordu. Fakat bunu belli etmemeye ve aksine olarak onların ellerinden kurtulmak istiyormuş gibi görünmeye çalışıyordu. Çünkü gayet iyi biliyordu ki; böyle yaparsa kendisinden şüphe edecekler ve O'nu yakalayıp kale kumandanının huzûruna götüreceklerdi. Bu yüzden onlara kendisini serbest bırakmaları için bir hayli dil döktü. Muhâfızlar, bastırmakta olan karanlık sebebiyle O'nun tüysüz yüzünü göremiyorlardı. İhtimal boyuna bosuna bakarak karşılarında büyük bir adam var zannediyorlardı. Eğer yüzünü görselerdi.

"- Âa!. Bu bir çocukmuş!.." diyerek O'nu serbest bırakacakları muhakkaktı.

Muhâfızların elinden kurtulmak için yalvarıp yakarması üzerinde toplanan şüpheleri bir kat daha ar-

tırmıştı. İçlerinden birisi:

"- Bu belki de Türkler'in bir casusudur. O'nu kumandanımızın huzûruna çıkarmalıyız!" diyerek arkadaşlarına bir teklifte bulundu.

Avcı, kıyâfeti itibariyle bir Türk görünüşündeydi. Bu sebeble muhâfızlar O'nunla Türkçe konuşmuşlardı. Çünkü Hıristiyanlar, Türklerle sınırdaş olan kalelerde Türkçe bilen muhâfızlar kullanırlardı. Fakat içlerinden birisinin arkadaşlarına yaptığı bu teklif Rumca söylendiği halde, avcı bunu anlamazlıktan gelmeyerek:

"- Hayır Efendi!.. Yanlış düşünüyorsun. Ben de senin gibi bir Türk düşmanıyım!.. Onlar sana belki bir şey yapmamışlardır. Fakat benim babamı kestiler." diye açık bir Rumca ile karşılık verince kendisini yakalayanların merak ve alâkaları bir kat daha arttı. Muhâfızlardan bir diğeri:

"- Peki öyleyse bu kıyâfetin ne?" diye sordu.

Avcı:

"- Bizim köyümüz çoktan Türklerin eline geçti. Beni onlar büyüttüler." diye karşılık verdi ve kendisini serbest bırakmaları için tekrar yalvarmaya başladı. Muhâfızlar neredeyse iknâ olmuşlar ve O'nu bırakacaklardı. Fakat içlerinden birisi:

"- Söyledikleri doğru bile olsa, O'nu kumandanımıza götürmeliyiz!.. Bakın bizim kadar mükemmel Rumca konuşuyor. Eğer bir Türk casusu değilse belki kumandanımız O'nu Türklere karşı kullanmayı düşünebilir..." dedi.

Bu fikir ötekilere de doğru göründü. Artık avcının yalvarıp yakarmasına aldırış etmeyerek O'nu kale kumandanına götürdüler.

Sofya Kalesi'nin kumandanına, kale burçlarına çok yakın bir mesafede avcı olduğunu ve buraya akşam karanlığında farketmediği için yanlışlıkla sokulduğunu söyleyen, kıyâfetiyle Türk, konuşmasıyla ise

Rum olduğunu zannettikleri bir yabancıyı yakalayıp getirdikleri zaman, O, sarayının kuşhanesinde şâhinleriyle meşgul bulunuyordu. Kendisine verilen bu habere önce fazla bir alâka duymamıştı. Neredeyse:

"- Atın O'nu zindana!.. Sonra meşgul olurum..." diyecekti.

Sonra birden aklına bir şey gelmiş gibi:

"- Avcı olduğunu söyleyen biri mi dediniz?!" diye sordu.

"- Evet!" cevabını alınca:

"- Getirin bakalım!" dedi.

Az sonra huzuruna çıkarılan yabancıyı tepeden tırnağa kadar süzen kale kumandanı gülmemek için kendisini zor tutmuştu. Karşısında uzun boyu ile insanı yanıltan tüysüz yüzlü adetâ bir çocuk vardı. Neredeyse:

"- Bırakın bu çocuğu gitsin!" diyecekti. Fakat gözü birden karşısındaki gencin elinde tutmakta olduğu şâhine ilişti. Bu şâhinin uzun ve kıvrık gagası, yırtıcı bakışları, büyük parmaklı ve uzun tırnaklı pençeleriyle son derecede avcı bir hayvan olduğu belli oluyordu. Şâhinle avcılığa düşkün olan kale kumandanı elindeki şâhine duyduğu alâka yüzünden bu yabancıya sualler sormaya başladı:

"- Kimsin sen!"

"- Tatar Pazarcığı köylülerindenim."

"- Adın nedir?"

"- Türkler **Uzunca Sevindik** derler."

"- Niçin Türkler böyle derler diyorsun?"

"- Ben aslen Türk değilim de ondan..."

"- Peki bu kıyâfetin nedir?"

"- Bizim köy çoktan Türkler'in eline geçti. Beni onlar büyüttüler."

"- Senin baban yok mu?"

"- Hayır! O'nu köyümüz Türkler'in eline geçerken

öldürmüşler."

"- Bunu sana kim söyledi?"

"- Anam. Ben o zaman üç yaşındaymışım."

"- Anan sağ mı?"

"- Sizlere ömür, geçen yıl vefat etti."

"- Madem seni Türkler büyüttü, Rumcayı nasıl öğrendin?"

"- Bizim evde Rumca konuşulurdu."

"- İslâm dinine girdin mi?"

"- Zâhirde mecburen!.. Fakat içten eski dinime bağlıyım. Anam bana gizliden gizliye Hıristiyanlığın bütün esaslarını en iyi şekilde öğretmişti."

"- Bu **Sevindik** adını almadan önce sana ne isim koymuşlardı?"

"- O zaman adım **Dimitri**'ymiş."

"- Şâhin terbiyesinden anlar mısın?"

"- Çok iyi anlarım."

"- Bunu sana kim öğretti?"

"- Anam."

"- Anan bunu nereden öğrenmişti?."

"- Babam şâhinle ava çıkmayı çok severmiş. Cins cins şahinler yetiştirir ve onları terbiye edermiş. Anam da bu işi ondan görerek öğrenmiş. Babamın mesleği diye bunu bana daha çok küçük yaşlardayken öğretti."

"- Peki kalemizin niçin bu kadar yakınlarına sokuldun?"

"- Bir yaban ördeği kovalıyordum. Avın arkasından koşarken köyümden bu kadar uzaklaştığımı ve havanın karardığını farketmemişim."

Genç avcı gayet ciddî ve inandırıcı konuşuyordu. Kale kumandanının üzerinde çok iyi bir tesir bırakmıştı. Muhakkak ki; O'ndan nasıl faydalanabileceğine dâir bir plân kuruyordu. Bunu farketmekte güçlük çekmeyen **Sevindik**, memnuniyetini belli etmemeye çalışıyordu.

Nihayet bir karara varmış olan kumandan kendisine:

"- Tekrar **Dimitri** olmak ve yanımızda kalarak bize hizmet etmek ister misin?" diye sorunca, şaşırmış ve heyecanlanmış görünmeye çalışarak:

"- Tekrar **Dimitri** olmak diye bir şey yok kumandanım. Ben zaten içimden **Dimitri**'yim. Fakat okumamış ve görgüsüz bir köylü çocuğu size ne gibi bir hizmette bulunabilir ki!.." dedi.

Kumandan:

"- Meselâ mükemmel bir şâhin terbiyecisi olabilir, bize bu sûretle hizmet edebilirsin." deyince **Sevindik,** kumandanın bulunduğu odadaki şâhinleri ilk defa farkediyormuş gibi gözlerini alık alık etrafta gezdirdikten sonra:

"- Bilmem ki; acaba yapabilir miyim?" dedi.

Kumandan kendisine yaklaştı ve omuzuna vurarak:

"- Yaparsın, yaparsın!.. Hele bir deneyelim!.." diyerek O'na cesaret vermek lüzumunu hissetti.

Sevindik:

"- Kabul ettim!.." der gibi bir köylü çocuğu mahcûbiyetiyle başını önüne eğdi.

Sofya Kalesi kumandanı son derecede cesur ve zeki bir insandı. **Sevindik**'i denemeden, O'nun yanında kalenin askerî sırlarına dâir herhangi bir şey konuşulmasına müsaade etmiyordu. Bunu kısa zamanda farkeden **Sevindik** bir çâre düşünmeye başlamıştı. Kaleye geleli bir aydan fazla olmuştu. Henüz işe yarar hiçbir bilgi elde edememişti.

Nihayet kumandanın kendisine olan güvenini artırmak için bir plân kurdu. Bir gün O'nun huzuruna çıkarak:

"- Kumandanım!" dedi. "Biliyorsunuz ki; ben Türkçe'yi de ana dilim gibi konuşabilirim. Türkler'in arasında büyüdüm. İslâmiyeti ve Türkler'in âdetleri-

ne de tam bir türk gibi vâkıfım. İsterseniz tekrar bir türk kıyâfetine girerek, elime şâhinimi alıp avlanmak bahanesiyle Türk köylerine doğru sokulayım, bakalım bize karşı bir askerî hazırlıkları var mı? Varsa kuvvetleri ne kadardır ve nerelerde bulunmaktadırlar!.." diye bir teklifte bulundu.

Kumandan, bu fikri çok beğendi. Zaten O da **Sevindik**'i çoktan beri herhangi bir şekilde denemek ve güvenilir bir insan olup olmadığını anlamak istiyordu:

"- Aferin **Dimitri**. Çok iyi düşünmüşsün hakikaten Türkler senden hiçbir sûrette şüphelenemezler..." dedi.

Ertesi gün bu kaleye ilk geldiği gece çıkardığı elbiseleri tekrar giyinen **Sevindik**, şahinini eline alıp bir ata atlayarak Sofya Kalesi'nden, Türk topraklarına doğru uzaklaştı.

Birkaç gün sonra dönüp gelerek kale kumandanına, Türkleri şüphelendirmeden aralarına nasıl girdiğini ve onların askerî durumlarıyle savaş hazırlıkları hakkında güya toplayabildiği bilgileri bir bir anlattı. Bu hareket kale kumandanının tam mânâsiyle güvenini kazanmasını sağlamıştı. Halbuki O'nun Türklerin askerî durumları hakkında verdiği bilgilerin hemen hepsi de eksik ve yanlıştı. Fakat kale kumandanının elinde bu bilgileri kontrol ederek yanlışını doğrusundan ayırmak imkânı yoktu. Çünkü düşman için, Türkler aleyhine, onların idâresi altında yaşayan Hıristiyanlardan bile casus bulmak mümkün olmuyordu. Türk idâresinin sağladığı üstün adalet, ondan istifade eden Hıristiyanlar'ı Türkler'e en az, türk ve müslüman olanlar kadar bağlıyordu.

Sevindik, kale kumandanının güvenini tam mânâsiyle kazanmak için, bu iki yüzlü casusluk oyununu birkaç kere daha tekrarladı. Bu sûretle aradan

sadece birkaç ay geçince kale kumandanının kuşçubaşılığından adetâ O'nun sır arkadaşlığına yükselmiş bulunuyordu. O derecede ki; kumandan bâzı akşamlar O'nu evine bile götürüyor ve âilesi ile birlikte onunla yemek sofrasına oturuyordu. **Sevindik**, bir müslüman için çok yakışıksız bulunan bu durumu kendisinin bir hıristiyan olarak tanıttığı için mecbûren kabul ediyordu. Çünkü Hıristiyanlar'da, Müslümanlar'daki gibi kadınlarını yabancı erkeklerden sakınmak âdeti yoktu.

Bu ziyaretler gün geçtikçe sıklaşmış ve **Sevindik**, bu sûretle âdeta kale kumandanının ev halkından biri haline gelmişti.

Gündüz dâirede bitirilemeyen resmî konuşmalara ekseriya evde yemekten sonra devam olunuyordu. Söz resmî konuşmalara gelince kumandanın karısı ve kızı sıkılarak odayı terkediyorlardı.

Sevindik, kale kumandanının bütün sır ve düşüncelerini öğrenmek gayesini takip ettiği halde bazan elinde olmayarak bu konuşmaları açıldığı anda kapatmaya çalışıyordu. Çünkü sohbet resmî işlere dökülünce kumandanın genç ve güzel kızının kalkıp kendi odasına çekileceğini biliyordu. Bu eve gelip gittikçe farkında olmadan gönlünü O'na kaptırmıştı.

Kale kumandanının bir melek kadar güzel ve kibar olan kızı **Eleni**, **Sevindik**'in kendisine duyduğu bu alâkayı çoktan hissetmişti. Fakat her nedense O'na bir türlü yüz vermiyordu. Hâlbuki **Sevindik** kısa zamanda kalede O'nun babasından sonra en çok sevilen ve geleceği en parlak olarak görünen bir gençti. Böyle olduğu halde acaba **Eleni**, neden O'nun saf ve temiz âşkına bir karşılık vermek lüzumunu hissetmiyordu? Acaba bir sevdiği mi vardı? **Sevindik**, asıl vazifeleri arasında vakit bulmaya çalışarak bu hususu da araştırmış, fakat herhangi bir ip ucu elde edememişti.

Nihayet **Eleni**'yi yalnız yakaladığı bir sırada O'na

açılmış, fakat hiçbir karşılık görmemişti. **Eleni** sadece tatlı bir tebessümle gülerek O'nun bütün suallerini cevapsız bırakmıştı.

Sevindik, kale kumandanının güvenini tam mânasiyle kazandıktan sonra O'nunla kale civarında şâhinle ava çıkmaya başlamıştı. İlk zamanlarda bu sürek avlarına kalenin ileri gelen bâzı kimseleri de katılıyordu. Sonraları yavaş yavaş avlanmaya kumandanla ikisi yalnız çıkmaya başlamışlardı. Öyle ya nasıl olsa kale civarından fazlaca uzaklaşmıyorlardı. Yine avlanmaya yalnız olarak çıktıkları bir gün kaleden bir hayli uzaklaşmışlardı ki; önlerine aniden bir yaban kazı çıktı. **Sevindik** önden gidiyordu. Bir ara avına o kadar yaklaşmıştı ki; şâhinini koyuverse mutlaka avını yakalayacaktı. Fakat o şâhinini sıkı sıkıya tutuyor ve avının Türk mıntıkasına doğru kaçması için duâ ediyordu.

Yıldırım sür'atiyle koşan atı yaban kazına neredeyse ulaşabilecek derecede yaklaşınca atının ayağı sürçmüş gibi duraklıyor veyahud da kendisine yetişmekte güçlük çeken kale kumandanını bekliyormuş gibi yapıyordu. Hattâ birkaç kere avına o derecede yaklaşmıştı ki ipini sıkı sıkıya tutarak bırakmadığı şahini onun elini gagalayarak kanatmıştı. Heyecana kapılan kale kumandanı ne Sofya'dan alabildiğine uzaklaşmış bulunduğunu ve ne de **Sevindik**'in bu hilelerini farkedebiliyordu. Nihayet akşam karanlığı bastırmak üzereyken aklı başına gelen kale kumandanı:

"- Hey **Dimitri**! Artık dönelim!.. Kaleden çok uzaklaştık, hem de hava kararmaya başladı..." diye bağırdı.

Bu sırada Tatar Pazarcığı yakınında bir köye gelmiş bulunuyorlardı. Uzaktan köyün minaresi gözüküyordu. **Sevindik** atını durdurdu ve kumandanı bekledi. O yanına gelince:

"- Hakikaten doğru söylüyorsunuz kumandanım,

Farketmeden kalemizden pek çok uzaklaşmışız. Sizi bilmem amma benim karnım çok acıktı. Mâalesef yanımıza da yiyecek bir şey de almamışız. Baksanıza karşı köyde bir minare gözüküyor. Demek ki, Türklerin mıntıkasına girmişiz, isterseniz siz burada birazcık bekleyiniz. Ben şu köyden yiyecek bir şeyler alıp geleyim. Önce güzelce karnımızı doyuralım. Nasıl olsa ben iyi Türkçe biliyorum. Türklerle kolayca anlaşabilirim. Kalemize dönmek için daha saatlerce at sürmemiz gerekecek. Hem atlarımız da biraz dinlenmiş olur" dedi.

Sevindik'in yerinde sözlerine kale kumandanı ne diyebilirdi. Hakikaten O da, son derecede acıkmıştı. Üstelik her ikisinin atları çok yorgun düşmüştü. Bu atlarla biraz dinlenmedikçe geriye dönüp Sofya Kalesi'ne ulaşmaları imkânsızdı. Bu sebeple:

"- Pekâlâ! Doğru söylüyorsun öyle yapalım!.." dedi. Burası ormanlık bir yerdi. Atından inip O'nu bir ağaca bağlayan Sofya Kalesi kumandanı beklemeye koyuldu. **Sevindik** ise minaresi gözüken köye doğru atını mahmuzladı.

Köye bir hayli yaklaşmıştı ki; alaca karanlıkta bulunduğu yerden biraz ileride bir su sesi ile birtakım konuşmalar işitti. Hem atını sulamak ve hem de kendisi biraz su içmek için o tarafa yollandı. Sesler bir vadinin derinliğinden geliyordu. Karanlık bastırmak üzere olduğundan suyun başındakiler birer karaltı halinde görülüyor ve iyice farkedilemiyordu. Suyun başında iki Türk neferi vardı. Onlarda atlarını suluyorlardı. **Sevindik**:

"- Selâmünaleyküm beyler!" dedi.

Bu selâmı alan Türk neferleri kendilerine doğru iyice yaklaşmış olan bu yabancının Rumlara benzeyen kıyafetiyle pürüzsüz Türkçe selâm verişi arasındaki tezadı farkederek, dikkat kesildiler.

Neferlerden biri:

"- Buyurun bizim işimiz bitti. Siz de galiba atınıza su vereceksiniz." dedi.

Sevindik, atını yularından tutup suyun önündeki yalağa doğru çekerken:

"- Evet zavallı çok susadı. İyi ki bu pınara rastladım. Hoş benim susuzluğum da onunkinden az değil ya..." dedi.

Askerler bu pürüzsüz Türkçe konuşma karşısında daha da çok hayrete kapılmışlardı. İçlerinden birisi **Sevindik**'e biraz daha yaklaşarak:

"- Sen kimsin arkadaş?" dedi. Fakat demesiyle birlikte:

"- Aaa!. **Uzunca Sevindik**!.. Sen değil misin?.." diye feryadı basması bir oldu.

Sevindik de Onu tanımıştı. Bu **Deli Balaban**'dı. Arkadaşına:

"- **Uzunca Sevindik**'i hatırlıyor musun?"

"- Gâzi!.." diye bağırdı.

O da yaklaşmış, **Sevindik**'e dikkatli dikkatli bakıyordu. Tabiî Filibe Kumandanı **İnce Balaban Bey**'in konağının kapısında nöbet tutan **Deli Balaban**'la, **Gâzi Ahmed** de, **Sevindik**'in iki ay kadar kâtiplik yaptıktan sonra âniden ortadan kaybolduğunu, herkes gibi işitmişlerdi. Şimdi O'nu karşılarında baştan başa bir Rum kıyafetiyle görünce hayret ve merakları birkaç kat daha artmıştı. O'na karşı nasıl davranmak gerektiğini bir türlü kestiremiyorlardı. Acaba **Sevindik** bir hâin miydi?

Onların bu tereddüdlerini farketmekte gecikmeyen **Sevindik**, durumu izah etmek lüzumunu hissetti ve:

"- Arkadaşlar!" dedi "Ben kendimi eskiden hıristiyan iken sonradan kılıç zoru ile müslüman olmuş bir kimse gibi göstererek Sofya Kalesi kumandanının yanına gidip, O'nun kuşçubaşısı oldum. Belki sizin ha-

beriniz yoktur. Ben şâhin terbiye etmesini ve onunla avlanmasını çok iyi bilirim. O'nun da buna düşkün olduğunu duymuştum.

Kendisinin zamanla güvenini kazanarak birlikte ava çıkmamızı sağladım. İşte böyle bir av sonunda önümüze çıkan bir yaban kazını kovalaya kovalaya O'nu şu ormanlığa kadar getirdim. Şu anda orada beni beklemektedir. Karnımız bir hayli acıkmıştı. Yiyecek bir şeyler almak bahanesiyle buraya geldim. Şimdi ben geri dönerek kendisini bu civarda Türk askerlerine rastladığımı söyleyerek korkutur ve bir yere saklarım, az sonra da siz oraya gelir, yakalayıp işini bitirirsiniz" dedi ve sonra:

"- Peki siz burada ne arıyorsunuz?" diye sordu.

Sevindik'in verdiği haberden dolayı memnuniyet ve heyecanları son hadde varan askerler kendi durumlarını izâh ettiler:

İnce Balaban Bey, Sadrıazamdan Sofya Kalesi'ni kuşatmak için emir almış ve harekete geçmiş bulunuyormuş. Ordu, **Sevindik**'in uzaktan minaresini gördüğü köyde bu akşamlık konaklamış bulunuyormuş. Osmanlı Ordusu hazır böyle bir maksad için hareket geçmişken Sofya Kalesi kumandanının gâfilcesine ayaklarına kadar gelmiş bulunduğunu öğrenen askerler sevinçle:

"- Gel istersen seni paşanın huzuruna çıkaralım. Durumu O'na kendin anlat!" diyerek sözlerini bitirdiler. **Sevindik** bu fikre itirazla:

"- Hayır!" dedi. "Vakit yok, gecikmeye gelmez, hele siz şu gâvuru kaçırmadan bir ele geçirin. Ondan sonra kumandanın huzuruna çıkacak çok vaktimiz olur. Hadi şimdi ben O'nun yanına gidiyorum. Siz de gecikmeden arkamdan gelin!" dedi ve atına atlayarak gerisin geri döndü.

Sevindik, Sofya Kalesi kumandanının yanına

vardığı zaman O'nu merak ve heyecanla bekler buldu. O'nun bir şey sormasına meydan bırakmadan:

"- Kumandanım!.." dedi. "Maalesef yiyecek bir şey getiremedim. Çünkü daha köye varmadan bu tarafa doğru gelmekte olan birkaç Türk askeri gördüm. Ne olur, ne olmaz belki sizi görürler ve kim olduğunuzu öğrenirler de başınıza bir felâket gelir diye acele geri döndüm. Gelin onlar geçip gidinceye kadar sizi şu çalı çırpının arkasına saklayayım. Rahatça Türkçe konuştuğum için beni buraların Rumları'ndan biri zannedip, şüphe ile karşılamazlar."

Bu teklifi yerinde bulan Sofya Kalesi kumandanı **Sevindik**'in işaret ettiği çalıların arkasına saklandı. **Sevindik**, az sonra oraya gelen **Deli Balaban**'la, **Gazi Ahmed**'e göz ucuyla kumandanın saklandığı yeri işaret etti. Ayak seslerinden kendisine yaklaşan, kimseler olduğunu farkeden kale kumandanı elini kılıcının kabzasına atmışsa da bu hareketini tamamlayarak kılıcını sıyırmaya imkân bulamadı. Çünkü **Deli Balaban**'ın keskin kılıcı âni bir darbe ile O'nun başını gövdesinden ayırmıştı.

Kesik başı bir mızrağın ucuna takarak hep birlikte minaresi gözüken köye döndüler. Osmanlı Ordusu bu köyün kenarındaki bir meydanlıkta konaklamıştı.

Biraz sonra karşısına dikilen **Sevindik**'in anlattıklarını hayretten hayrete düşerek dinleyen **İnce Balaban Bey**, bu işi kendisinden izin almaksızın yapmış olmasına rağmen onun sırtını sıvazlayarak, hayır dualar etti ve kararını bildirdi.

"- Ordu yürüyüşe geçsin!.. Şafak vakti Sofya Kalesi önünde olmalıyız!.. Kale kumandanının mızrağa geçirilmiş olan başını **Deli Balaban**, eline alsın, kaleye yaklaşıldığı zaman orduya yarım saat mola verilecek!.. Bu sırada **Deli Balaban**'la, **Gâzi Ahmed**, **Sevindik**'i kovalar gibi yapsınlar!.. O da kaçarak kaleye sığın-

sın!.. İçerdekilere kumandanın Türkler tarafından ele geçirilerek öldürüldüğünü, kendisinin ise kaçarak canını güçlükle kurtarabildiğini söylesin!.. Onları kalenin "vire" ile teslîminden başka hiçbir çare kalmadığına inandırmaya çalışsın!.. Bu sırada bir taraftan ordu ok menziline girmeden kaleden kolayca görülebilecek şekilde ilerlesin!.. Diğer taraftan da **Gâzi Ahmed**'le, **Deli Balaban, Sevindik**'in doğru söylediğine kaledekileri inandırmak için kumandanlarının mızrağa geçirilmiş olan başını gösterebilecek şekilde kaleye yaklaşarak "vire" teklifinde bulunsunlar!.."

Sabah gün ağarırken **Sevindik**, arkasından yıldırım hızıyla koşan iki Türk atlısından kaçarak kale kapısına varmıştı. Muhâfızlar O'nu tanıdıklarından derhal kapıyı açıp kendisini içeriye almışlardı. Heyecanla O'na kumandanlarının ne olduğunu soruyorlardı. Kan ter içinde kalan ve soluyan atıyla kaleye güç belâ ile girmiş bulunan **Sevindik**, etrafına toplananlara durumu yalandan gözyaşları dökerek şöyle anlatıyordu:

"- Türkler'in baskınına uğradık. Kumandanımızı tanıdılar ve üzerine çullanarak O'nu hunharca öldürdüler. Kendisine yardım imkânını bulamadım, çünkü düşman kalabalıktı. Kumandan olduğunu anlayınca hepsi de O'nun başına üşüşmüşlerdi. Bir fırsatını bulup, güçlükle kaçabildim. Arkamdan kum gibi Türk askeri geliyordu. O askerler şu anda belki de kalemize yaklaşmışlardır. Vakit yok, çıkıp burçlardan gözetleyelim de eğer hakikaten hücuma uğramış ve kuşatılmışsak buna karşı ne yapacağımızı kararlaştıralım. Haydi çabuk olun!.."

Sevindik'in verdiği bu haber dinleyenler üzerinde öyle bir panik tesiri hasıl etmiş ki, biri çıkıp da O'nun hücuma uğrayan kumandanına yardım etmeyerek niçin kaçtığını sormayı akıl edemiyordu. Herkeste müthiş bir şaşkınlık vardı.

Hep birlikte burçlara çıkarak mazgal deliklerinden aşağı baktılar. Uzaktan Türk Ordusu'nun öncüleri gözükmeye başlamıştı. Surların dibine kadar gelmiş iki Türk atlısı gördüler. Bunların birinin elindeki mızrağın ucuna takılı olan kesik başı tanımakta güçlük çekmediler. Bu kumandanlarının başıydı. Gördükleri manzara hepsinin kalplerini derin ve müthiş bir korkuyla ürpertti. Bu sırada aşağıdan kale bedenlerine doğru yükselen ve etrafta yankılar uyandıran gür bir ses duyuldu:

"- İşte kumandanınızın kellesi!.. Teslim olursanız kimsenin malına ve canına dokunulmaz!.. Aranızdan bir hey'et seçerek "vire"yi konuşmak üzere dışarıya gönderin!.. Yarım saate varmaz ordumuz burada olacaktır. Teslim olmazsanız akşama varmaz taş üstünde taş, gövde üstünde baş bırakmayacağımızdan emin olmalısınız!.."

Bu **Deli Balaban**'ın gür ve kalın sesiydi.

Kale ileri gelenleri korku, heyecan avazı çıktığı kadar bağırarak:

"- Ne duruyorsunuz? Derhal bütün kumandanlar karargâh binasında toplansınlar!.. Duruma acele bir çâre düşünelim!.."

Az sonra kalenin bütün ileri gelenleri söylenilen yerde toplanmış bulunuyorlardı. Fakat her kafadan bir ses çıkıyor ve ne yapmak gerektiğine bir türlü karar verilemiyordu.

Sevindik, onların heyecan ve telâşından istifade ederek, mal ve canlarına karşı beliren tehlikeyi büyülterek mübalâğalı bir şekilde gözler önüne koymuştu. Bu sözlerin tesiriyle kaleyi vire usulüyle yâni mal ve canlarına dokunulmamak şartıyla savaşsız teslimine karar vermişlerdi.

Vireyi konuşmak için seçilen hey'et kale kapısından çıkarken **Sevindik** de kale kumandanının evine koştu. Henüz kuşluk vaktiydi. Ev halkından hiç kimse

kalkmamıştı. **Sevindik**'in telâş ve heyecanla eve girmek sûretiyle çıkardığı gürültüye uyanan kale kumandanının kızı ve karısı yataklarından gecelik kıyafetiyle fırlayıp O'nun yanına gelmişler ve:

"- Ne oluyor?" diye sormaya başlamışlardı.

Sevindik, bir taraftan onlara kısa kısa ve heyecan dolu cümlelerle kumandanının Türkler tarafından bir baskına uğratılarak öldürüldüğünü, kalenin kuşatılmış bulunduğunu ve artık başka hiçbir çâre kalmadığından vireyi konuşmak üzere dışarıya bir hey'et gönderildiğini söylerken, diğer taraftan da yarı çıplak vaziyetteki güzel **Eleni**'yi içi ürpererek seyrediyordu.

Kocasının âni bir baskına uğrayarak öldürülmüş bulunduğunu öğrenen kale kumandanının karısı bir çığlık atarak bayılmıştı. Yetişen hizmetçiler O'nu derhal kendi odasına kaldırarak ayıltıp, teselli etmeye koyulmuşlardı. Bu sırada **Eleni**'yle baş başa kalan **Sevindik** çok zamandan beri beklediği bir ânın geldiğine hükmederek:

"- **Eleni**!.." dedi. "Şu anda babanın ölüm haberini aldığın için sen de annen gibi muhakkak ki, pek çok üzülmektesin. Bu bakımdan belki böyle şeyleri konuşmanın zamanı değildir diyeceksin amma ne yapalım ki; vakit yok. Biraz sonra Türkler kaleye dolacaklar. Gerçi vire ile teslim aldıkları kalelerde hiç kimsenin malına ve canına asla dokunmazlar, fakat unutma ki; sen bu kalenin kumandanının kızısın. Ne olur ne olmaz, onlar henüz buraya gelmeden benimle evlenmez misin?" dedi.

Eleni ne babasının ölümüne ve ne de kalenin Türkler'in eline geçmek üzere bulunduğuna üzülmüş gözüküyordu. Hattâ **Sevindik**'in bu teklifi bile O'nun üzerinde hiçbir tesir meydana getirmemişti. Her zamanki haliyle bu sözleri sâdece ciddî ciddî dinlemiş ve tebessüm etmişti. Gülerken bir kat daha güzeldi. Bu

durumu gören **Sevindik** ümitsiz bir şekilde:

"- Yine hiçbir şey söylemeyecek misin?" diye sorunca **Eleni**:

"- **Dimitri Bey**!" dedi. "Epey zamandan beri bana karşı derin ve temiz bir aşkla alâka duyduğunuzun farkındayım. Buna karşılık vermediğim için belki de bana kızıyor ve başka birisini sevdiğimi sanıyorsunuz. Hayır. **Dimitri Bey**! Asla böyle bir şey yoktur!. Veyahud da şöyle söylemeliyim: Var, fakat ben O'nu tanımıyorum. Bu, size biraz tuhaf geldi değil mi? Bakın izah edeyim:

Doğrusunu isterseniz kalenin Türkler tarafından ele geçirilmek üzere bulunduğunu duyduğum zaman içimde çok büyük bir sevinç hissettim. Bunu anneme belli etmemek için kendimi güç zaptettim. Niçin diyeceksiniz, değil mi?"

Bu sırada odanın içinde gezinerek konuşmakta olan **Eleni**'yi hayranlıkla seyreden **Sevindik** heyecanla:

"- Evet niçin?" diye sordu.

Eleni devam etti:

"- Çünkü bundan tam bir yıl evvel gördüğüm bir rüyaya göre ben, bu kalenin Türkler tarafından zaptedildiği gün, erkeklerin en güzel ve kahramanı olan bir gençle evleneceğimi biliyorum da ondan."

Sevindik:

"- İşte Türkler bugün kaleye giriyorlar. O genç neden ben olmayayım?" diyerek **Eleni**'nin yanına vardı. O'nun beyaz ve güzel elini tutmak istedi. Beni **Sevindik**'in elini şiddetle iterek:

"- Hayır **Dimitri Bey**!" dedi. "O genç sen olamazsın!."

Sevindik heyecanla sordu:

"- Niçin?"

Eleni:

"- Çünkü rüyama göre O, bir müslüman genç olacak!" dedi.

Sevindik, heyecanla bağırdı:

"- Ben bir müslümanım işte!.. Siz bana **Dimitri** diye hitâb ediyorsunuz ve ben de itiraz etmiyorum diye mi?"

Korku ve dehşetle **Sevindik**'e bakan **Eleni**:

"- Müslüman mı?!." diye sordu. **Sevindik**:

"- Evet!.." diye tekrarladı ve sonra:

"- Burada gerçek kimliğimi gizlemiştim Bunun sebeblerini size sonra anlatacağım!" diye ilâve etti.

Eleni bir müddet O'na şaşkın şaşkın bakakaldı. Sonra kendini toparlayarak:

"- Hayır!" dedi. "Müslüman olsan da O genç sen olamazsın. Çünkü O bana rüyamda hâfız olduğunu söylemişti."

Üzerine bastıra bastıra:

"- Hâfız, yâni Kur'an-ı Kerim'i baştan başa ezbere bilen bir genç!.." diye ilâve etti:

Sevindik yine heyecanla bağırdı:

"- Ben bir hâfızım işte!.."

Eleni'nin hayreti bir kat daha artmıştı:

"- Doğru mu söylüyorsun?" diye sordu.

Sevindik:

"- Vakit müsâid olsa şimdi sana Kur'an-ı Kerim'i bir baştan bir başa ezbere okuyabilirdim!" deyince **Eleni**'nin heyecanı son haddini buldu. Yine bir müddet şaşkın şaşkın **Sevindik**'i süzdükten sonra:

"- Hayır!.." dedi. "Sen yine de o genç olamazsın!"

Sevindik atılarak:

"- Niçin?" dedi. "Rüyada gördüğün gencin bütün sıfatları bende var."

Eleni:

"- Ben," dedi. "Rüyamda içinden muazzam bir

katran akan bir vadide boğuluyordum. Yağız bir ata binmiş bir genç elimden tutarak beni oradan çıkarıp kurtardı. Sonra atının üzerine alarak uzaklara götürdü. Kendisine kim olduğunu ve beni niçin kurtardığını sordum. Bana:

"- Kaleniz Türkler'in eline geçtiği gün senin karşına tekrar çıkacağım ve o gün seninle evleneceğiz!.." dedi. Kendisine o gün kalemize belki binlerce türk gencinin gireceğini O'nu bunlar arasında nasıl tanıyabileceğimi sordum:

"- Sana üç vasfımı nişan olarak bildireyim. Beni bunlarla tanırsın" dedi. "Bunların birincisi şudur: Ben bir müslümanım."

Eleni sözlerinin bu noktasında durup **Sevindik**'e bakarak:

"- Kabul edelim ki bu sıfat sizde var." "ikincisi hâfızım!.."

Eleni, yine durdu ve **Sevindik**'i tepeden tırnağa süzdükten sonra:

"- Kabul edelim ki, bu da sizde var. Nasıl olsa kontrolü mümkün." dedi ve sonra ilâve etti:

"- Rüyada gördüğüm genç bana bir üçüncü sıfatını bildirmişti ki; onun sende mevcud olacağını sanmıyorum."

Sevindik heyecanla sordu:

"- O nedir?"

Eleni:

"- Benim evleneceğim müslüman gencinin vücudunun görünmeyen bir yerinde mevcud olan bir karış büyüklüğündeki bir yara izidir." dedi.

Sevindik atılarak:

"- Neresinde?" diye sordu.

Eleni:

"- Sol kaburga kemiği üzerinde, çocukluğundan kalma bir yara izi deyince heyecanı son hadde va-

ran **Sevindik**, gömleğini sıyırdığı gibi sol kaburgasını **Eleni**'ye doğru çevirerek durdu.

Eleni sıyrılan gömleğin altında meydana çıkan yara izine gözlerini faltaşı gibi açarak baktı. Evet bu rüyada gördüğü yara izinin tâ kendisiydi. Heyecanla:

"- Sen kaleden aşağıya mı düştün?" diye sordu.

Sevindik, duruşunu hiç bozmadan:

"- Evet," dedi.

Eleni, O'nu açık bedenindeki yara izi üzerine kapanarak öpmeye ve kollarını **Sevindik**'in çıplak vücuduna sararak ağlamaya başladı.

Bu sûretle ummadığı bir anda murâdına nâil olan **Sevindik**:

"- Ben tekrar döneceğim" diyerek **Eleni**'yi yalnız bırakıp kapıya çıktı. Kaleyi haşmetli bir mehter sesi dolduruyordu. Bahçede bıraktığı şâhinini hatırlayan **Sevindik**, derhal onun yanına koştu. Zavallı hayvana âvâre bir ok isabet etmiş, fakat ölmemişti. Onu ava gidiyormuş gibi sol elinin üzerine aldı ve sağ eliyle de okşamaya başladı. Kalede hüküm süren şaşkınlıktan kumandanın kapısındaki muhâfız da bir tarafa sıvışmıştı. Sağdan soldan yeni bir muhâfız bularak kapıya dikti. O'na kendisi gelinceye kadar buradan ayrılmamasını ve hiç kimseyi içeriye sokmamasını tenbih eyledikten sonra:

"- Eğer birisi buradan içeriye girmek isterse O'na burası **Uzunca Sevindik Bey**'in evidir dersin!.. O anlar." diyerek şâhini elinde olduğu halde kale içine doğru yürüdü.

Belki bu evden içeriye girmek isteyecek bir türk bu sözün mânâsını anlayabilirdi. Fakat muhafız, **Dimitri** olarak tanıdığı âmirinin yüzüne alık alık bakmış ve kendinde O'na **Uzunca Sevindik**'in kim olduğunu sormak cesaretini bulamamıştı.

Sevindik, kalenin içine doğru ilerlerken tekbir ve

mehter sesleri devam ediyordu. Tam ortadaki meydanlığa geldiği zaman **İnce Balaban Bey**'in doru bir at üzerinde kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu gördü. Arkasından açılan kale kapısından akın akın türk askerleri kaleye girmekteydiler. **Sevindik**, gördüğü bu manzara karşısında gözyaşlarını tutamıyordu. O da **İnce Balaban Bey**'e doğru ilerledi. Karşılaştıklarında **İnce Balaban Bey**, henüz üzerindeki Rum kıyafetini çıkararak hakiki elbiselerini giymek fırsatını bulamamış olan **Sevindik**'i etrafındakilere göstererek:

"- İşte Sofya Kalesi'ni hiç kimsenin burnunun kanamasına meydan vermeden fethetmemizi temin eden kahraman ve gâzi **Uzunca Sevindik Bey** budur. Kıyafetine aldanmayıp kendisini tebrik ediniz!" dedi.

Sevindik kendisine uzanan elleri sıkmadan kumandanına dönerek:

"- Hayır Paşa Hazretleri!.. Gâzi ben değilim. Bu şâhindir. O olmasa bu kaleyi alamayacaktık!" dedi.

Bütün gözler O'nun sol elinin üzerinde tuttuğu şâhine döndü. Yaralı hayvandan kırmızı ve taze bir kan **Sevindik**'in atının sağrısına çarparak ince bir çizgi halinde uzanıyor ve seyrek seyrek yere damlıyordu.

SEBİL YAYINEVİ

En güçlü mücâdele eserleri dâima
***"Bu Bir Sebil Yayınıdır!.."* takdîmini taşır...**

FİKRÎ / İLMÎ ESERLER

Hayat Felsefesi Yahud Yaşamak Sanatı...Kadir Mısıroğlu
Filistin Dramı'nın Düşündürdükleri ..... Kadir Mısıroğlu
Lozan Zafer mi, Hezimet mi? C.I-II-III...Kadir Mısıroğlu
Osmanoğulları'nın Dramı ..... Kadir Mısıroğlu
Kurtuluş Savaşında Sarıklı Mücâhidler.... Kadir Mısıroğlu
İslâmcı Gençliğin El Kitabı ..... Kadir Mısıroğlu
Yunan Mezâlimi ..... Kadir Mısıroğlu
Moskof Mezâlimi C-I-II ..... Kadir Mısıroğlu
Geçmişi ve Geleceği ile Hilâfet ..... Kadir Mısıroğlu
Bin Uydurma Kelimeyi Boykot ..... Kadir Mısıroğlu
İslâm Yazısına Dâir ..... Kadir Mısıroğlu
Musul Mes'elesi ..... Kadir Mısıroğlu
Macar İhtilâli ..... Kadir Mısıroğlu
Amerika'da Zenci Müs. Hareketi.....Kadir Mısıroğlu
Âşıklar Ölmez!.. ..... Kadir Mısıroğlu
Muhtasar Osmanlı Tarihi ..... Kadir Mısıroğlu
İslâm Dünya Görüşü ..... Kadir Mısıroğlu
Yaşamak Sanatı ..... Kadir Mısıroğlu
Fransız İhtilâli ..... Ali Reşad
Yeşil, Çevre ve İslâm ..... F. Mehlika Mısıroğlu
İslâm Âleminde Şaşkınlıklar ..... M. Han Keyânî
Ermeni Mezâlimi ..... Prof. Dr. Veysel Eroğlu
Yahudi ..... Louis Marschalko
Yengeç Kitabı ..... Dr. Salzmann
Sicill-i Osmânî C-I-II-III-IV$_I$-IV$_{II}$..... Mehmed Süreyya
Haşişîler ..... B. Lewis - Doç Dr. Ali Aktan

Rus İhtilâli ve Yahudiler ..... Gen. Netcheolodon
İslâm Meydan Okuyor ..... Prof. Vahidüddin Han
Bâtinîler ve Karmatîlerin İçyüzü ..... M. Hammadî
İslâm Harflerinin Müdâfaası (Ciltli) ..... O. Şerifoğlu

DÎNÎ ESERLER

Rüyâların Işığında Nefis Mertebeleri..... M.Hulûsi Efendi
İslâm, Fıtrî, Tabiî, Umûmî Bir Dindir .. A. Hamdi Akseki
İman Hakikatleri .....İsmail Fennî Ertuğrul
Materyalizm ve İslâm C-I-II .....İsmail Fennî Ertuğrul
Hakîkat Nurları ..... İsmail Fennî Ertuğrul
Kırk Suâl ..... Mevlânâ Firakı
A'mâk-ı Hayâl ..... Filibeli Ahmed Hilmi
Mes'eleler ..... Şeyhülislâm Mustafa Sabri
Dînî Müceddidler ..... Şeyhülislâm Mustafa Sabri
İslâm Âile Hukûku ..... Prof. Dr. Ömer Ferruh
Müridin El Kitabı ..... Shaikh M Nazım Al-Kıbrısî
Mecelle ..... Dr. A. Refik Gür
Sözün Doğrusu .....Dr. Ali Kemâl Belviranlı
İslâmiyet ve Milletler Hukûku ..... Prof. A. R. Turnagil
Rapor ..... Çev: Prof. Dr. F. Nâfiz Uzluk
Doğum Kontrolü ..... Ebul Âlâ El-Mevdûdî
Şia ve Şiîlik Mücâdelesi ..... Prof. Dr. Mûsâ el-Musâvî
From Dünya to Maula ..... Sheikh Nazım el-Haqqani

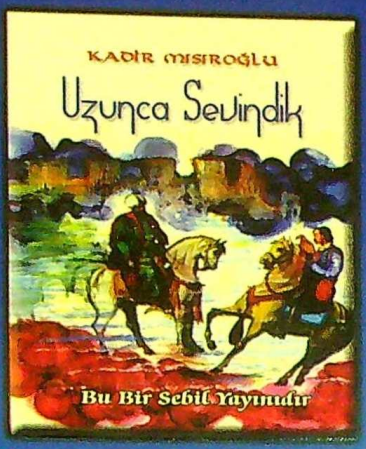
HÂTIRÂT / BİYOGRAFİ

Bir Mazlûm Padişah:Sultan Abdülaziz ....Kadir Mısıroğlu
Bir Mazlûm Padişah:Sultan Vahideddin...Kadir Mısıroğlu
Gurbet İçinde Gurbet ..... Kadir Mısıroğlu
Geçmiş Günü Elerken C-I-II ..... Kadir Mısıroğlu
Hicret ..... Kadir Mısıroğlu
Üç Hilâfetçi Şahsiyet ..... Kadir Mısıroğlu
Ali Şükrü Bey ..... Kadir Mısıroğlu
Üstad Necip Fâzıl'a Dâir ..... Kadir Mısıroğlu
Bu Gözler Neler Gördü? ..... R. Cevad Ulunay
İmam Şâmil ..... Târık Mümtaz Göztepe
Vahideddin Mütâreke Gayyasında ...T. Mümtaz Göztepe
Vahideddin Gurbet Cehenneminde...T. Mümtaz Göztepe
Sultân Abdülaziz Han ..... Yaşar Koçak
Semâmızda Bir Yıldız ..... F. Mehlikâ Mısıroğlu

Kuvâ-yı Milliyenin Kadın Kahramanları...Aynur Mısıroğlu
Medine Müdâfaası ..... Naci Kıcıman
Yanya'dan Ankara'ya ..... İ. Hakkı Okday
Cemâleddin Efgânî ..... Alâeddin Yalçınkaya
Ziya Gökalp .....Çev: Cemil Meriç
Nasıl Öldüler?! ..... Vecdi Bürün
Lawrens'in Gizli Hayatı .....P. Knightley-C. Simpson
Ne Dediler? (ÖZAL Hakkında) C.1-2.....M. Nuroğlu
İki Devrin Perde Arkası ..... Hüsâmeddin Ertürk
Sultân II. Abdülhamid Han'ın Notları .....A. Yalçınkaya

ROMAN / HİKÂYE / ŞİİR

Cem Sultan'ın Papağanı(Tarihî Roman).. Kadir Mısıroğlu
Zağanos Paşa(Tarihî Roman)..... Kadir Mısıroğlu
Kavuklu İhtilâlci (Tarihî Roman)..... Kadir Mısıroğlu
Düzmece Mustafa(Tarihî Roman)..... Kadir Mısıroğlu
Kanlı Düğün (Tarihî Roman) ..... Kadir Mısıroğlu
Uzunca Sevindik (Tarihî Roman) ..... Kadir Mısıroğlu
Kırık Kılıç (Tarihî Roman) ..... Kadir Mısıroğlu
İthaflı Fıkralar ..... Kadir Mısıroğlu
Cemre (Şiirler) ..... Kadir Mısıroğlu
Pertev Bey'in Üç Kızı (Roman) ..... Münevver Ayaşlı
Pertev Bey'in İki Kızı (Roman) ..... Münevver Ayaşlı
Pertev Bey'in Torunları (Roman) ..... Münevver Ayaşlı
Gülistan ..... Şeyh Sadî Şirâzî
Bostan ..... Şeyh Sadî Şirâzî
Poliyanna ..... Elenor H. Porter
Kanije (Tarihî Roman) ..... Namık Kemâl
Hacı Murad (Tarihî Roman) ..... Tolstoy
Azîyâde ..... Piyer Loti
Dördüncü Murad ..... Dr. Vâhid Çabuk
Göçer Toprağa Düştü (Roman) ..... Dr. Vâhid Çabuk
Boğaziçi Mehtapları ..... Abdülhak Şinâsi HÎsâr
Don Kişot ..... Cervantes
Gökbayrak ..... Leon Kahun
Dede Korkut Hikâyeleri ..... Cüneyt Emiroğlu

VATAN ÇOCUKLARININ SAF DİMAĞ VE GÖNÜLLERİNE , ONLARIN UFUKLARINI AYDINLATACAK BÜYÜK VE ULVÎ DÜŞÜNCELERİN İLK TOHUMLARINI EKEBİLMEK HERŞEYDEN ZİYÂDE TARİH ŞUURUNUN BESLENMESİYLE MÜMKÜNDÜR.

BU MAKSATLADIR Kİ DERİN BİR İSLAMÎ ŞUURLA YOĞRULMUŞ OLAN OSMANLI TARİHİNİ BAŞTAN BAŞA BİR SERİ ROMAN HALİNDE ORTAYA KOYMAK İHTİYACI HİSSETTİK .

BİR SERİ TEŞKİL EDEN BU ESERLER , BİR TAKIM TARİHÎ KAHRAMANLAR VESİLE EDİNİLEREK GENÇ DİMAĞLARIN İSLAMÎ ESASLARIN FİİLÎ ÖRNEKLERİYLE KAVRAYABİLMELERİ İÇİN YAZILMIŞTIR .

FİKRÎ VE FİİLÎ MUHTEVÂLARI KASDEN SAKATLATILMIŞ GENÇLERİMİZİN , HAKKA VE HAYRA YÖNLENDİRİLMELERİNDE EN MÜESSİR BİR VASITA OLABİLECEK BU ESERLERİN YAYINLANMIŞ OLANLARI -ŞİMDİLİK - ŞUNLARDIR ;

1 - KANLI DÜĞÜN
2 - UZUNCA SEVİNDİK
3 - KIRIK KILIÇ
4 - KAVUKLU İHTİLÂLCİ
5 - DÜZMECE MUSTAFA
6 - ZAĞANOS PAŞA
7 - CEM SULTAN'IN PAPAĞANI
8 - MALKOÇOĞLU KARDEŞLER
- BALÎ BEY VE YAHYA PAŞA -

THG
0174152
DCN

ISBN 978-975-7480-22-3

/sebilyayinevi
/sebilyayinevi
/sebilyayinevi

Sebil Yayınevi